

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

Девета седница
ИПАРД II Одбора за праћење
Београд, 21. 06. 2022. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Одељење за управљање ИПАРД програмом
ИПАРД Управљачко тело

IPARD
EU4Rural Areas

САДРЖАЈ

РЕЗИМЕ	1
УВОД	3
1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА	5
1.1. Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима	5
1.2. Становништво.....	8
1.3. Пољопривредна политика и политика руралног развоја.....	9
1.3.1. Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима	9
1.3.2. Правни и институционални оквир	11
1.3.3. Националне шеме подршке	15
2. ОЦЕНА ДОСТИГНУТОГ НАПРЕТКА ПРИОРИТЕТА И МЕРА У ОДНОСУ НА ЦИЉЕВЕ ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ЦИЉНИХ ВРЕДНОСТИ	18
2.1. Општи оквир.....	18
2.2. Преглед постигнутог напретка и квалитативна анализа испуњавања циљева мера .	19
2.3. Остварење предложеног циља	38
3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА	42
4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА	47
4.1. Активности Управљачког тела	47
4.1.1. Декларација о управљању.....	51
4.2. Активности НАО СО и Националног фонда.....	52
4.3. Активности ИПАРД агенције	54
4.3.1. Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности	55
4.3.2. Ревизорске мисије.....	55
4.4. Активности ИПАРД Одбора за праћење	56
4.5. Систем за праћење и вредновање	57
4.5.1. Обезбеђивање и координација активности праћења.....	57
4.5.2. Активности вредновања Програма	58

4.6. Предузете активности за решавање проблема везаних за спровођење ИПАРД II програма.....	58
4.7. Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма	60
4.8. Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма	61
4.9. Предузети кораци за осигурање промоције ИПАРД II програма.....	62
4.10. Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији	62
5. КООРДИНАЦИЈА ИПАРД II ПРОГРАМА СА ДРУГИМ ПРЕТПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТИМА ЗАЈЕДНИЦЕ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ	63
5.1. Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти.....	63
5.2. Комплементарност ИПАРД II програма са НППР	68
6. ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА.....	69
6.1. Одобрени пројекти.....	73
6.2. Исплаћени пројекти	81
6.3. Осетљиви сектори	89
6.4. Одбијени и обустављени пројекти	93
7. РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ВРЕДНОВАЊА У ОДНОСУ НА ПЛАН ВРЕДНОВАЊА	97
8. ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ. 100	
ЗАКЉУЧАК.....	105

ЛИСТА ТАБЕЛА

<i>Табела 1: Макроекономски показатељи за Републику Србију за период 2012–2020. године</i>	5
<i>Табела 2: Предузећа у Републици Србији према величини у 2020. години</i>	7
<i>Табела 3: Пољопривредна газдинства према величини поседа</i>	8
<i>Табела 4: Старосна структура становништва у 2020. години*</i>	8
<i>Табела 5: Поднети, одобрени, исплаћени, одбијени и обустављени ИПАРД захтеви</i>	38
<i>Табела 6: Показатељи и циљеви за Мери 1</i>	39
<i>Табела 7: Показатељи и циљеви за Мери 3</i>	40
<i>Табела 8: Показатељи и циљеви за Мери 7</i>	40
<i>Табела 9: Програмски циљеви (сума показатеља на нивоу мере)</i>	41
<i>Табела 10: Максималан индикативни допринос ЕУ за ИПАРД фонд, 2014–2020. год. (EUR)</i>	42
<i>Табела 11: Финансијски план према мери у EUR, 2014–2020. год.</i>	42
<i>Табела 12: Финансијска имплементација доприноса ЕУ према ИПАРД мери (EUR)</i>	43
<i>Табела 13: Искоришћеност доприноса ЕУ према години спровођења (EUR)</i>	44
<i>Табела 14: ИПАРД алокације и извршене исплате доприноса ЕУ према години спровођења (EUR)</i>	44
<i>Табела 15: Закључени позиви према ИПАРД мери, 31.12.2021. год.</i>	46
<i>Табела 16: Ризици и предузете активности у циљу отклањања ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма у 2021. години</i>	48
<i>Табела 17: Ризици и предузете активности у циљу отклањања ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма у 2021. години</i>	50
<i>Табела 18: Ризици и предузете активности у циљу отклањања ризика и недостатака у спровођењу Мере 7 ИПАРД II програма у 2021. години</i>	51
<i>Табела 19: Буџет по мерама за период 2014–2020. год. након Четврте измене ИПАРД II програма (EUR)</i>	70
<i>Табела 20: Допринос ЕУ по мерама за период 2014–2020. год. након Четврте измене ИПАРД II програма (%)</i>	70
<i>Табела 21: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева према мери и позиву</i>	71
<i>Табела 22: Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма према мери (EUR)</i>	72
<i>Табела 23: Преглед одбијених и обустављених захтева према мери и позиву</i>	94
<i>Табела 24: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у 2021. години</i>	101
<i>Табела 25: ПССС Централна Србија</i>	104
<i>Табела 26: ПСС АП Војводина</i>	104

ЛИСТА ГРАФИКОНА

<i>Графикон 1: Укупан број поднетих захтева и износ захтеваних трошкова, М1, М3, М7</i>	22
<i>Графикон 2: Стање у погледу обраде захтева према години, Мера 1, Мера 3, Мера 7</i>	22
<i>Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови према позиву, М1, М3, М7</i>	23
<i>Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору, Мера 1, Мера 3, Мера 7 (%)</i>	24
<i>Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција*, М1, М3, М7 (%)</i>	25
<i>Графикон 6: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 1</i>	26
<i>Графикон 7: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 3</i>	28
<i>Графикон 8: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 7</i>	29
<i>Графикон 9: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 1</i>	30
<i>Графикон 10: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 3</i>	31
<i>Графикон 11: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 7</i>	31
<i>Графикон 12: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 1</i>	32
<i>Графикон 13: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 1</i>	33
<i>Графикон 14: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 1</i>	33
<i>Графикон 15: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 3</i>	34
<i>Графикон 16: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 3</i>	35
<i>Графикон 17: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 3</i>	35
<i>Графикон 18: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 7</i>	36
<i>Графикон 19: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 7</i>	36
<i>Графикон 20: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 7</i>	37
<i>Графикон 21: Исплаћена подршка у односу на одређени буџет према мери (EUR)</i>	45
<i>Графикон 22: Захтевани трошкови за инвестицију и процењена подршка ЕУ према мери (млн. EUR)</i>	72
<i>Графикон 23: Одобрени захтеви и подршка ЕУ према поднетим захтевима/захтеваној подршци ЕУ (EUR)</i>	73
<i>Графикон 24: Учешће одобрених захтева и подршке ЕУ у односу на поднете захтеве/ захтевану подршку ЕУ * (%)</i>	74

<i>Графикон 25: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне подршке и подршке ЕУ према позиву (%), Мера 1</i>	75
<i>Графикон 26: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрене јавне подршке (%), Мера 1</i>	76
<i>Графикон 27: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву, Мера 3 (%)</i>	78
<i>Графикон 28: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрене јавне подршке (%), Мера 3</i>	79
<i>Графикон 29: Одобрени захтеви, одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију, одобрена јавна и подршка ЕУ (мил. EUR), Први позив, Мера 7</i>	80
<i>Графикон 30: Одобрени захтеви, одобрена јавна подршка и подршка ЕУ (мил. EUR) према сектору, Мера 7</i>	81
<i>Графикон 31: Исплаћени захтеви и јавна подршка у односу на поднете/одобрене захтеве/ јавну подршку</i>	82
<i>Графикон 32: Учешће исплаћених захтева/подршке у односу на одобрене захтеве/подршку</i>	82
<i>Графикон 33: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке према позиву (%), Мера 1</i>	83
<i>Графикон 34: Учешће сектора у укупном броју исплаћених захтева и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 1</i>	85
<i>Графикон 35: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке ЕУ према позиву (%), Мера 3</i>	86
<i>Графикон 36: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 3</i>	87
<i>Графикон 37: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови за инвестицију према поднетим захтевима/трошковима за инвестицију (%)</i>	88
<i>Графикон 38: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (EUR)</i>	89
<i>Графикон 39: Учешће осетљивих категорија у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима (%), Мера 1</i>	90
<i>Графикон 40: Учешће младих пољопривредника у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима према позиву (%), Мера 1</i>	91
<i>Графикон 41: Учешће жена у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима према позиву (%), Мера 1</i>	92
<i>Графикон 42: Учешће осетљивих категорија у укупном броју поднетих и одобрених захтева и трошковима (%), Мера 7</i>	93
<i>Графикон 43: Одбијени и обустављени захтеви према мери и години спровођења</i>	96
<i>Графикон 44: Најчешћи разлози за одбијање захтева према мери</i>	96

ЛИСТА ПРИЛОГА

Прилог 1: Заједничке Табеле за праћење и евалуацију ИПА програма руралног развоја 2014 – 2020

Прилог 2: Додатна документа за подношење Управљачком телу

Прилог 3: Осетљиве категорије и типови корисника

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

A

АП – Аутономна покрајина
АПТП – Акциони план за Мери „Техничка помоћ“

B

БДП – Бруто домаћи производ
БДВ – Бруто додата вредност

G

ГЕФ – Глобални фонд за животну средину
ГИС – Годишњи извештај о спровођењу
ГРЈ – Годишња радна јединица

E

ЕУ – Европска унија
ЕК – Европска комисија

З

ЗПП – Заједничка пољопривредна политика
ЗУТ – Заједничко уређење тржишта

И

ИА – ИПАРД агенција
ИПА – Инструмент претприступне помоћи ЕУ
ИПАРД – Инструмент за претприступну помоћ за рурални развој
ИПАРД ОС – ИПАРД Оперативна структура
ИТ – Информационе технологије

J

ЈЛС – Јединице локалне самоуправе

K

КПЗ – Коришћено пољопривредно земљиште

L

ЛАГ – Локалне акционе групе
ЛПТ – Листа прихватљивих трошкова
ЛСРР - Локалне стратегије руралног развоја

M

МПШВ – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МСПП – Микро, мала и средња предузећа и предузетници
МУ – Међународни уговори

N

НАО – Национални службеник за одобравање
НАО СО – Тело за подршку Националном службенику за одобравање
НБС – Народна банка Србије
НИПАК – Национални ИПА координатор
НППР – Национални програм руралног развоја
НФ – Национални фонд

O

ОС – Оквирни споразум

P

ПАВК - План активности видљивости и комуникације
ПГ – Пољопривредно газдинство

ПРАГ - Практични водич за уговорне поступке за екстерне активности ЕК
ПСС - Пољопривредне саветодавне службе
ПССС – Пољопривредне саветодавне и стручне службе

P

РЗС – Републички завод за статистику
РС – Република Србија

C

СКГО – Стална конференција градова и општина
СС – Секторски споразум

Y

УАП – Управа за аграрна плаћања
УТ – Управљачко тело
УО – Управни округ

A

AFCOS - Служба за сарадњу у спречавању превара

C

CEFTA - Централноевропски уговор о слободној трговини
COELA - Радна група Савета ЕУ за проширење и држава које воде преговоре о приступању ЕУ

D

DEGURBA – Степен урбанизације
DG AGRI – Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој
DG SANTE - Генерални директорат за здравље и безбедност хране

F

FAO – Организација за храну и пољопривреду

I

IACS - Интегрисани административни и контролни систем

L

LEADER - Liaison entre Actions de developpment de l'Economie Rurale (фр.)
LPIS - Систем идентификације земљишних парцела

P

PHRD - Фонд за развој политике и људских ресурса

РЕЗИМЕ

Трећи Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма садржи информације које се односе на политику у области пољопривреде и руралног развоја Републике Србије. Управљачко тело припремило је Годишњи извештај који обухвата период од 1. јануара 2021. године до 31. децембра 2021. године, у складу с чланом 59 (1) Секторског споразума. Значајан допринос при изради Извештаја пружили су ИПАРД агенција, Тело за подршку Националном службенику за одобравање, Национални фонд, Сектор за међународну сарадњу МПШВ, као и Министарство за европске интеграције.

Европска комисија званично је одобрила ИПАРД II програм 20. јануара 2015. године Одлуком ЕК С (2015) 257 (последња измена - Одлука ЕК број С(2021) 2585 од 9. априла 2021. године).

Главни циљ и сврха ИПАРД II програма је да подржи пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и становништво руралних подручја у Републици Србији, да постепено повећавају своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и правилно припремили за достизање европских стандарда из области пољопривреде, прехранбене индустрије и заштите животне средине. ИПАРД II програм дефинише мере које пружају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, агро-еколошко- климатским мерама и органској производњи, спровођењу локалних стратегија руралног развоја, као и подршку диверзификацији пољопривредних газдинстава и развоју пословања у руралним подручјима Републике Србије. У оквиру сваке мере дефинисани су прихватљиви сектори за остваривање права на подршку. Такође, ИПАРД II програмом, поред наведених мера, предвиђена је и Мера „Техничка помоћ”, која има за циљ да помогне у спровођењу и праћењу Програма, као и у његовој евентуалној измени.

Одлуком Европске комисије *PRE/2016/001/RS/CLO* од 26. фебруара 2018. године, добијено је Писмо о затварању са препорукама за Меру 1: „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” и Меру 3: „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства”, док је Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II ступио на снагу 6. јуна 2018. године. Писмо о затварању са условом и препорукама за Меру 7: „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и Меру 9: „Техничка помоћ” добијено је Одлуком ЕК *PRE/2019/008/RS/CLO* од 31. марта 2020. године. Након акредитације Мере 7 и Мере 9 у оквиру ИПАРД II програма, 1. октобра 2020. године потписана је измена Финансијског споразума, а иста је ступила на снагу 17. новембра 2020. године. Од почетка спровођења ИПАРД II програма и закључно са 31. децембром 2021. године, објављено је дванаест јавних позива.

Укупно је одобрено 834 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 88,1 мил. EUR и доприносом ЕУ у износу од око 66,1 мил. EUR. За Меру 1 одобрено је 680 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 52,3 мил. EUR и доприносом ЕУ у износу од око 39,2 мил. EUR, за Меру 3 одобрено је 100 захтева са укупном подршком у износу од око 28,1 мил. EUR и доприносом ЕУ у износу од око 21,0 мил. EUR, док је за Меру 7 одобрено 54 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 7,7 мил. EUR и доприносом ЕУ у

износу од око 5,8 мил. EUR. Од укупно опредељених средстава ЕУ за период 2014-2020. године (175,0 мил. EUR), за све мере до краја 2021. године одобрено је 37,8%. Када је реч о укупно одобреном износу доприноса ЕУ, 59,4% односило на Меру 1, 31,8% на Меру 3 и 8,8% на Меру 7. Одбијено је укупно 355 захтева и повучено услед одустанка подносиоца 226 захтева, са доприносом ЕУ у износу од око 58,6 мил. EUR.

Закључно са 31. децембром 2021. године исплаћено је 510 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 29,1 мил. EUR и доприносом ЕУ у износу од око 21,8 мил. EUR. До краја 2021. године исплаћена је подршка ЕУ у укупном износу од 21,8 мил. EUR, што је допринело стопи извршења укупног доприноса ЕУ од 12,5%, при чему стопа извршења за Меру 1 износи 16,0%, за Меру 3 износи 12,6%, док за Меру 7 није било исплаћених захтева. У односу на Годишњи извештај за 2020. годину, остварен је напредак у спровођењу Програма, као и у апсорпцији доприноса ЕУ са 9,7 мил. EUR (5,5%) на 21,8 мил. EUR (12,5%).

Искуство стечено током спровођења ИПАРД II програма било је од изузетног значаја са становишта припреме ИПАРД III програма Републике Србије, као и стечено практично искуство од стране корисника у спровођењу пројеката финансираних од стране ЕУ.

УВОД

Република Србија је у потпуности посвећена процесу европских интеграција, свесна да овај процес захтева суштинске промене у области пољопривреде и руралног развоја. ИПАРД II програм представља полазну основу приликом спровођења реформских корака у области руралног развоја. Постојање снажне политичке воље Владе Републике Србије, као и широки друштвени консензус о значају ИПАРД подршке за даљи развој и унапређење конкурентности у сектору пољопривреде и сектору руралног развоја од велике је важности за успешно спровођење ИПАРД II програма.

ИПАРД II програм представља програм претприступне подршке руралном развоју и први је документ из области пољопривреде и руралног развоја Републике Србије који је одобрен од стране свих чланица Европске уније у јануару 2015. године. Главни циљ и сврха овог Програма је да помогне пољопривредним произвођачима и прерађивачима, као и свим становницима руралних подручја Републике Србије да постепено подижу своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и на прави начин припремили за достизање европских стандарда у области пољопривреде, прехрамбене индустрије и заштите животне средине.

Програм дефинише мере које омогућавају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, агро-еколошко-климатским мерама и органској производњи, спровођењу локалних стратегија руралног развоја, као и подршку диверзификацији пољопривредних газдинстава и развоју пословања у руралним подручјима Републике Србије. Приоритетни сектори за инвестирање су сектор млека, меса, воћа и поврћа, осталих усева, јаја и грозђа/вина. Мере подржавају инвестиције у изградњу и/или у реконструкцију објеката, као и у набавку нове механизације, опреме и нових технологија. Такође, ИПАРД II програмом предвиђена је и Мера „Техничка помоћ”, која има за циљ да помогне у спровођењу и праћењу Програма, као и у његовој евентуалној измени.

Унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва, равноправнији удео у расподели дохотка и економских могућности, важни су аспекти одрживог развоја руралних средина којем тежи Република Србија. У том смислу, одржив развој руралних средина захтева добру координацију свих политика које имају додира са овим срединама и њиховим ресурсима. Ублажавање проблема за оне који одлазе из сектора пољопривреде и промовисање обрасца једнакости, може значајно допринети одрживом развоју. Стварање повољних услова за живот и рад и задржавање младих у руралним срединама, обезбеђење атрактивнијих радних места и једнаких могућности за њихове породице један је од основних циљева политике која треба да обезбеди равномернији регионални развој Републике Србије.

Један од услова за коришћење средстава ИПАРД II програма био је успостављање комплементарног система подршке како на националном тако и на локалном нивоу, у којем нема двоструког финансирања из јавних фондова за исту инвестицију, а који својим синергетским ефектом доприноси смањењу регионалних разлика.

Промоција ИПАРД II програма довела је до великог интересовања потенцијалних корисника. У прилог томе говори и чињеница да је у оквиру дванаест расписаних јавних позива током периода програмске имплементације до краја 2021. године поднет 2.521 захтев. ИПАРД подршка доступна је кроз четири акредитоване мере: Мера 1 „Инвестиције

у физичку имовину пољопривредних газдинстава”, Мера 3 „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства”, Мера 7 „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и Мера 9 „Техничка помоћ”.

Сврха извештавања је да се пруже информације о спровођењу приоритета и мера у вези са остваривањем циљева ИПАРД II програма, а на основу финансијске реализације, као и у односу на заједничке и специфичне показатеље и квантификоване циљне вредности.

Извештај чини осам поглавља који обухватају приказ макроекономских показатеља, примењених мера за унапређење квалитета и ефикасности спровођења ИПАРД II програма, финансијских обавеза и трошкова по мерама, предузетих активности у вези са вредновањем програма, коришћења осталих инструмената међународне финансијске подршке, преглед финансијских токова по мерама, као и активности за спровођење Плана активности видљивости и комуникације.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма у Републици Србији за 2021. годину обухвата кумулативне финансијске податке добијене праћењем спровођења Програма на основу заједничких табела за праћење и евалуацију. Обрађени подаци представљени су у виду табела и графикана.

Извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. финансијску годину припремљен је од стране ИПАРД Управљачког тела, у сарадњи са ИПАРД агенцијом, Телом за подршку Националном службенику за одобравање, Националним фондом, Министарством за европске интеграције и Сектором за међународну сарадњу МПШВ.

1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА

1.1. Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима

Према подацима Републичког завода за статистику у 2020. години бруто домаћи производ (БДП) износио је 45.632,1 мил. EUR у сталним ценама, а реално смањење БДП у односу на 2019. годину износило је 0,9%. Најзначајније учешће у формирању БДП, посматрано по делатностима у 2020. години имали су следећи сектори: сектор прерађивачке индустрије (13,3%), сектор трговине на велико и мало и поправке моторних возила (11,3%), сектор пословања некретнинама (7,0%), сектор пољопривреде, шумарства и рибарства (6,3%), сектор грађевинарства и сектор информисања и комуникације (по 5,4%). У 2020. години бруто додата вредност примарног сектора износила је 6,3% (Статистички годишњак Србије 2021, РЗС). Макроекономски показатељи Републике Србије (РС) у периоду 2012-2020. године дати су Табели 1.

Табела 1: Макроекономски показатељи за Републику Србију за период 2012–2020. године

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
БДП (мил. EUR)	29.118,4	29.958,1	28.433,9	28.119,2	28.494,4	29.504,9	31.600,3	33.040,8	45.632,1
БДП по становнику (EUR)	4.677,0	5.083,0	4.973,0	5.034,0	5.203,0	5.581,0	6.137,5	6.625,3	6.776,2
Стопа незапослености (%)	24,6	23,0	19,9	18,2	15,9	14,1	13,3	10,9	9,5
Извоз робе и услуга (мил. EUR)	9.579,7	12.467,4	12.668,0	11.414,4	12.700,4	14.504,4	16.417,8	16.753,8	16.606,5
Увоз робе и услуга (мил. EUR)	16.147,9	17.536,3	17.234,3	15.253,6	16.127,5	18.705,4	22.087,1	22.810,6	22.342,9
Салдо (мил. EUR)	- 6.568,2	- 5.068,9	- 4.566,3	- 3.839,2	- 3.427,1	- 4.201,0	- 5.669,3	- 6.056,7	- 5.736,4

Извор: РЗС

Спољнотрговинска размена

Када је реч о спољнотрговинској размени РС, током 2021. године извоз робе и услуга достигао је вредност од око 23,2 млрд. EUR, док је, с друге стране, увоз достигао вредност од око 30,6 млрд. EUR. У целокупном посматраном периоду РС је остварила негативан спољнотрговински салдо, који је био најнижи у 2016. години. Најзначајнији спољнотрговински партнер РС је Европска унија (ЕУ). Пољопривредно-прехранбени сектор остварује позитиван спољнотрговински салдо од 2005. године и у 2021. години износио је 1,7 млрд. EUR.

У 2021. години, извоз пољопривредно-прехранбених производа достигао је вредност од око 4,0 млрд. EUR, при чему је највећа вредност остварена извозом на тржиште ЕУ. Увоз пољопривредно-прехранбених производа у 2021. години достигао је вредност од око 2,3 млрд. EUR.

Најзаступљенија група производа у извозу у 2021. години било је воће и поврће, чији је извоз у укупној вредности извоза пољопривредно-прехрамбених производа учествовао са 28,9%, док је учешће житарица и производа на бази житарица било 25,9%. Поред ове две групе производа, високо учешће у структури извоза пољопривредно-прехрамбених производа имали су и дуван и производи од дувана (10,4%), пића (7,5%), сточна храна, осим жита у зрну (6,6%) и разни производи за храну и прерађевине (5,9%). Током 2021. године најзаступљенији производи у увозу по вредности били су воће и поврће (25,0%), кафа, чај, какао, зачини и њихови производи (12,1%), пиће и дуван (од чега дуван и производи од дувана 10,4% и пића 6,3%) и разни производи за храну и прерађевине (10,4%).

Са аспекта извоза пољопривредно-прехрамбених производа РС најзначајније је тржиште ЕУ, са учешћем од око 50% у вредности укупног извоза ове групе производа у 2020. години. Такође, тржиште ЕУ је најзначајније тржиште и са аспекта увоза пољопривредно-прехрамбених производа, при чему је 65,4% укупне вредности ове групе производа увезено са овог тржишта. Поред тржишта ЕУ, значајан партнер у извозу је и тржиште *CEFTA* земаља, будући да је током 2020. године остварена вредност извоза пољопривредно-прехрамбених производа од око 24,0%. Увоз пољопривредно-прехрамбених производа са тржишта *CEFTA* земаља у укупној вредности увоза ове групе производа износио је око 9,3%.

Запосленост

У примарном сектору присутна је тенденција смањења запослености, при чему је учешће у укупној запослености у 2020. години износило 14,6%. Посматрано према регионима, највећи удео запослености у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства у 2020. години остварен је у Региону Шумадије и Западне Србије (50,4%), док је најмањи у Београдском региону (4,6%).

Стопа незапослености у РС у 2020. години износила је 9,5% и у поређењу са 2019. годином (10,9%) је смањена, док је стопа незапослености руралне популације у 2020. години износила 8,8%. Високе стопе незапослености и неактивности су изражене код младог становништва, и то више код младих у градским срединама у односу на рурална подручја, и истовремено више код младих жена него код младих мушкараца. У структури запослених у руралним подручјима изражено је учешће помажућих чланова домаћинства, при чему је то посебно карактеристично за женско рурално становништво, где више од петине запослених жена ради као помажући члан домаћинства.

Микро, мала и средња предузећа и предузетници

Према подацима РЗС у 2020. години број микро, малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП) износио је 403.288, што чини 99,9% од укупног броја предузећа. У структури МСПП доминирају предузетници са учешћем од 74,0%. Са аспекта привредне делатности, највеће учешће у структури МСПП остварила је трговина на велико и мало и поправка моторних возила (23,9%), док је учешће од 1,7% МСПП забележено у области пољопривреде, шумарства и рибарства. Укупан број запослених у МСПП био је 965.461, при чему је највећа запосленост била у прерађивачком сектору (26,3%), док је запосленост у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства 2,4%. У Табели 2 дат је приказ броја предузећа према величини, укупно и у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства.

Табела 2: Предузећа у Републици Србији према величини у 2020. години

	Предузетници	Микро предузећа	Мала предузећа	Средња предузећа	МСПП
Број предузећа	298.279	90.106	12.187	2.176	403.288
Број предузећа у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства	3.020	3.447	379	85	6.931
Број запослених	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461
Број запослених у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства	1.758	4.578	8.070	8.338	22.744

Извор: „Предузећа по величини и предузетници у Републици Србији 2018 – 2020.“, РЗС

Бруто додата вредност (БДВ) сектора МСПП је 2020. године износила 15.035,6 мил. EUR, што је повећање од 19,1% у односу на 2018. годину (12.627,6 мил. EUR). Током 2020. године, сектор пољопривреде, шумарства и рибарства у оквиру МСПП остварио је БДВ у износу од 419,5 мил. EUR.

У извозу робе у 2020. години учествовало је укупно 15.203 пословних субјеката који су сачињавали сектор МСПП. Када је реч о вредности извоза робе сектора МСПП у 2020. години остварен је извоз робе од 6,7 млрд. EUR, од чега је сектор пољопривреде, шумарства и рибарства остварио вредност извоза од 250,9 мил. EUR.

Основне карактеристике пољопривредне производње у Републици Србији

Према резултатима „Анкете о структури пољопривредних газдинстава” која је спроведена 2018. године, број пољопривредних газдинстава (ПГ) у Републици Србији износи 564.541, при чему се у поређењу са подацима добијеним из Пописа пољопривреде из 2012. године, број ПГ смањило за 10,6%. У структури ПГ најзначајније учешће имају породична пољопривредна газдинства (чак 99,7%). У Региону Шумадије и Западне Србије налази се 43% ПГ. Просечна старост носилаца ПГ је 60 година код мушкараца и 65 година код жена. Знање у пољопривреди 95,3% носилаца ПГ стекло је бавећи се овом делатношћу, док је формално образовање из области пољопривреде стекло 4% носилаца ПГ. Такође, подаци добијени на основу спроведене Анкете о структури пољопривредних газдинстава, 2018 показују да је просечна величина газдинства у РС 6,2 ха, што представља повећање у односу на 2012. годину када је просечна величина газдинства износила 5,4 ха. Највећи број газдинстава (38,5%) је величине испод 2 ха, затим 32,3% ПГ је величине између 2 и 5 ха, 0,7% ПГ је између 50 и 99 ха, а 0,3% ПГ располаже површином преко 100 ха. Приказ броја ПГ према величини посуда дат је у Табели 3.

Табела 3: Пољопривредна газдинства према величини поседа

	Величина поседа (ха)								
	Укупно	0 ха	≤ 2 ха	2,01-5 ха	5,01-10 ха	10,01-20 ха	20,01-50 ха	50,01-100 ха	>100 ха
Број ПГ	564.541	5.289	220.101	180.687	95.531	40.665	17.028	3.823	1.418
Учешће у укупном броју ПГ (%)	100,0	0,9	39,0	32,0	16,9	7,2	3,0	0,7	0,3

Извор: Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018, РЗС

Према Анкети о структури пољопривредних газдинстава, 2018 коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) у Републици Србији, износи 3.475.894 ха. У структури КПЗ, 74,3% чине обрадиве површине (оранице и баште), 19,5% чине ливаде и пашњаци, док стални засади чине свега 6%. Површина под органском пољопривредом у 2020. години износила је 19.318 ха, односно 0,6% од укупне површине КПЗ.

У РС доминантно је учешће мешовитих ПГ. Специјализована производња доминантна је у сектору ратарства, нарочито у Региону Војводине. Просечна економска величина ПГ у РС износи 8.610 EUR, што је скоро четири пута нижа вредност у односу на просек ЕУ.

1.2. Становништво

У РС број становника према Попису становништва из 2011. године био је 7.186.862, док према проценама РЗС за 2020. годину овај број износи 6.899.126 становника. У руралним подручјима, која се у РС класификују као „остала насеља”, живи 38,8% популације. Преко 50% становништва Региона Шумадије и Западне Србије представља рурално становништво, што га чини регионом са највећим процентом руралног становништва у РС. Просечна старост становништва у РС у 2020. години била је 43,4 године. Посматрано према типу насеља, у градским насељима просечна старост становништва је 42,4 године, док је просечна старост становништва у „осталим насељима” 45,1 година. У Табели 4 дат је приказ старосне структуре становништва у 2020. години.

Табела 4: Старосна структура становништва у 2020. години*

Старосна структура становништва	Број становника	Учешће у укупном становништву (%)
0 - 14 година	984.675	14,3
15 - 64 година	4.458.276	64,6
65 и више година	1.456.175	21,1
Укупно	6.899.126	100,0

Извор: РЗС

*Процена РЗС

Када је реч о образовној структури, према Попису становништва из 2011. године највећи број становника има завршену средњу школу (48,9% укупног становништва), основно образовање има 20,8% становништва, док значајно мање учешће у образовној структури остварује становништво са високим (10,6%) и вишим (5,7%) образовањем.

1.3. Пољопривредна политика и политика руралног развоја

Дугорочни стратешки правац развоја пољопривреде у РС дефинисан је Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14) која садржи визију, стратешке циљеве и правце развоја пољопривреде и руралног развоја РС за десетогодишњи период. Будући правци развоја пољопривреде РС дефинисани су у складу са процесом усклађивања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја са правним тековинама ЕУ.

Стратегија је основ за припрему средњорочних развојних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то националног програма за пољопривреду и националног програма руралног развоја. Наведени програми садрже детаљне трогодишње планове и динамику реализације мера, као и основне активности прилагођавања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја Заједничкој пољопривредној политици (ЗПП) ЕУ у претприступном периоду.

У оквиру буџетских средстава додељених МПШВ, средства намењена реализацији мера пољопривредне политике и политике руралног развоја на годишњем нивоу одређена су Законом о буџету Републике Србије за једну календарску годину. Годишњом Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју дефинишу се обим средстава, врсте подстицаја и максимални износи за сваку врсту подстицаја за текућу годину.

Део политике руралног развоја односи се на одрживо управљање природним ресурсима и заштиту животне средине, као и унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва. Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине представљају основ за обезбеђење дугорочне стабилности и квалитета пољопривредне производње у условима све већих ризика на глобалном тржишту хране.

1.3.1. Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима

У складу са Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС”, бр. 84/13, 86/13, 31/14, 79/14, 92/15, 23/18 и 36/19), МПШВ је носилац преговарања за три преговарачка поглавља, и то: Поглавље 11 - Пољопривреда и рурални развој, Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика и Поглавље 13 - Рибарство. Поред тога, представници МПШВ учествују у раду још 18 преговарачких поглавља.

Првом Међувладином конференцијом између РС и ЕУ, одржаном 21. јануара 2014. године у Бриселу формално су отпочели преговори за приступање Републике Србије Европској унији. После отварања преговора започела је фаза аналитичког прегледа законодавства (скрининг) у циљу провере и оцене усаглашености законодавства РС са правним тековинама ЕУ. Европска комисија (ЕК) је 5. фебруара 2020. године усвојила нову методологију процеса приступања ЕУ, чији циљ је успостављање веродостојне перспективе чланства у ЕУ. Према новој методологији поглавља су подељена у шест кластера (осим Поглавља 34 - Институције и Поглавља 35 - Остала питања), а Савет Европске уније званично је усвојио нову методологију 25. марта 2020. године. На Дванаестој Међувладиној конференцији о приступању Републике Србије Европској унији означен је званичан почетак примене нове методологије у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији. Истовремено, констатовано је да је РС отворила Кластер 1 - Основе, имајући у виду да су у досадашњим преговорима отворена сва преговарачка поглавља у овом кластеру. На

Тринаестој Међувладиној конференцији о приступању Републике Србије Европској унији званично је отворен Кластер 4 - Зелена агенда и одржива повезаност.

РС је до краја извештајног периода отворила 22 преговарачка поглавља (Поглавље 4 - Слободно кретање капитала, Поглавље 5 - Јавне набавке, Поглавље 6 - Право привредних друштава, Поглавље 7 - Интелектуална својина, Поглавље 9 - Финансијске услуге, Поглавље 13 - Рибарство, Поглавље 14 - Транспортна политика (у децембру 2021. године), Поглавље 15 - Енергетика (у децембру 2021. године), Поглавље 17 - Економска и монетарна политика, Поглавље 18 - Статистика, Поглавље 20 - Предузетништво и индустријска политика, Поглавље 21- Трансевропске мреже (у децембру 2021. године), Поглавље 23 - Правосуђе и основна права, Поглавље 24 - Правда, слобода и безбедност, Поглавље 27- Животна средина и климатске промене (у децембру 2021. године), Поглавље 29 - Царинска унија, Поглавље 30 - Економски односи са иностранством, Поглавље 32 - Финансијски надзор, Поглавље 33 - Финансијске и буџетске одредбе и Поглавље 35 – Остало, и привремено затворила два преговарачка поглавља (Поглавље 25 - Наука и истраживање, и Поглавље 26 - Образовање и култура).

Пет преговарачких позиција достављено је Савету ЕУ, и то за: Поглавље 2 - Слобода кретања радника, Поглавље 3 - Право пословног настањивања и слобода пружања услуга, Поглавље 10 - Информационо друштво и медији, Поглавље 16 - Опорезивање, Поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање.

Поглавље које је спремно или у поодмаклој фази припреме за отварање, где је Савет ЕУ усвојио Извештаје о скринингу а РС добила позив за подношење преговарачке позиције је Поглавље 28 - Заштита потрошача и заштита здравља (финални Нацрт преговарачке позиције послат је ЕК на консултације 4. марта 2020. године).

Поглавља за која је ЕК доставила резултате скрининга и за која је успоставила мерила за отварање су: Поглавље 1 - Слободно кретање робе (два мерила), Поглавље 8 - Политика конкуренције (шест мерила), Поглавље 11 - Пољопривреда и рурални развој (два мерила), Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика (три мерила), и Поглавље 22 - Регионална политика и координација структурних инструмената (једно мерило).

ЕК није усвојила извештај о скринингу за Поглавље 31 - Спољна, безбедносна и одбрамбена политика, док за Поглавље 34 – Институције, скрининг није одржан.

Поглавље 11 - Пољопривреда и рурални развој

ЕК је доставила Извештај о скринингу за Поглавље 11 који је презентован 27. фебруара 2015. године на Комитету за проширење Савета ЕУ. Након усвајања Извештаја од стране Савета, председавајући Комитета сталних представника (*COREPER II*) је 17. јуна 2015. године у име земаља чланица ЕУ упутио писмо којим обавештава да РС није спремна за отварање преговора у Поглављу 11 и да је неопходно да испуни два мерила како би отворила преговоре. Утврђена мерила за отварање преговора у Поглављу 11 била су да:

- РС представи ЕК Акциони план, који ће служити као основа за преношење, примену и извршење правне тековине ЕУ у пољопривреди и руралном развоју;
- РС поднесе ЕК захтев за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II, у складу са одредбама Уредбе о спровођењу бр. 447/2014 ЕК.

Прво мерило за отварање преговора у Поглављу 11

Влада РС усвојила је 18. октобра 2018. године Акциони план за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја. Акциони план поднет је ЕК 1. новембра 2018. године.

Друго мерило за отварање преговора у Поглављу 11

РС је званично примила информацију да је процес поверавања за Меру 1 и Меру 3 у оквиру ИПАРД II програма успешно завршен 26. фебруара 2018. године. Финансијски споразум је потписан 29. маја 2018. године и ступио је на снагу 12. јуна 2018. године, када је Министарство спољних послова званично упутило писмо *DG AGRI* у коме наводи да су све формалности завршене у складу са законодавством РС. Крајем марта 2020. године акредитоване су Мера 7 и Мера 9 у оквиру ИПАРД II програма. Измена Финансијског споразума потписана је 1. октобра 2020. године, а ступила је на снагу 17. новембра 2020. године.

ЕК је оценила да је РС испунила оба мерила за отварање преговора у Поглављу 11 и поднела свој Извештај о мерилу за отварање Радној групи Савета ЕУ за проширење и државе које воде преговоре о приступању ЕУ (*COELA*) 11. фебруара 2018. године. До сада је овај извештај добио сагласност 22 државе чланице.

Према Годишњем извештају ЕК о напретку РС за 2021. годину, у Поглављу 11 остварен је изванредан ниво припремљености кроз усвајање оквирног законодавства о заједничкој организацији тржишта и закључивањем првог позива за новоповерену ИПАРД II Меру „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” у октобру 2020. године.

Припрема Преговарачке позиције за Поглавље 11

МПШВ је уз подршку пројекта Техничке помоћи ИПА 2015: „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике” започело активности на изради преговарачке позиције за Поглавље 11, што је детаљније описано у поглављу 5.1. Помоћ обезбеђена путем других ИПА компоненти.

1.3.2. Правни и институционални оквир

Правни и институционални оквир који дефинише спровођење ИПАРД II програма у РС обухвата:

- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) („Службени гласник РС”, МУ, број 19/14);

Наведеним споразумом дефинисани су принципи управљања и спровођења ИПА II помоћи између ЕУ и РС.

- Секторски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД);

Секторским споразумом (СС) допуњује се Оквирни споразум (ОС) и дефинишу посебне одредбе које се примењују приликом спровођења ИПАРД II програма. Измене и допуне СС ступиле су на снагу 26. новембра 2020. године.

- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије, која поступа за и у име Европске уније, за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II;

Финансијским споразумом утврђују се финансијске обавезе ЕУ и РС за ИПАРД II програм за период 2014 - 2020. године и дефинишу одредбе које се примењују за поверавање послова спровођења буџета. Након поверавања послова спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9 у оквиру ИПАРД II програма, 1. октобра 2020. године потписана је измена Финансијског споразума, која је ступила на снагу 17. новембра 2020. године.

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13-др. закон, 101/16, 67/21- др. закон и 114/21);

Законом се уређују циљеви пољопривредне политике и политике руралног развоја, као и начин њиховог остваривања, Регистар пољопривредних газдинстава, евидентирање и извештавање у пољопривреди, као и надзор над спровођењем овог Закона. Овим Законом уређују се и правила посебног поступка спровођења и контроле ИПАРД програма.

- Закључак о усвајању ИПАРД програма за Републику Србију за период 2014 - 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 30/16, 84/17, 20/19, 55/19 и 38/21);

ИПАРД II програм дефинише мере које пружају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, агро-еколошко-климатским мерама и органској производњи, спровођењу локалних стратегија руралног развоја, као и подршку за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања у руралним подручјима Републике Србије. Такође, ИПАРД II програмом, поред наведених мера, предвиђена је и Мера „Техничка помоћ”.

- Уредба о одређивању тела за ревизију система управљања програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) („Службени гласник РС”, број 86/15);

Овом уредбом Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ одређена је за Ревизорско тело у складу са чланом 12 тачка 3 подтачка в) ОС између РС и ЕК о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) и чланом 5 Анекса А наведеног Споразума.

- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 године („Службени гласник РС”, број 10/19);

Овом Уредбом ближе се уређују начин управљања програмима претприступне помоћи ЕУ у РС који се финансирају из инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године, одговорна лица и тела, као и начин на који се уређују њихови међусобни односи, а у вези са припремом, координацијом, спровођењем, праћењем, вредновањем и извештавањем о спровођењу програма који се финансирају из ИПА II у случају када ЕК поверава послове спровођења буџета за одређене програме РС.

- Одлука о образовању Радне групе за реализацију активности у вези са поверавањем индиректног управљања програмом ИПАРД („Службени гласник РС”, бр. 5/17, 86/18 и 27/19);
- Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године („Службени гласник РС”, број 26/19 и 90/21);

Наведеним одлукама одређују се одговорна лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године: Национални ИПА координатор, Технички секретаријат националног ИПА координатора, Национални службеник за одобравање, тела у Управљачкој структури Националног службеника за одобравање, тела у Оперативној структури за управљање акционим програмима, лица и тела у Оперативној структури за управљање програмима прекограничне сарадње, тела у Оперативној структури за управљање ИПАРД програмом и Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима ЕУ.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18, 67/19, 53/21 и 10/22);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру ИПАРД програма РС за период 2014-2020. године, износ подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Службени гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18, 82/19 и 74/21);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства у оквиру ИПАРД програма РС за период 2014-2020. године, износ подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања („Службени гласник РС”, бр. 76/20 и 87/21);

Овим Правилником ближе се прописују лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања у оквиру ИПАРД програма РС за период 2014-2020. године, износ подстицаја, као и услови, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о условима, начину и поступку спровођења Мере „Техничка помоћ” у оквиру инструмента за претприступну помоћ руралном развоју („Службени гласник РС”, број 107/21);

Овим Правилником ближе се прописују лица која остварују право на ИПАРД подстицаје, износ подстицаја, као и услови, начин и поступак спровођења ИПАРД програма за Мере „Техничка помоћ”.

- Правилник о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Службени гласник РС”, бр. 17/13, 102/15, 6/16, 46/17, 44/18 - др. закон, 102/18 и 6/19);

Овим Правилником прописују се услови и начин уписа и вођења Регистра пољопривредних газдинстава, образац захтева за упис и обнову регистрације пољопривредног газдинства, обрасци прилога, документација која се прилаже уз захтев за упис и обнову регистрације, начин чувања уписаних података, начин обнове регистрације, као и услови за пасивни статус ПГ.

- Правилник о условима заштите животне средине које морају да испуне корисници ИПАРД подстицаја („Службени гласник РС”, број 26/19);

Правилник прописује услове заштите животне средине које морају да испуне корисници који остварују право на ИПАРД подстицаје.

- Правилник о методологији утврђивања референтних цена инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја („Службени гласник РС”, број 84/18);

Правилник ближе прописује методологију утврђивања референтних цена добара и услуга у оквиру инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја.

- Правилник о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Службени гласник РС”, број 122/21);

Овим Правилником се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди за период од три године.

- Меморандум о разумевању између Управљачког тела и ИПАРД агенције о управљању и спровођењу ИПАРД II програма за период 2014-2020. године у Републици Србији;

Сврха Меморандума је да регулише сарадњу и успостави договор између Управљачког тела и ИПАРД агенције у вези са комуникацијом, разменом информација, укључујући потраживање информација и приступ документима у складу са процедурама, стандардима које треба испунити и процедурама за ефективно и ефикасно спровођење ИПАРД II програма које треба следити.

- Меморандум о разумевању између Националног службеника за одобравање, Управљачког тела и ИПАРД агенције;

Сврха Меморандума је да ближе опише однос између Националног службеника за одобравање (НАО), Управљачког тела (УТ) и ИПАРД агенције (ИА) у вези са индиректним управљањем ИПАРД II програмом након повере послова спровођења буџетских овлашћења РС.

- Споразум о спровођењу Мере Техничка помоћ у оквиру ИПАРД II програма 2014-2020;

Овим Споразумом ближе се утврђује начин и поступак спровођења Мере „Техничка помоћ” ИПАРД II програма.

- Протокол о сарадњи између Ревизорског тела система управљања средствима ЕУ, Управљачког тела и ИПАРД агенције;

Протокол ближе дефинише међусобне односе и пословну сарадњу између Ревизорског тела, Управљачког тела и ИПАРД агенције у поступку спровођења Инструмента претприступне помоћи у области подршке „Пољопривреда и рурални развој” (ИПАРД), као и да се обезбеди потпуна међусобна сарадња и омогући Ревизорском телу да извршава своје задатке у роковима утврђеним у Оквирном споразуму и Секторском споразуму.

- Протокол о начину и условима за вођење рачуна отворених код Народне банке Србије за сврху управљања програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године;

Протокол ближе уређује међусобни однос страна у вези са начином и условима за вођење банковних рачуна отворених код НБС за сврху управљања ИПА II програмима у случају када ЕК поверава послове спровођења буџета за одређене програме Републици Србији.

- Протокол о начину и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија – Управе за трезор за сврху управљања програмом претприступне помоћи Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја (ИПАРД II) у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 године;

Протокол ближе уређује међусобни однос страна у вези са начином и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија - Управе за трезор за сврху управљања ИПАРД II програмом у случају када ЕК поверава послове спровођења буџета овог Програма РС.

- Акредитоване процедуре за спровођење ИПАРД II програма;
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

1.3.3. Националне шеме подршке

Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју спроводе се на основу Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16) и одговарајућих подзаконских прописа, којима су ближе дефинисани услови за остваривање права на подстицаје, као и начини остваривања тих права.

У извештајном периоду реализоване су следеће врсте подстицаја:

- директна плаћања;
- мере руралног развоја;
- посебни подстицаји;
- кредитна подршка.

Директна плаћања

У погледу одређених буџетских средстава директна плаћања чине најзначајнију врсту подстицаја и реализована су кроз премије, подстицаје за производњу и регресе. Једини тип

премије је премија за млеко у износу од 10 RSD обрачуната по литру крављег, овчијег и козјег сировог млека испорученог у претходном кварталу. За остваривање права на премију за кравље млеко корисник премије је у обавези да испоручи млекари најмање 3.000 литара крављег млека по кварталу, односно најмање 1.500 литара на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за производњу могу бити подстицаји за биљну и подстицаји за сточарску производњу. Подстицаји за биљну производњу реализују се као основни подстицаји за биљну производњу кроз плаћање по хектару, док се подстицаји у сточарству реализују кроз подстицаје за: квалитетна приплодна грла, товна грла, краве дојиље, по кошници пчела, краве за узгој телади за тов и производњу конзумне рибе.

Једини облик регреса јесте регрес за трошкове складиштења у јавним складиштима у износу од 40% трошкова складиштења.

Мере руралног развоја

Подстицаји за унапређење конкурентности се реализују кроз подршку инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства, инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и производа рибарства, као и кроз Меру управљања ризиком.

Подршка инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства има за циљ побољшање производне структуре газдинства кроз подстицаје за подизање нових вишегодишњих засада воћа, винове лозе и хмеља, подршку за унапређење примарне пољопривредне производње за инвестиције у набавку квалитетних приплodних грла за унапређење примарне сточарске производње и кроз подршку инвестицијама за електрификацију поља. Ниво подршке за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства је 50% вредности инвестиције, изузев електрификације поља где је за инвестиције овог типа ниво подршке 90%. За инвестиције које се реализују у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди интензитет подршке је 65% вредности инвестиције.

Подршка инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и производа рибарства односи се на: изградњу објеката и набавку опреме у сектору производње вина; набавку контролних маркица за пољопривредно-прехранбене производе и евиденционих маркица за вино; достизање стандарда квалитета кроз подршку унапређењу квалитета вина и ракије. Подстицаји се утврђују у износу од 50% од вредности реализоване прихватљиве инвестиције, умањене за износ средстава на име пореза на додату вредност, односно у износу од 65% од ове вредности у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Мера управљања ризицима односи се на регресирање дела трошкова премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, а реализује се кроз надокнаду од 40% плаћене премије осигурања (45% за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди), односно у максималном износу од 70% плаћене премије осигурања на подручју Моравичког, Златиборског и Колубарског управног округа.

Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса - у циљу очувања и унапређења животне средине и природних ресурса се реализују кроз следеће мере:

- Очување животињских генетичких ресурса;

- Очување биљних генетичких ресурса;
- Органска производња (подршка биљној и сточарској производњи).

Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима реализују се кроз унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима. Подстицаји обухватају инвестиције у сектору руралног туризма, сектору ловног туризма и сектору старих и уметничких заната. Подстицаји се утврђују у процентуалном износу од вредности реализоване прихватљиве инвестиције умањене за износ средстава на име пореза на додату вредност, као и у процентуалном износу за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди према месту предметне инвестиције.

Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја обухватају подршку програмима за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја и исплаћују се у максималном износу од 100%. Право на подстицаје остварује Партнерство за територијални рурални развој.

Инвестиције у руралну инфраструктуру обухватају подршку инвестицијама за изградњу и опремање објеката за снабдевање водом, путну инфраструктуру, као и за складиштење и прераду пољопривредних производа. Подстицаји се утврђују у процентуалном износу од 100% вредности прихватљиве инвестиције.

Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања укључују подршку развоју техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју, као и подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди и руралном развоју. Ови подстицаји се реализују као облик подршке пољопривредним саветодавним службама, а у циљу унапређења саветодавних активности у области пољопривреде и руралног развоја.

Посебни подстицаји

Овим подстицајима индиректно се утиче на пољопривредну производњу кроз финансирање активности повезаних са унапређењем квалитета производње и активности промоције. Посебни подстицаји обухватају подстицаје за спровођење одгајивачких програма - мере селекције, подстицаје за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју (мере и акције у пољопривреди) и подстицаје за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију.

Кредитна подршка

Кредитна подршка представља субвенционисање дела камате на кредит и може се остварити за развој сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства, повртарства и цвећарства, инвестициона улагања у пољопривредну механизацију и опрему, као и за набавку хране за животиње. Повољнији износ подршке остварују ПГ која послују у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди, пољопривредници до 40 година старости, као и жене.

Опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју

Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2021. години („Службени гласник РС”, бр. 159/20, 15/21, 32/21, 46/21, 64/21, 90/21, 109/21, 120/21) опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју износила су 377,5

мил. EUR (44,4 млрд. RSD). За директна плаћања било је опредељено 266,0 мил. EUR (31,3 млрд. RSD), за мере руралног развоја 59,6 мил. EUR (7,0 млрд. RSD), за посебне подстицаје опредељено је 2,1 мил. EUR (250,0 мил. RSD), за кредитну подршку опредељено је 4,0 мил. EUR (470,0 мил. RSD), док су за ИПАРД подршку опредељена средства износила 45,8 мил. EUR (5,4 млрд. RSD).

Опредељена средства за пољопривреду и рурални развој у 2021. години су увећана за 26% у односу на средства опредељена у 2020. години.

Током 2021. године исплаћено је 345,5 мил. EUR (40,6 млрд. RSD) за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју. Највећи износ буџетских средстава реализован је по основу директних плаћања (77%), док се на мере руралног развоја односило 17% укупно реализованих буџетских средстава.

Током 2021. године на реализацију директних плаћања искоришћено је 265,1 мил. EUR, за подстицаје по основу кредитне подршке исплаћено је 3,8 мил. EUR, док је за посебне подстицаје исплаћено 2,1 мил. EUR.

За мере руралног развоја у 2021. години исплаћено је 58,3 мил. EUR.

Када је реч о ИПАРД подстицајима, до краја 2021. године исплаћена је укупна јавна подршка у износу од 29,1 мил. EUR, од чега је допринос РС износио око 7,3 мил. EUR. Од наведеног износа укупне јавне подршке 20,8 мил. EUR исплаћено је за Меру 1, док је за Меру 3 исплаћено 8,3 мил. EUR.

2. ОЦЕНА ДОСТИГНУТОГ НАПРЕТКА ПРИОРИТЕТА И МЕРА У ОДНОСУ НА ЦИЉЕВЕ ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ЦИЉНИХ ВРЕДНОСТИ

2.1. Општи оквир

Приоритети финансијске помоћи ЕУ Републици Србији за период 2014-2020. године односе се на испуњење критеријума за придруживање. Једна од области подршке у оквиру ИПА II односи се на пољопривреду и рурални развој (ИПАРД) и намењена је јачању конкурентности пољопривредно-прехрамбеног сектора, постепеном прилагођавању стандардима ЕУ у области хигијене, безбедности хране, добробити животиња и заштите животне средине.

Подршка у оквиру ИПАРД II програма доприноси достизању следећих циљева:

- развој људског и физичког капитала, повећање безбедности хране и способности пољопривредно-прехрамбеног сектора да се носи са притиском конкуренције, као и постепено усклађивање сектора са стандардима ЕУ, нарочито са онима који се тичу хигијене и заштите животне средине, уз истовремену бригу о уравнотеженом територијалном развоју руралних подручја;
- усмеравање инвестиционе подршке кроз систем управљања и контроле који је у складу са стандардима доброг управљања модерне јавне управе, где релевантне државне структуре примењују стандарде једнаке онима који се примењују у сличним организацијама у земљама чланицама ЕУ.

Специфични циљеви ИПАРД II програма дефинисани су у оквиру појединачних ИПАРД мера.

Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

Циљеви ове мере односе се на обезбеђење подршке произвођачима у примарној пољопривредној производњи у процесу усклађивања са правилима, стандардима, политикама и праксама ЕУ; осигурање подршке за економски, друштвени и територијални развој, са циљем паметног, одрживог и инклузивног раста, кроз развој физичког капитала; осигурање одговора на изазове климатских промена кроз промовисање ефикасне употребе ресурса; пораст продуктивности и квалитета производа уз смањење трошкова производње; унапређење конкурентности локалних произвођача уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта. Одабрани сектори за инвестирање за реализацију наведених циљева су сектори: млека, меса, јаја, воћа и поврћа, виноградарства, као и сектор осталих усева.

Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства

Циљеви ове Мере односе се на јачање конкурентности пољопривредно-прехранбеног сектора улагањем у његову модернизацију, у сврху ефикасније производње, прогресивно усклађивање са правилима и стандардима ЕУ у погледу заштите животне средине, безбедности хране и квалитета производа, добробити животиња и следљивости у ланцу исхране и управљању отпадом, јачање конкурентности прехранбене индустрије у одабраним секторима кроз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта, техничко-технолошко унапређење сектора и осигурање одговора на изазове климатских промена промовисањем енергије из обновљивих извора. Одабрани сектори за инвестиције су сектори прераде млека, меса, јаја, воћа и поврћа, као и сектор вина.

Мера 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања

Циљеви ове Мере односе се на пружање подршке недовољно диверзификованој економији руралних подручја, која је високо зависна од пољопривреде и коришћења природних ресурса. У том смислу, подршка кроз Меру 7 доприноси побољшању могућности за запошљавање у руралним подручјима и увећању прихода домаћинстава, као и повећању атрактивности руралних подручја као места за живот и рад, у циљу смањења депопулације ових подручја.

Мера 7 омогућава потенцијалним корисницима да остваре подршку за широк спектар инвестиција, попут изградње и реконструкције објеката за смештај, пејзажног уређења, рекреативних активности, простора за дегустацију и продају хране и пића, израде веб-сајта, набавке опреме за производњу енергије из обновљивих извора и др.

Мера 9 – Техничка помоћ

Циљеви ове Мере односе се на пружање подршке у спровођењу и праћењу ИПАРД програма. Специфични циљеви Мере 9 односе се на подршку за праћење програма, проток информација и публицитет, израду студија, посете и семинаре, екстерну експертизу, вредновање програма, подршку за потенцијалне ЛАГ, припрему за спровођење *LEADER* Мере, као и на подршку за националну мрежу руралног развоја.

2.2. Преглед постигнутог напретка и квалитативна анализа испуњавања циљева мера

Од почетка спровођења ИПАРД II програма до 31. децембра 2021. године објављено је дванаест позива, од чега је три позива објављено у 2021. години. Позиви за подношење

захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје објављени у извештајном периоду су: Шести позив за Меру 1, Четврти позив за Меру 3 и Други позив за Меру 7.

У оквиру **Мере 1**, од почетка спровођења до краја 2021. године објављено је шест позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за набавку нове опреме, машина и механизације објављен је 25. децембра 2017. године, а затворен је 26. фебруара 2018. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 8.368.901 EUR (допринос ЕУ 6.276.676 EUR). Са аспекта обраде свих поднетих захтева по наведеном позиву, исти је закључен.
- *Други позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 4. јануара, са роком за подношење захтева за одобравање пројекта до 26. фебруара 2018. године и укупно опредељеним средствима у износу од 4.653.363 EUR (допринос ЕУ 3.490.023 EUR).
- *Трећи позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и опремање објеката и куповину нове опреме, машина и механизације (искључујући тракторе) објављен је 22. октобра 2018. године, а затворен је 9. јануара 2019. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 25.502.411 EUR (допринос ЕУ 19.126.808 EUR).
- *Четврти позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 24. септембра, а затворен је 25. новембра 2019. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 10.280.718 EUR (допринос ЕУ 7.710.539 EUR).
- *Пети позив* који се односио на инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и набавку нове опреме, машина и механизације (искључујући тракторе) објављен је 24. септембра, а затворен 23. децембра 2019. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 33.036.730 EUR (допринос ЕУ 24.777.548 EUR).
- *Шести позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и опремање објеката и куповину нове опреме, машина и механизације (искључујући тракторе) објављен је 21. јуна, са роком за подношење захтева за одобравање пројекта до 10. септембра 2021. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 54.949.999 EUR (допринос ЕУ 41.212.499 EUR).

Седми позив за подношење захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје за набавку новог трактора у оквиру Мере 1 објављен је 14. фебруара 2022. године, са роком за подношење захтева за одобравање пројекта у периоду од 17. фебруара до 22. априла 2022. године и укупно опредељеним буџетским средствима у износу од 11.496.038 EUR (допринос ЕУ 8.622.028 EUR).

У оквиру **Мере 3**, до краја 2021. године објављена су четири позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства за набавку нове опреме, објављен је 27. марта а затворен је 28. маја 2018. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 7.405.712 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 5.554.284 EUR. Са аспекта обраде свих поднетих захтева по наведеном позиву, исти је закључен.
- *Други позив* у оквиру ове Мере за инвестиције у изградњу и набавку нове опреме, објављен је 18. децембра 2018. године, а затворен је 11. марта 2019. године са укупно

опредељеним средствима у износу од 29.749.633 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 22.312.225 EUR.

- *Трећи позив* у оквиру ове Мере објављен је 26. новембра 2019. године а затворен је 24. фебруара 2020. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 46.039.335 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 34.529.501 EUR.
- *Четврти позив* за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства објављен је 16. августа, а затворен је 29. октобра 2021. године са укупно опредељеним средствима у износу од 25.523.419 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 19.142.564 EUR.

У оквиру **Мере 7**, од почетка спровођења ИПАРД II програма објављена су укупно два позива:

- *Први позив* за инвестиције које се тичу диверзификације пољопривредних газдинстава и развој пословања објављен је 8. јуна, са иницијалним роком за подношење захтева за одобравање пројекта од 1. јула до 1. октобра 2020. године, који је продужен до 30. октобра 2020. године. Укупно опредељена средства у оквиру овог позива износила су 20.000.000 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 15.000.000 EUR.
- *Други позив* за подношење захтева за одобравање пројекта објављен је 23. септембра, а затворен је 17. децембра 2021. године, са укупно опредељеним средствима у износу од 15.002.450 EUR, од чега је допринос ЕУ износио 11.251.837 EUR.

Резултати анализе који су представљени у наставку Извештаја заснивају се на подацима садржаним у Заједничким табелама за праћење и евалуацију ИПА програма руралног развоја 2014-2020 достављеним од стране ИА (Прилог 1). У оквиру аналитичког приказа овог Извештаја коришћени су коначни подаци ИА за позиве који су закључени (Први позив за Меру 1 и Први позив за Меру 3), док су за остале позиве коришћени прелиминарни подаци. Приказани подаци односе се на захтеве чији је поступак обраде завршен, као и на захтеве чији је поступак обраде у току у моменту припреме овог Извештаја. Подаци су дати у кумулативном износу са пресеком стања на дан 31.12.2021. године, док је коначан износ прихватљивих трошкова исказан за одобрене и исплаћене захтеве.

Укупан број поднетих захтева за остваривање права на ИПАРД подстицаје до краја 2021. године износио је 2.521 захтев. Током 2021. године у оквиру три објављена јавна позива за ИПАРД мере поднето је 773 захтева. Од укупног броја поднетих захтева обрађено је више од половине захтева (одобрени, одбијени или обустављени услед одустанка подносиоца): 1.389 захтева, односно 55,1%. У поступку административне обраде налази се 1.132 захтева (44,9%), од чега је 26 захтева у жалбеном поступку.

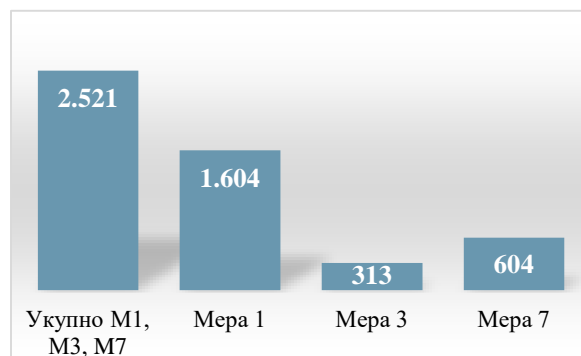
Закључно са 31.12.2021. године укупна захтевана средства за инвестицију за 2.521 поднет захтев износила су 624,4 мил. EUR (процењена ИПАРД подршка: 361,5 мил. EUR). Са 1.604 поднетих захтева (63,6%) и захтеваним средствима за инвестицију у износу од 309,8 мил. EUR (49,6%), Мера 1 и даље заузима прву позицију по оба наведена показатеља, упркос смањењу овог учешћа у односу на претходно извештавање (ГИС 2020) у корист, пре свега, Мере 7. За Меру 3 поднето је 313 захтева (12,4%) са укупно захтеваним трошковима у износу од око 192,0 мил. EUR (30,7%), док је од стране потенцијалних корисника у оквиру

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

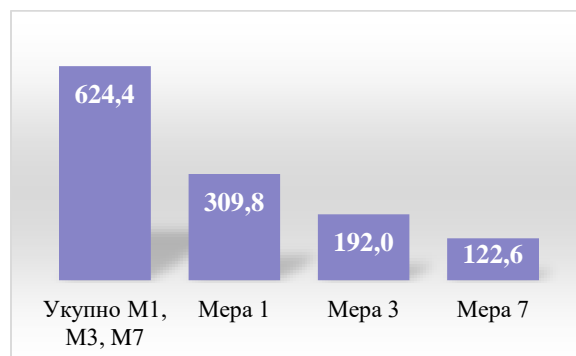
Мере 7 поднето укупно 604 захтева (24%), са захтеваним средствима у износу од 122,6 мил. EUR (19,6%). Сви наведени подаци илустровани су путем Графикана 1 (1.а. и 1.б.).

Графикон 1: Укупан број поднетих захтева и износ захтеваних трошкова, М1, М3, М7

1.а. Поднети захтеви

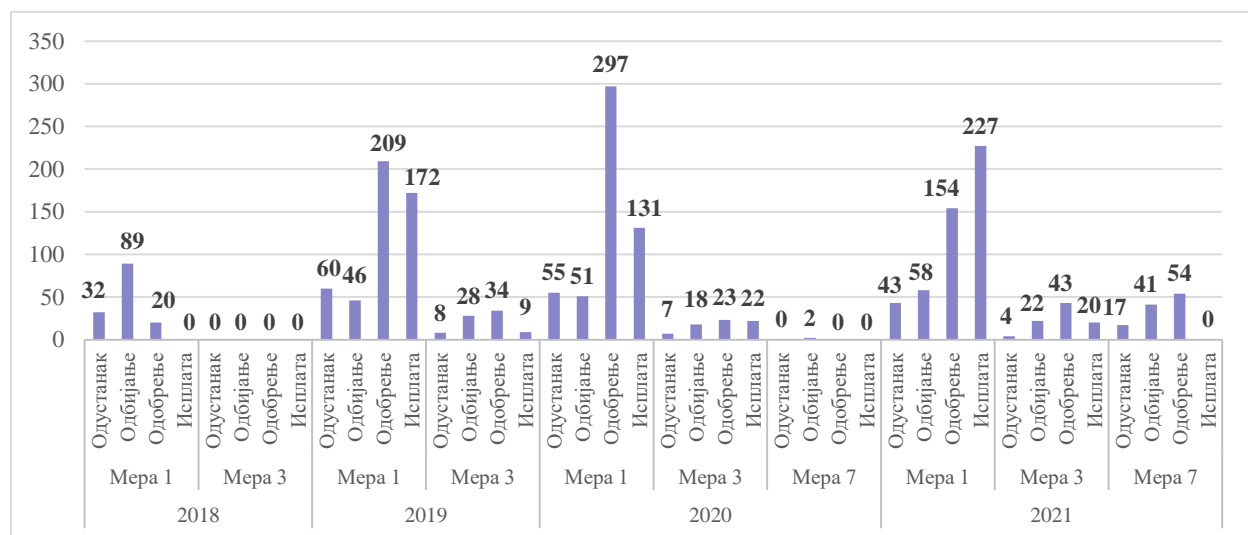

1.б. Захтевани трошкови (мил. EUR)

Посматрано према години, у 2021. години у односу на 2020. годину за Мери 1 смањен је број одобрених захтева (са 297 на 154) и истовремено је значајно повећан број исплаћених захтева (са 46 на 279), код Мере 3 по наведеном питању забележена је супротна тенденција: повећан је број одобрених (са 23 на 43) и смањен број исплаћених захтева (са 23 на 14), док је за Мери 7 одобрено 54 захтева. Током периода спровођења на годишњем нивоу највећи број захтева одобрен је у 2020. години (320), највећи број исплаћених захтева (293), као и одбијених захтева (121) забележен је у 2021. години, док је највећи број одустајка подносиоца евидентиран у 2019. години (68). Динамика обраде захтева према години приказана је на Графикану 2 (детаљнији приказ у Прилогу 2: табеле 2-7).

Графикон 2: Стање у погледу обраде захтева према години, Мера 1, Мера 3, Мера 7

Поднети захтеви према позиву

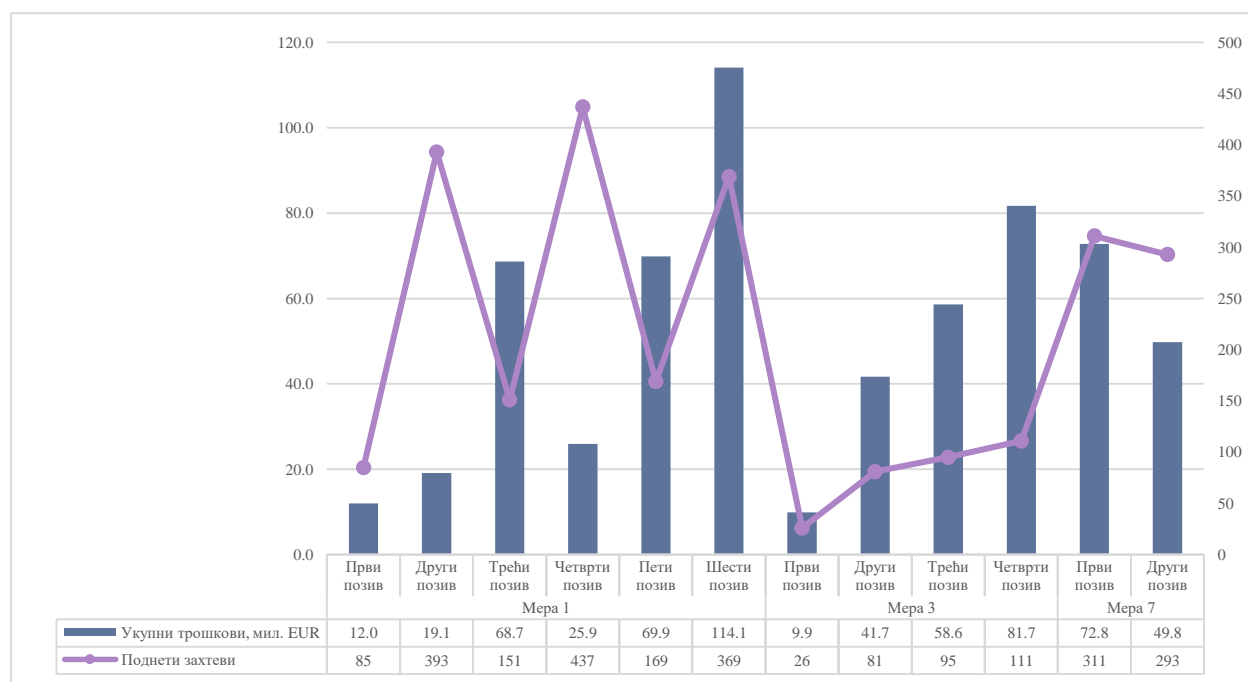
Највећи број захтева потенцијални корисници су поднели у оквиру Четвртог позива за Мери 1 - за набавку новог трактора (437 захтева), док је највећи износ захтеваних трошкова – преко 100 мил. EUR, забележен у оквиру Шестог позива за исту Мери (114,1 мил. EUR).

У оквиру **Мере 1** (1.604 поднетих захтева), највећи број захтева поднет је у оквиру позива који се односе на набавку трактора (437 захтева за Четврти и 393 захтева за Други позив), затим за Шести (369), Пети (169) и Трећи јавни позив (151), док је најмањи број захтева поднет у оквиру Првог јавног позива (85). Са становишта износа захтеваних трошкова за инвестицију према позиву ситуација је другачија. Убедљиво највећи износ захтеваних трошкова односи се на Шести позив (114,1 мил. EUR), затим Пети и Трећи позив (око 70 мил. EUR по позиву), што је и разумљиво имајући у виду да су у оквиру наведених позива, поред инвестиција за набавку опреме и механизације, биле прихватљиве и инвестиције за изградњу објеката.

У оквиру **Мере 3**, са укупно 313 поднетих захтева и захтеваним трошковима за инвестицију од око 192 мил. EUR, евидентан је континуиран пораст како броја поднетих захтева тако и укупно захтеваних трошкова за инвестицију. Сходно наведеном, највећи број захтева и захтеваних трошкова остварен је у оквиру Четвртог позива (111 захтева – учешће: 35,5%, 81,7 мил. EUR – учешће: 42,6% респективно).

Када је реч о **Мери 7**, потенцијални корисници су у оквиру два јавна позива поднели 604 захтева, са укупно захтеваним трошковима у износу од 122,6 мил. EUR и већим учешћем како броја поднетих захтева тако и захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру Првог позива (Графикон 3; детаљнији подаци у Прилогу 2: табела 1).

Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови према позиву, М1, М3, М7

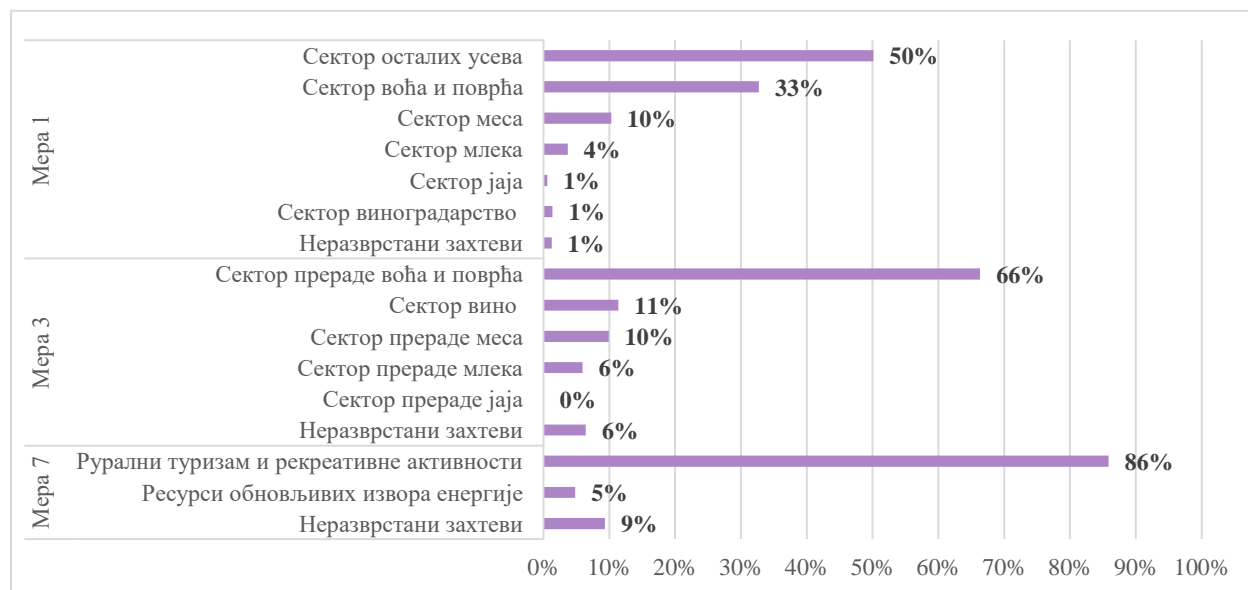
Анализа значаја ИПАРД мера са аспекта интересовања потенцијалних корисника указује на то да са 1.604 поднета захтева (63,6%) и захтеваним трошковима за инвестицију у износу од 309,8 мил. EUR (49,6%), упркос смањењу учешћа у укупном броју поднетих захтева и износу укупних захтеваних трошкова за инвестицију у односу на ГИС 2020, Мера 1 остаје доминантна по оба наведена показатеља. Када је реч о учешћу Мере 3 и Мере 7 у укупном броју поднетих захтева и захтеваним трошковима за инвестицију, анализа недвосмислено указује на веће учешће Мере 7 у укупном броју поднетих захтева (24,0%) и Мере 3 у

укупном износу захтеваних трошкова за инвестицију (30,8%). Наведено резултира убедљиво највећом просечном вредношћу инвестиције по поднетом захтеву за Мери 3 (613.395 EUR), што уједно представља и пораст вредности овог показатеља за око 74.000 EUR у односу на ГИС 2020. Исти показатељ за Мери 7 износи 202.906 EUR, док за Мери 1 износи 193.144 EUR. Мера 1 остварује најнижу просечну вредност инвестиција по поднетом захтеву, пре свега због великог учешћа поднетих захтева за набавку трактора у укупном броју поднетих захтева за све инвестиције у оквиру ове Мере (51,7%).

Поднети захтеви према сектору

Највећи број поднетих захтева у оквиру **Мере 1** односи се на Сектор осталих усева – половина укупног броја поднетих захтева: 804 поднета, 422 одобрена и 340 исплаћена захтева. Значајан, али знатно мањи број захтева односи се и на Сектор воћа и поврћа (525 поднетих, 162 одобрена и 84 исплаћена захтева), као и на Сектор меса (165, 56, 33 захтева респективно). Остали сектори остварују знатно ниже учешће у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева (детаљније у Прилогу 1: табеле О.1.а и О.3.а, и Прилогу 2: табеле 8-10).

Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору, Мера 1, Мера 3, Мера 7 (%)

Када је реч о **Мери 3** (на основу доступних података за прва три позива), Сектор прераде воћа и поврћа апсолутно доминира у укупном броју поднетих захтева (134 поднета, 85 одобрена и 34 исплаћена захтева), као и Сектор рурални туризам и рекреативне активности у односу на Сектор ресурси обновљивих извора енергије у оквиру **Мере 7** (са 267 поднетих и 54 одобрених захтева). Приказ учешћа појединих сектора у укупном броју поднетих захтева за сваку ИПАРД меру дат је у оквиру Графикана 4.

Поднети захтеви према подсектору

У оквиру **Мере 1** Подсектор житарица је са поднетих 705 захтева и учешћем у укупном броју поднетих захтева од 44% апсолутно доминантан. Подсектор воћа са поднетих 436 захтева и учешћем у укупном броју поднетих захтева од 27% је такође значајан са аспекта исказаног интересовања потенцијалних корисника, док остали подсектори остварују учешће у укупном броју поднетих захтева испод 10% (подсектори уљарице и поврће са по

6%, подсектори свиње и млечне краве са по 4%, подсектор говеда 3%, подсектор живине 2%, подсектори грожђе, овце и козе, и јаја са по 1% и подсектор шећерне репе са учешћем у укупном броју поднетих захтева са 0,4%). Од укупног броја поднетих захтева 20 захтева је неразврстано (око 1%), пре свега услед ненавођења у апликацији сектора, подсектора и укупних/прихватљивих трошкова за инвестицију.

На основу доступних података у оквиру **Мере 3** (Први, Други и Трећи јавни позив), са аспекта броја поднетих захтева најзаступљенији је подсектор који се односи на прераду воћа и поврћа, са 64 поднета захтева и учешћем у укупном броју поднетих захтева за Мериу 3 од 32%, као и инвестиције у изградњу и реконструкцију објеката за прераду: 47 захтева (23%). Захтеви за инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора остварују учешће од 10%, винарије 7%, млекаре и кланице по 5%, итд. Неразврстано је 13 захтева (6%), с обзиром на то да немају наведен подсектор.

На основу доступних података за **Мериу 7** (Први јавни позив) у погледу структуре поднетих захтева потенцијални корисници су убедљиво највеће интересовање исказали за инвестиције за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона: 198 захтева (64%), затим за инвестиције у модернизацију постојећих туристичких објеката: 49 (16%), док је за остале подсекторе исказано значајно мање интересовање од стране потенцијалних корисника (до 5% учешћа у укупном броју поднетих захтева у оквиру ове Мере). Неразврстано је 29 захтева (9%).

Детаљнији подаци о броју поднетих захтева према подсектору дати су у Прилогу 1 (Табеле О.1.а, О.3.а и О.7).

Поднети захтеви према групи и типу инвестиција

Укупан број поднетих захтева за изградњу и модернизацију објеката у оквиру **Мере 1** до краја 2021. године износио је 236 (14,7%), док је број поднетих захтева за набавку нове опреме, машина и механизације (укључујући 830 подетих захтева за тракторе) износио 1.348 (84,1%). Број неразврстаних захтева са аспекта типа инвестиције је 20. У односу на претходно извештавање на годишњем нивоу (ГИС 2020) до краја 2021. године, са становишта броја поднетих захтева повећано је учешће инвестиција у изградњу и модернизацију објеката са 11,4% на 14,7% и смањено је учешће захтева за набавку нове опреме, машина и механизације са 87,5% на 84,1%.

Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција*, М1, М3, М7 (%)

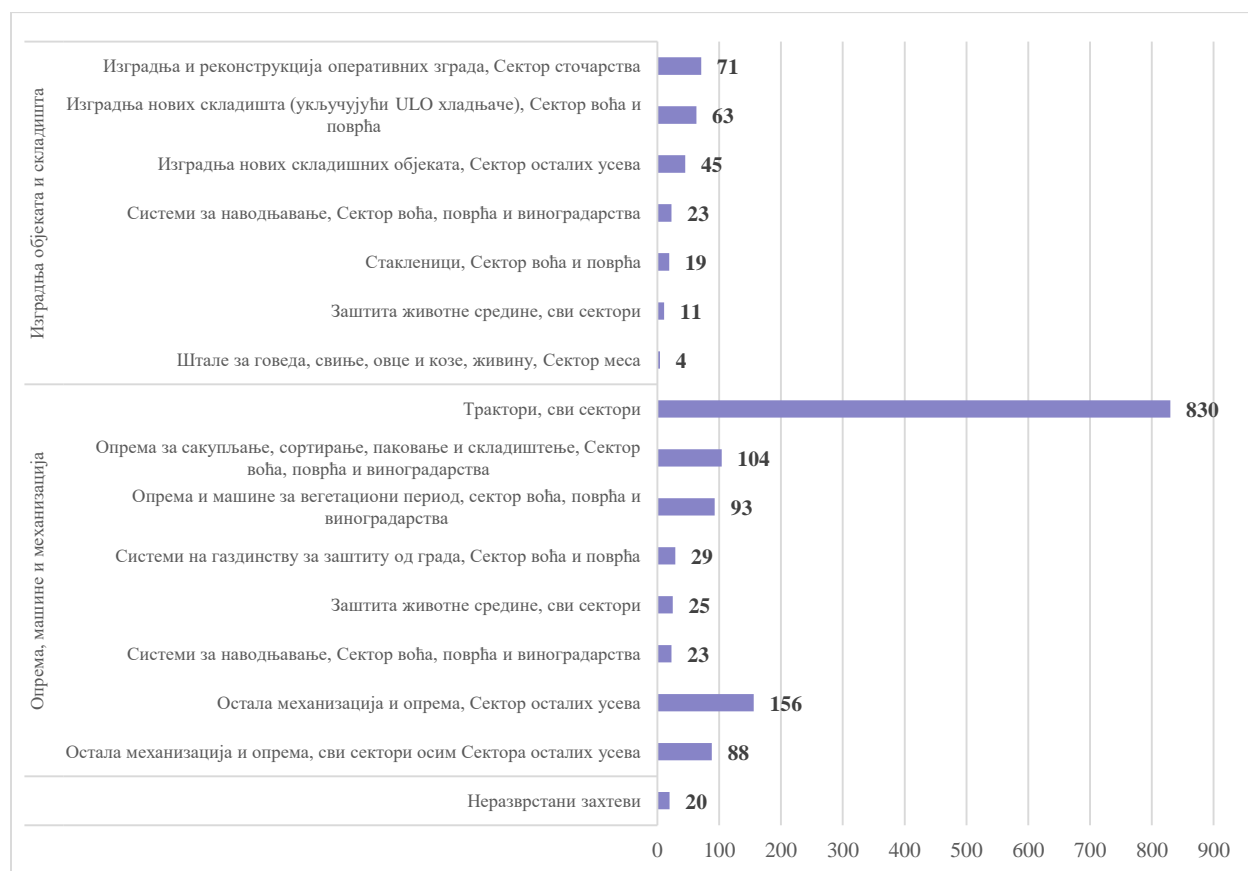
* У случају када потенцијални корисник ИПАРД подстицаја поднесе захтев за одобравање пројекта за више од једне инвестиције, разврставање према типу инвестиције спроводи се према финансијски доминантној инвестицији.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

У оквиру инвестиција за *изградњу и модернизацију објеката* највећи број захтева поднет је за изградњу нових складишта (укључујући *ULO* хладњаче) у Сектору воћа и поврћа и Сектору осталих усева: 108 (6,7% од укупног броја поднетих захтева за Мери 1), као и за изградњу нових и реконструкцију постојећих оперативних зграда у сектору сточарства: 71 (4,4%).

У оквиру инвестиција које се тичу *опреме, машина и механизације*, више од половине укупно поднетих захтева у оквиру Мере 1 односило се на набавку трактора: 830 (51,7%), док је значајно мањи број захтева поднет за опрему, машине и механизацију за следеће групе инвестиција: сакупљање, сортирање, паковање и складиштење: 104 (6,5%), опрему и машине за вегетациони период: 93 (6%), системе на газдинству за заштиту од града: 29 (1,8%), итд. Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје за набавку трактора остварен је у оквиру Сектора осталих усева (603, односно 73%), затим у Сектору воћа и поврћа (159, односно 19%), док су Сектор меса, Сектор млека и Сектор виноградарства у укупном броју поднетих захтева за тракторе остварили значајно ниже учешће (45 захтева, односно 5%, 14 захтева, односно 2%, и девет захтева, односно 1% респективно).

Графикон 6: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 1

Инвестиције које се односе на *заштиту животне средине* у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 1 учествују са 2,2%. Број поднетих захтева значајних са аспекта заштите животне средине (у свим секторима, а посебно у сектору сточарства) је следећи: 21 захтев за складиштење стајњака и набавку опреме за управљање стајњацима (1,3% од

укупног броја поднетих захтева за Мери 1), 12 захтева (0,7%) за обновљиве изворе енергије и три захтева (0,2%) за постројења за управљање отпадом и третман отпадних вода и мера за спречавање загађења ваздуха. Поднети захтеви према групи инвестиција за Мери 1 представљени су у Графикону 6.

Највећи број поднетих захтева за остваривање права на ИПАРД подстицаје односи се на инвестиције у биљну производњу (1.351 поднет захтев), док је за инвестиције у области сточарске производње до краја 2021. године поднето укупно 233 захтева. Резултати спроведеног периодичног (*on-going*) вредновања ИПАРД II програма за имплементациони период 2017-2019. године по питању мањег одзива за ИПАРД подстицаје у области сточарске производње упућују превасходно на недовољно знање и информисаност потенцијалних корисника у области стандарда заштите животне средине (минимални национални стандарди и стандарди ЕУ), као и на њихову недовољну упућеност о могућностима коришћења ИПАРД програма за ову врсту инвестиција.

Према типу инвестиције, а на основу доступних података у оквиру **Мере 3** (Први, Други и Трећи позив), може се констатовати највеће учешће у укупном броју поднетих захтева за инвестиције у изградњу/модернизацију објеката и успостављање нових постројења за прераду: 45% али и значајно учешће поднетих захтева за инвестиције у модернизацију опреме за прераду: 37,6%. С обзиром на природу производних процеса у прерађивачкој индустрији, као и услове који се односе на достизање стандарда ЕУ у погледу заштите животне средине, у оквиру Мере 3 евидентно је и значајније учешће поднетих захтева са акцентом на заштиту животне средине: (10,9%), док су неразврстани захтеви до краја 2021. године у укупном броју поднетих захтева учествовали са 6,4%.

У оквиру инвестиција за *изградњу/модернизацију објеката и успостављање нових постројења за прераду* највећи број захтева поднет је за изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду воћа и поврћа (47), односно 23,3% од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере, затим за изградњу и модернизацију кланица и предузећа за прераду меса (18 захтева, са учешћем од 8,9%), изградњу објеката у Сектору вина (15 захтева, са учешћем од 7,4%) и изградњу и модернизацију млекара: 11 захтева (5,4%).

За улагања у модернизацију *опреме за прераду* највеће интересовање са аспекта броја поднетих захтева исказано је у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа, са укупно 69 поднетих захтева за модернизацију опреме за прераду и паковање и учешћем у укупном броју поднетих захтева од 34,2%. За модернизацију опреме за унапређење квалитета вина, према доступним подацима до краја 2021. године, поднета су четири захтева, а за модернизацију опреме за прераду и паковање у истом сектору - три захтева (Графикон 7).

Графикон 7: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 3

У оквиру Сектора прераде воћа и поврћа исказано је значајно интересовање и са аспекта улагања у заштиту животне средине, где је 18 захтева поднето за групу инвестиција које се тичу производње енергије из обновљивих извора.

Доступни подаци о структури поднетих захтева од стране потенцијалних корисника у оквиру **Мере 7** (Први јавни позив) указују на убедљиво највећу заступљеност инвестиција за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона у оквиру подсектора *рурални туризам и рекреативне активности*, који у укупном броју поднетих захтева остварују учешће од око 63,7%, док у оквиру подсектора *ресурси обновљивих извора енергије* опрема за објекте бележи учешће од 3,2%. Незаврстани захтеви из Првог јавног позива у оквиру Мере 7 остварују учешће од 9,3% у укупном броју поднетих захтева.

У оквиру инвестиција за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона поднето је 198 захтева, што представља скоро две трећине укупног броја поднетих захтева у оквиру Првог позива за Мери 7. Значајна група инвестиција са аспекта интересовања потенцијалних корисника у оквиру Мере 7 односи се и на модернизацију постојећих туристичких објеката (49 поднетих захтева, са учешћем од око 16%), док остале групе инвестиција нису оствариле значајније учешће у укупном броју поднетих захтева за Први позив у оквиру Мере 7 (Графикон 8).

Графикон 8: Поднети захтеви према групи инвестиција, Мера 7

Број поднетих захтева који се тичу заштите животне средине у оквиру ове Мере износи 15. Наведени захтеви односе се на улагања у ресурсе обновљивих извора енергије, од чега се 10 захтева односи на опрему за објекте, а пет на изградњу/реконструкцију објеката.

Поднети захтеви према типу корисника

У укупном броју поднетих ИПАРД захтева, физичка лица (индивидуални пољопривредници) остварују учешће од 74,5%, а у захтеваним трошковима 44,4%, предузетници 2,7%, односно 3,4% респективно, привредна друштва 21,6%, односно 50,4% респективно, док пољопривредне задруге у укупном броју поднетих захтева учествују са 1,2%, а у захтеваним трошковима са 1,8%. Иако индивидуални пољопривредници остварују убедљиво највеће учешће у укупном броју поднетих захтева, њихово учешће у захтеваним трошковима је скоро дупло мање. С друге стране, привредна друштва у укупним захтеваним трошковима остварују више него дупло учешће у поређењу са њиховим учешћем у броју поднетих захтева. Наведено указује на значајно већу просечну вредност инвестиције по поднетом захтеву за привредна друштва (544.543 EUR) у поређењу са овим показатељем за индивидуалне пољопривреднике (138.952 EUR).

У укупном броју поднетих захтева у оквиру **Мере 1** индивидуални пољопривредници остварују доминантно учешће од 83,4% (смањење у односу на претходно годишње извештавање за 2,7 процентних поена), привредна друштва остварују учешће од 14,4% (пораств учешћа за 1,8 процентних поена), док пољопривредне задруге и предузетници остварују знатно ниже учешће (1,3%, односно 0,8% респективно), уз пораст овог учешћа за пољопривредне задруге за 0,7 процентних поена и за предузетнике за 0,2 процентна поена (Графикон 9).

Иако је учешће *физичких лица* (индивидуални пољопривредници и предузетници) у укупном броју поднетих захтева за Меру 1 доминантно (83,4%), учешће ове категорије корисника у укупно захтеваним трошковима (172,3 мил. EUR) је на значајно нижем нивоу (55,6%). Ово се посебно односи на Први позив, где је учешће физичких лица у укупном броју поднетих захтева 72% а у укупно захтеваним трошковима 39%. Истовремено, привредна друштва са учешћем у укупном броју поднетих захтева од свега 26% у укупно

захтеваним трошковима учествују са значајних 60%, што резултира четвороструко већом просечном вредношћу инвестиција по поднетом захтеву за привредна друштва у односу на овај показатељ који у оквиру овог позива за Мере 1 остварују индивидуални пољопривредници. С друге стране, индивидуални пољопривредници доминантно учешће у укупно захтеваним тршковима остварују у оквиру позива за подношење захтева за набавку трактора (Други и Четврти позив): 96,2%, односно 97,9% респективно, што резултира и најнижом просечном вредношћу инвестиција по поднетом захтеву (48.675 EUR у Другом и 60.016 EUR у Четвртом позиву).

Графикон 9: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 1

9.а. Поднети захтеви

9.б. Захтевани трошкови за инвестицију

У оквиру Мере 1 највећи број захтева физичка лица (индивидуални пољопривредници и предузетници) поднела су у оквиру Другог и Четвртог позива (око 97%). За оба наведена позива предмет инвестиције била је куповина новог трактора. Најмање учешће у укупном броју поднетих захтева физичка лица су остварила у оквиру Трећег позива (60%). У структури поднетих захтева од стране физичких лица у оквиру свих позива индивидуална пољопривредна газдинства остварују апсолутно доминантно учешће у укупном броју поднетих захтева у односу на предузетнике (од 97% у Петом позиву до 100% у Трећем позиву).

Правна лица (привредна друштва и пољопривредне задруге) су највеће учешће у укупном броју поднетих захтева остварила у оквиру Трећег позива (40%). У свим позивима доминантно је учешће привредних друштава у односу на пољопривредне задруге (од 85% у Шестом позиву до 100% у Четвртом позиву). Пољопривредне задруге у укупном броју поднетих захтева остварују занемарљиво учешће, али са тенденцијом пораста броја поднетих захтева у сваком наредном позиву (са изузетком Четвртог позива). Највећи број поднетих захтева од стране пољопривредних задруга остварен је у оквиру Шестог позива (13 захтева).

Када је реч о **Мери 3** (на основу доступних података за прва три позива), са аспекта учешћа типова корисника, од укупно 202 поднета захтева 181 захтев (90%) се односио на правна лица (привредно друштво и пољопривредна задруга), са учешћем привредних друштава у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 3 од 87,6%. Када је реч о предузетницима, поднето је 19 захтева за одобравање пројекта у оквиру ове Мере.

По питању захтеваних трошкова ситуација није битно другачија у односу на поднете захтеве. И по овом показатељу привредна друштва остварила су доминантно учешће од 92%

(102,3 мил. EUR) у поређењу са предузетницима, који су у оквиру Мере 3 захтевали око 8 мил. EUR.

Графикон 10: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 3

10.а. Поднети захтеви

10.б. Захтевани трошкови за инвестицију

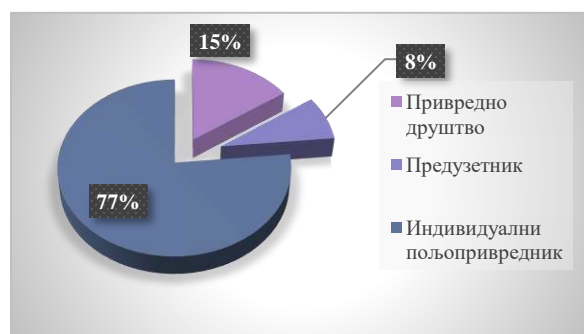

Иако индивидуални пољопривредници као физичка лица нису прихватљиви корисници у оквиру Мере 3, овај тип корисника поднео је два захтева и исти су одбијени услед неиспуњавања услова (Графикон 10).

На основу доступних информација који се тичу поднетих захтева у оквиру Првог позива за Мери 7 уочава се слична структура по питању учешћа појединих типова корисника као и у случају Мере 1: 85% поднетих захтева од стране физичких лица и 15% поднетих захтева од стране правних лица (Графикон 11).

Графикон 11: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова према типу корисника (%), Мера 7

11.а. Поднети захтеви

11.б. Захтевани трошкови за инвестицију

У оквиру физичких лица највећи број захтева за Мери 7 поднето је од стране индивидуалних пољопривредника (90,5%).

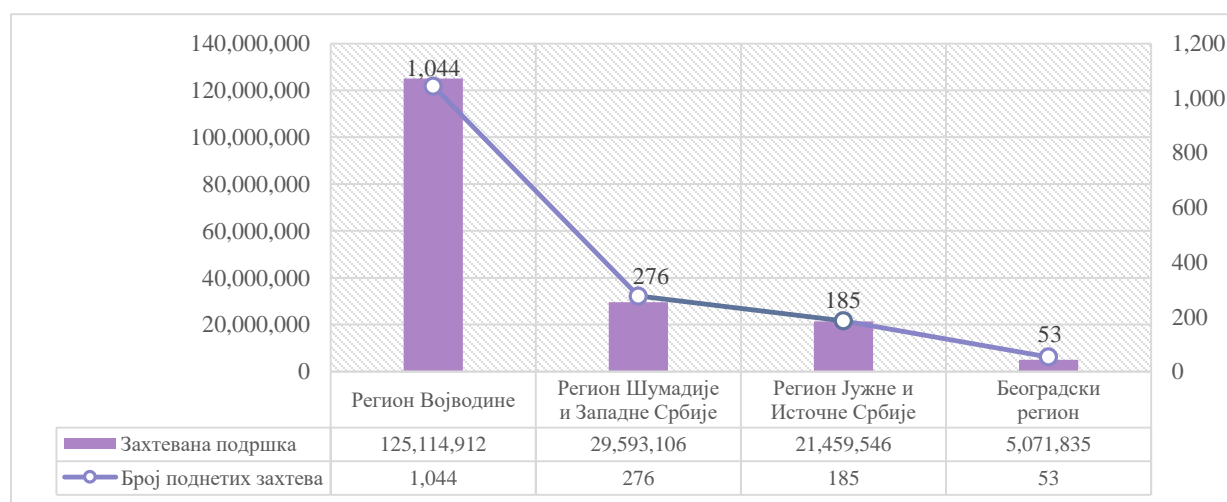
Што се тиче учешћа појединих типова корисника у укупном износу захтеваних трошкова, највеће учешће у овом показатељу остварују индивидуални пољопривредници (64,1%), што је ипак мање учешће у поређењу са учешћем ове категорије корисника по питању броја поднетих захтева (76,5%). По наведеном показатељу привредна друштва, као друга најзначајнија категорија корисника у оквиру Мере 7, остварује учешће од 25,9% (15% учешћа у поднетим захтевима), док предузетници у укупном износу захтеваних трошкова

за инвестиције учествују са 10,1% и 8% у укупном броју поднетих захтева у оквиру Првог позива за Мери 7.

Поднети захтеви према региону

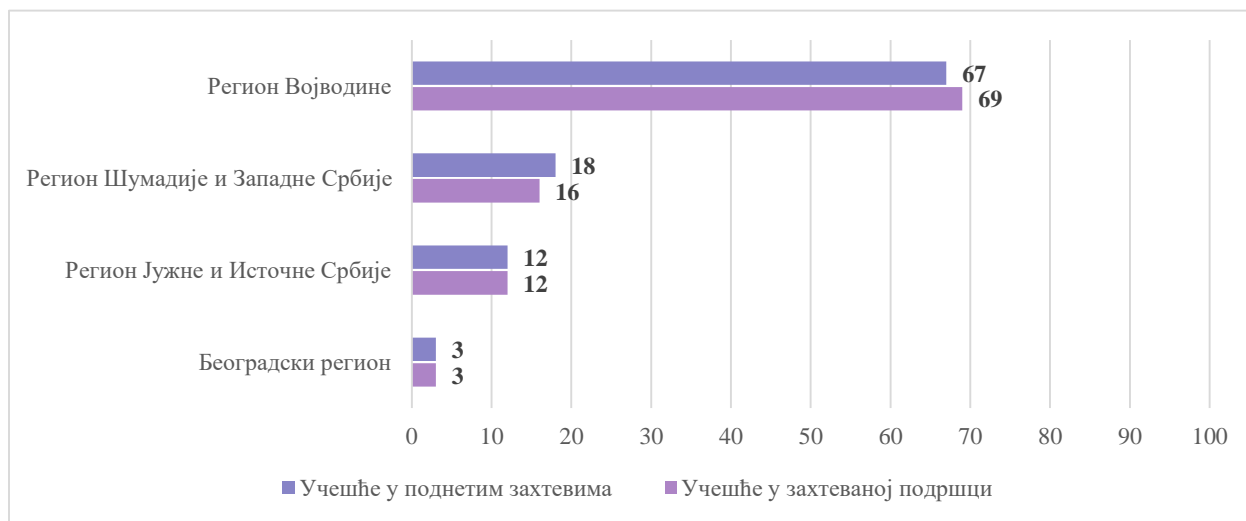
У оквиру **Мере 1** Регион Војводине остварује доминантно учешће, како у броју поднетих захтева за одобравање пројекта тако и са аспекта износа захтеване подршке. Учешће Региона Војводине у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 1 је 67% (1.044 захтева), док у захтеваној подршци овај регион учествује са 69% (125,0 мил. EUR). У укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта Регион Шумадије и Западне Србије учествује са 18% (276 захтева), а у захтеваној подршци са 16% (29,6 мил. EUR). Регион Јужне и Источне Србије је у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта, као и у захтеваној подршци, остварио учешће од 12% (185 захтева, односно 21,5 мил. EUR), док учешће Београдског региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци износи по 3%: 53 захтева, односно 5.0 мил. EUR (Графикони 12 и 13).

Графикон 12: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 1

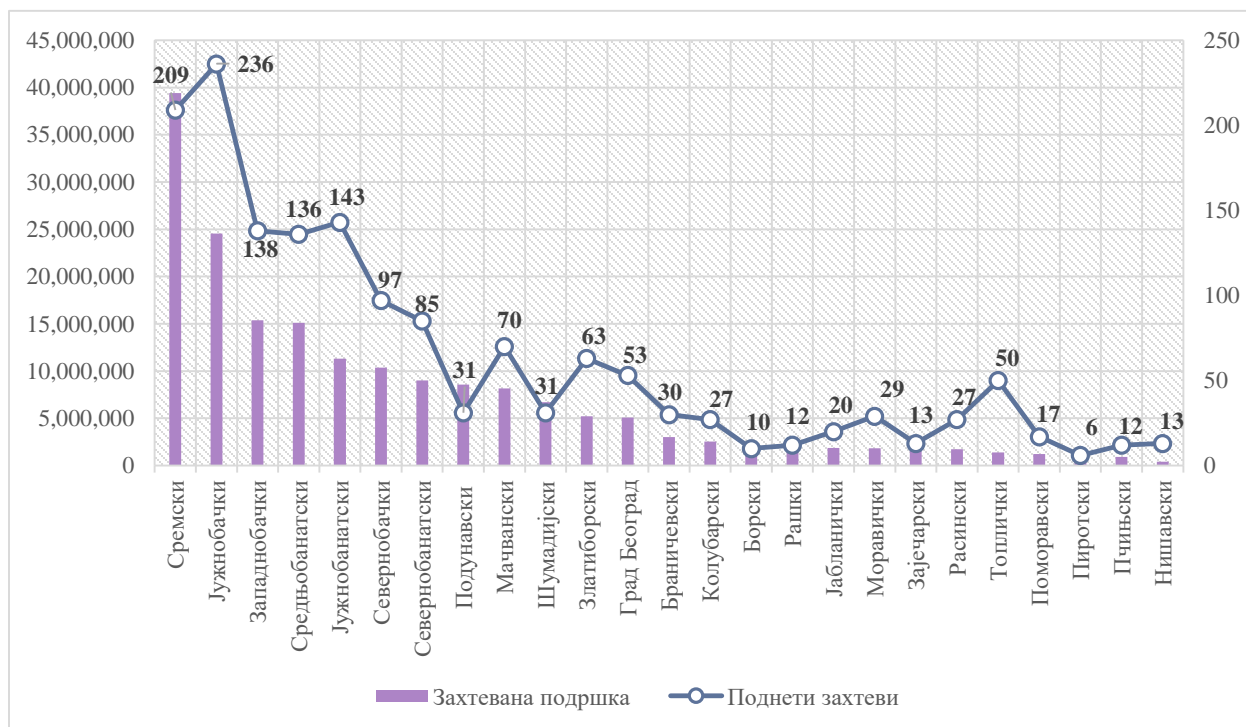
У односу на ГИС 2020 учешће појединих региона у укупном броју поднетих захтева није значајније промењено. У односу на претходно извештавање на годишњем нивоу, разлика у износу укупно захтеване подршке између прва два позиционирана региона (Регион Војводине и Регион Шумадије и Западне Србије) је и даље значајна: четворострука и износи 95,5 мил. EUR.

Графикон 13: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 1

Просечан износ захтеване подршке по поднетом захтеву за Мери 1 износи 116.328 EUR и повећан је за 22.385 EUR, односно за 19% у односу на претходно извештавање на годишњем нивоу. Натпросечан износ захтеване подршке по поднетом захтеву остварује Регион Војводина (119.842 EUR), док се најмањи просечан износ захтеване подршке по захтеву односи на Регион Јужне и Источне Србије (95.695 EUR). Вредност овог показатеља за преостала два региона је изнад 100.000 EUR.

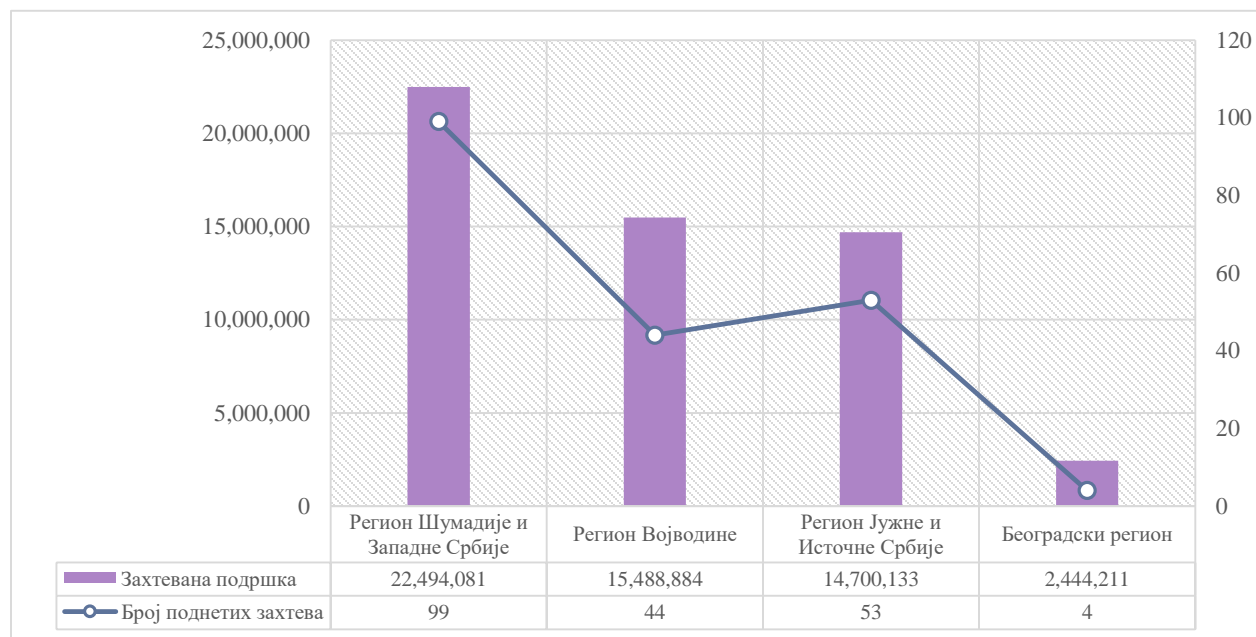
Графикон 14: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 1

Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта остварила су два управна округа (УО) Региона Војводине: Јужнобачки (236) и Сремски (209). Посматрано са аспекта укупног износа захтеване подршке, првих седам позиција припада УО Региона Војводине, са првопозиционираним Сремским УО (39,4 мил. EUR). С друге стране, износ захтеване подршке испод 1,0 мил. EUR остварила су два УО Региона Јужне и Источне Србије: Нишавски и Пчињски (Графикон 14). Истовремено, управни окрузи који су остварили највећу просечну вредност инвестиције по поднетом захтеву такође припадају Региону Јужне и Источне Србије (Подунавски: 276.709 и Борски: 238.629 EUR).

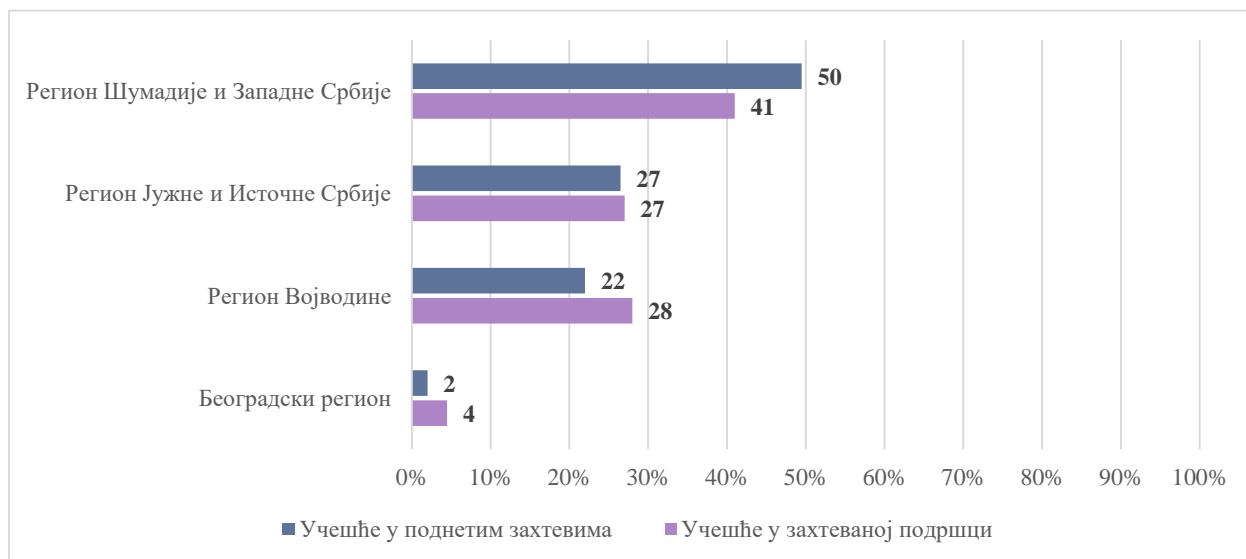
У оквиру **Мере 3** највеће учешће у укупно захтеваној подршци остварује Регион Шумадије и Западне Србије (22,5 мил. EUR), као и у укупном броју поднетих захтева (99), а затим следе: Регион Војводине са износом укупно захтеване подршке од 15,5 мил. EUR за 44 поднета захтева, Регион Јужне и Источне Србије са 14,7 мил. EUR укупно захтеване подршке за 53 поднета захтева и Београдски регион са најмањим вредностима за анализиране показатеље: 2,4 мил. EUR захтеване подршке за четири поднета захтева (Графикон 15).

Графикон 15: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 3

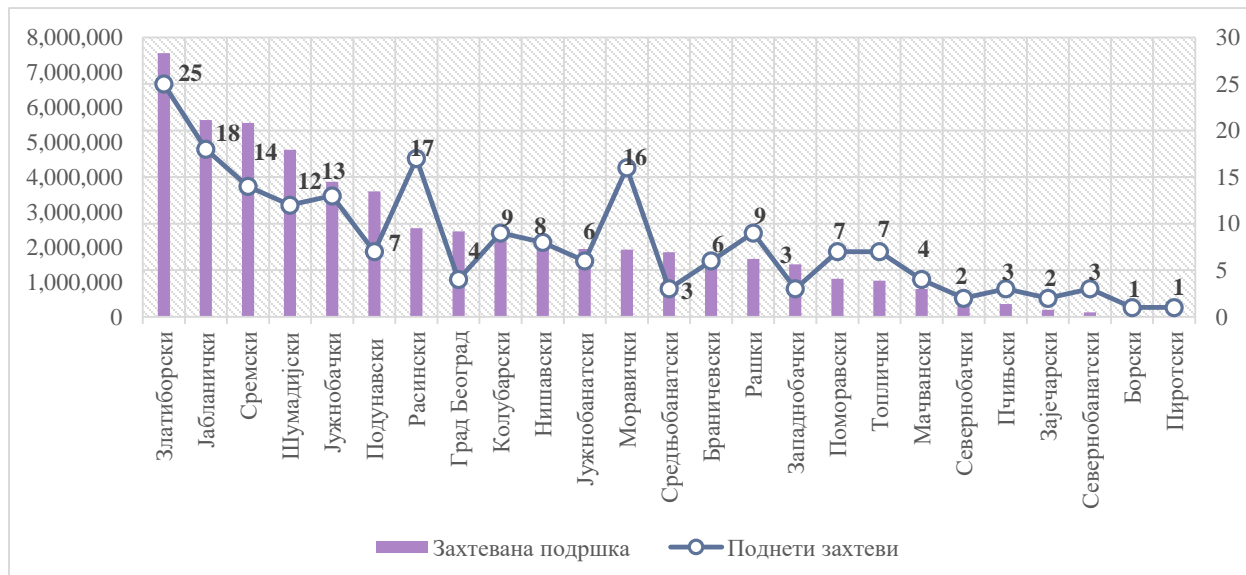
Половина укупног броја поднетих захтева односи се на Регион Шумадије и Западне Србије (50%). У поређењу са претходним годишњим извештајем (ГИС 2020) није дошло до промене учешћа појединих региона у укупном броју поднетих захтева. Са становишта учешћа у горенаведеном показатељу Регион Шумадије и Западне Србије прате следећи региони: Регион Јужне и Источне Србије (27%) и Регион Војводине (22%), док Београдски регион остварује најниже учешће у укупном броју поднетих захтева: 2% (Графикон 16).

Графикон 16: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 3

Просечан износ захтеване подршке по поднетом захтеву за Мериу 3 повећан је за 3.109 EUR, односно за 1,1% и износи 275.637 EUR. Иако је Регион Шумадије и Западне Србије остварио највеће учешће у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта и износу укупно захтеване подршке, натпросечан износ захтеване подршке по поднетом захтеву остварује Београдски регион: 611.053 EUR, потом следи Регион Војводине: 352.020 EUR, док су преостала два региона по овом показатељу остварила вредност испод 300.000 EUR. Просечна вредност захтеване подршке по поднетом захтеву у оквиру Мере 3 је на знатно вишем нивоу у односу на овај показатељ за Мериу 1 (116.328 EUR), што је и разумљиво имајући у виду значајно већу просечну вредност инвестиција у оквиру Мере 3 у поређењу са овим показатељем за Мериу 1.

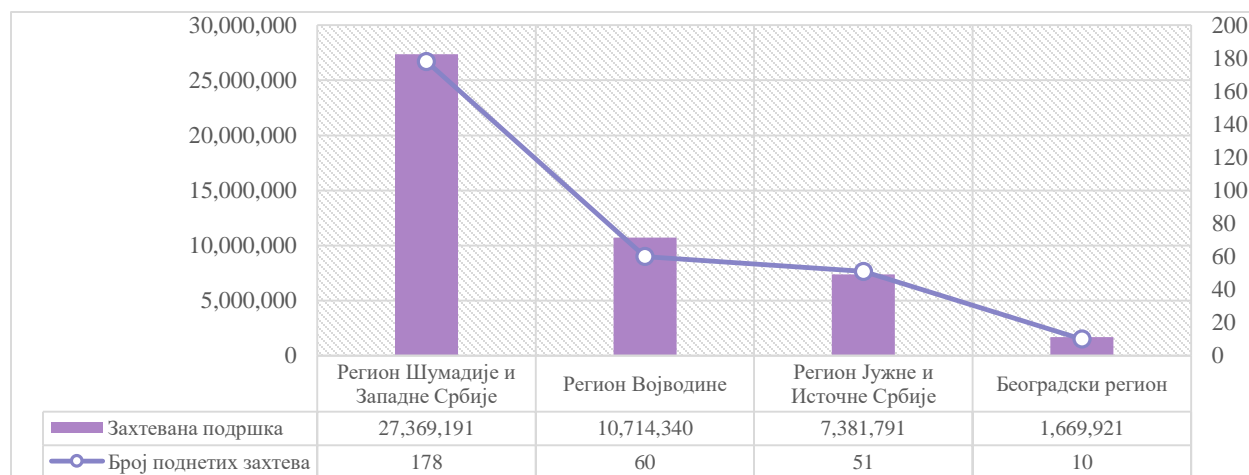
Графикон 17: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 3

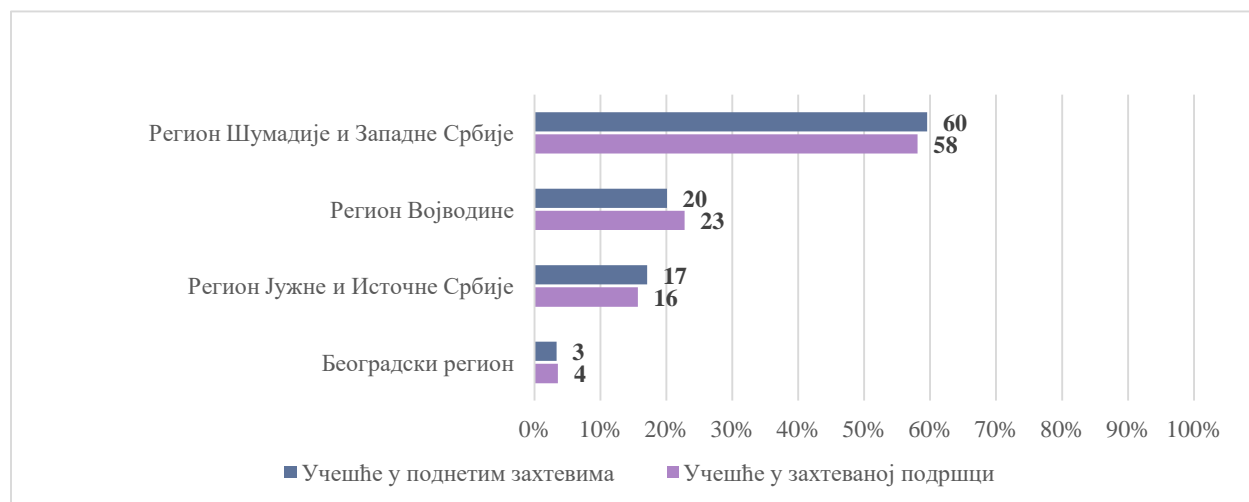
Највећем учешћу Региона Шумадије и Западне Србије, како у укупном броју поднетих захтева тако и у укупном износу захтеване подршке за Меру 3, доприноси Златиборски УО са 25 поднетих захтева (12,5%) и захтеваном подршком од 7,6 мил. EUR (13,7%). Поред Златиборског, и Јабланички, као и Сремски УО остварују износ укупно захтеване подршке изнад 5,0 мил. EUR. Управни окрузи у којима је поднет најмањи број захтева за одобравање пројекта за Меру 3 припадају Региону Јужне и Источне Србије: Пиротски и Борски УО по један поднет захтев (Графикон 17).

У оквиру **Мере 7**, са становишта броја поднетих захтева (178, односно 60%) и износа захтеване подршке (27,4 мил. EUR, односно 58%), највеће је учешће Региона Шумадије и Западне Србије, а затим следе: Регион Војводине са укупно захтеваном подршком од 10,7 мил. EUR (23%) за 60 поднетих захтева (20%), Регион Јужне и Источне Србије са 7,4 мил. EUR (16%) укупно захтеване подршке за 51 поднет захтев (17%) и Београдски регион са најнижим вредностима за анализиране показатеље: 1,7 мил. EUR (4%) захтеване подршке за 10 поднетих захтева (3%), што је представљено на Графиконима 18 и 19.

Графикон 18: Поднети захтеви и захтевана подршка према региону (EUR), Мера 7

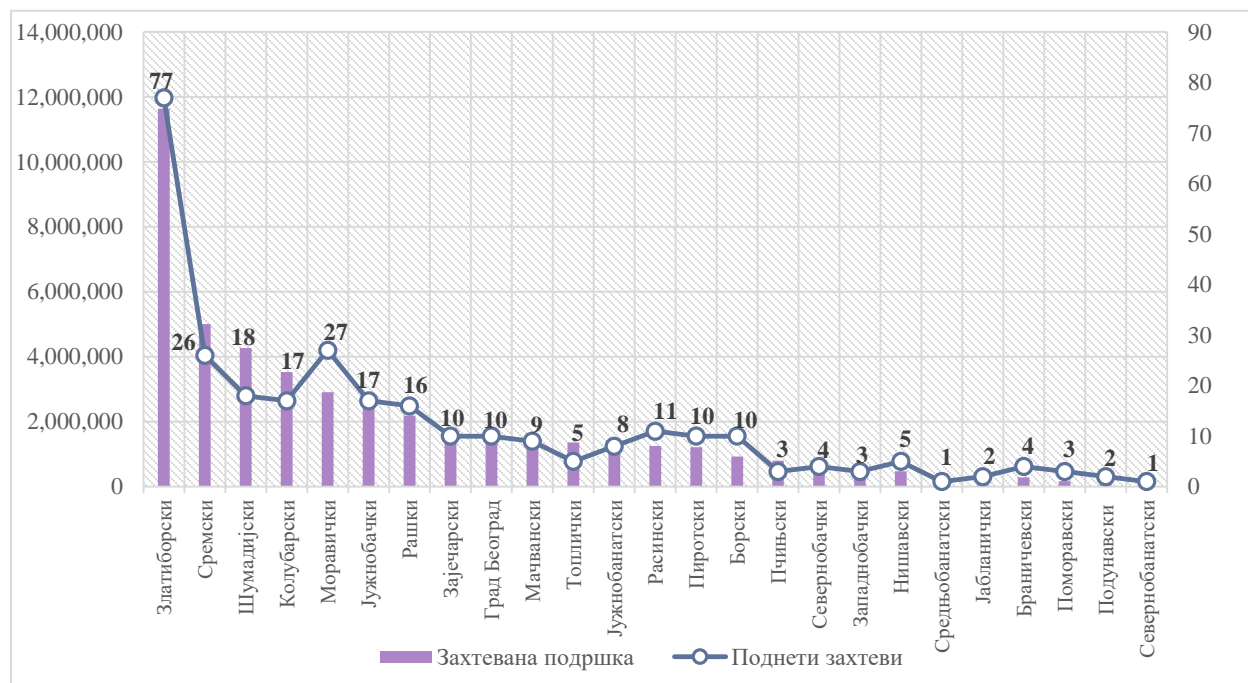

Графикон 19: Учешће региона у укупном броју поднетих захтева и захтеваној подршци (%), Мера 7

На основу доступних података за Меру 7 закључно са 31.12.2021. године, просечан износ захтеване подршке по поднетом захтеву за ову Меру био је 157.643 EUR. Иако је Регион Шумадије и Западне Србије остварио највеће учешће у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта и износу укупно захтеване подршке, највећу просечну вредност захтеване подршке по поднетом захтеву остварују два региона: Регион Војводине (178.572 EUR) и Београдски регион (166.992 EUR). Просечна вредност захтеване подршке по поднетом захтеву за одобравање пројекта у оквиру Мере 7 је на вишем нивоу у односу на исти показатељ за Меру 1 (116.328 EUR) и истовремено на значајно нижем нивоу у односу на овај показатељ за Меру 3 (275.637 EUR).

Графикон 20: Број поднетих захтева и захтевана подршка према управном округу (EUR), Мера 7

Највећем учешћу Региона Шумадије и Западне Србије, како у укупном броју поднетих захтева тако и у укупном износу захтеване подршке за Меру 7 доприноси доминантна позиција Златиборског УО по оба наведена показатеља (77 захтева: 60% и захтевана подршка 11,6 мил. EUR: 24,7%). Поред Златиборског, и Сремски и Шумадијски УО остварују износ укупно захтеване подршке изнад 4,0 мил. EUR. Најмањи број поднетих захтева за одобравање пројекта за Меру 7 на нивоу УО односи се на Регион Војводине: Севернобанатски и Средњобанатски УО са по једним поднетим захтевом (Графикон 20).

Напомена: У делу Извештаја који се односи на аналитику поднетих захтева са становишта територијалне дистрибуције нису обухваћени захтеви за одобравање пројекта који нису имали наведено место инвестиције (46 захтева поднетих у оквиру свих шест позива за Меру 1, два захтева поднета у оквиру прва три позива за Меру 3 и 12 поднетих захтева у оквиру Првог позива за Меру 7).

2.3. Остварење предложеног циља

Од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта (2.521) до краја 2021. године од стране ИА донета су следећа решења: 834 решења о одобравању пројекта, 355 решења о одбијању захтева услед неиспуњавања услова, 226 решења о обустављању захтева услед одустанка подносиоца и 510 решења о исплати пројекта (Табела 5).

Табела 5: Поднети, одобрени, исплаћени, одбијени и обустављени ИПАРД захтеви

Мера	Поднети захтеви		Одобрени захтеви		Исплаћени захтеви		Одбијени захтеви		Обустављени захтеви**	
	Број	Захтевана подршка* (EUR)	Број	Износ подршке* (EUR)	Број	Износ подршке* (EUR)	Број	Захтевана подршка (EUR)	Број	Захтевана подршка (EUR)
Мера 1	1.604	139.411.380	680	39.223.358	470	15.581.227	244	24.586.178	190	11.562.915
Мера 3	313	71.997.211	100	21.045.056	40	6.221.997	68	9.716.231	19	4.235.874
Мера 7	604	59.745.574	54	5.810.533	0	0	43	6.651.515	17	1.879.236
Укупно	2.521	271.154.165	834	66.078.947	510	21.803.224	355	40.953.924	226	17.678.025

* Допринос ЕУ

** Повучени захтеви услед одустанка подносиоца захтева

Од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта одобрено је 834 захтева (33,1%), са припадајућом одобреном подршком ЕУ у износу од 66,1 мил. EUR. У односу на ГИС 2020, број одобрених захтева у односу на број поднетих захтева смањен је за 0,3 процентна поена. Истовремено, остварен је пораст укупног броја одобрених захтева за 43% (за 251 захтев) у односу на ГИС 2020 и скоро дуплог повећања одобреног износа подршке ЕУ: за 96%, односно за 32,3 мил. EUR. До краја 2021. године исплаћено је 510 захтева са износом исплаћене подршке ЕУ од 21,8 мил. EUR, што представља значајно повећање исплате у периоду између два извештавања на годишњем нивоу: за 290 исплаћених захтева (пораст за 135%) и повећање износа исплаћене подршке ЕУ за 12,1 мил. EUR (пораст за 125%).

Повећање одобравања и исплате ИПАРД пројекта такође је праћено и израженим порастом одбијања захтева, као и обустављања захтева услед одустанка подносиоца у 2021. години у односу на 2020. годину. Број одбијених захтева у међуизвештајном периоду бележи пораст за 53%, односно за 123 одбијена захтева, док је број повучених захтева повећан за 40%, односно за 64 захтева.

Реализација према мери

Напредак у достизању циљних вредности показатеља за акредитоване ИПАРД мере у процесу спровођења Програма, исказан стопом извршења, у наставку текста представљен је табеларно, са пратећим образложењем.

Мера 1**Табела 6: Показатељи и циљеви за Меру 1**

Показатељ	Реализација				Реализација 31.12.2021. (кумулятив)	Циљна вредност 2014-2020.	Стопа извршења 2021 (%)
	2018.	2019.	2020.	2021.	а	б	в = (а/б)
	Број подржаних пројеката	0	145	46	279	470	720
Број газдинстава која су модернизовала производњу	0	145	46	279	470	600	78,3
Број газдинстава која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	145	46	279	470	380	123,7
Број газдинстава која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	0	0	60	0
Број газдинстава која инвестирају у смањење N ₂ O и емисије метана (складиштење стајњака)	0	0	0	0	0	120	0
Укупна вредност инвестиција (EUR)	0	9.645.783	4.370.020	19.044.361	33.060.164	168.977.778	19,6

У 2018. години није остварена исплата ИПАРД подстицаја у оквиру Мере 1 с обзиром на то да је реч о првој години спровођења ИПАРД II програма. Закључно са 31.12.2021. године, стопа извршења за показатеље „Број подржаних пројеката” (470) и „Укупна вредност инвестиција (EUR)” (око 33 мил. EUR) износила је 65,3%, односно 19,6%, респективно. У периоду између два извештавања на годишњем нивоу остварен је више него дупли пораст стопе извршења за показатеље: „Број подржаних пројеката” - за 38,8 процентних поена и „Укупна вредност инвестиција (EUR)” - за 11,3 процентних поена. Посматрано према години програмског спровођења, највећа реализација ИПАРД подстицаја остварена је у 2021. години (19,0 мил. EUR исплаћене подршке ЕУ за 279 пројеката), што представља бољи резултат са становишта ИПАРД реализације у поређењу са оним који је остварен током претходног трогодишњег периода (2018-2020. год.). Стопа извршења која је остварена у 2021. години за показатељ „Број подржаних пројеката” за Меру 1 (65,3%) је на значајно већем нивоу у односу на остварену стопу извршења за финансијски аспект овог показатеља, тј. за показатељ „Укупна вредност инвестиција (EUR)”: 19,6%. Већа стопа извршења до краја 2021. године остварена је за показатељ „Број газдинстава која су модернизовала производњу”: 78,3% (пораст у односу на ГИС 2020 за 46,5 процентних поена), и посебно за показатељ: „Број газдинстава која напредују ка достизању стандарда ЕУ”: 123,7%, чиме је за овај показатељ остварена (и премашена) циљана вредност предвиђена за ИПАРД програмски период 2014 - 2020. године. Стопа извршења за наведени показатељ закључно са 31.12.2021. године премашила је циљану вредност од 380 пројеката за 23,7 процентних поена, односно за 90 исплаћених пројеката.

Мера 3**Табела 7: Показатељи и циљеви за Меру 3**

Показатељ	Реализација				Реализација 31.12.2021. (кумулатив)	Циљна вредност 2014-2020.	Стопа извршења 2021 (%)
	2018.	2019.	2020.	2021.			
					а	б	в = (а/б)
Број подржаних пројеката	0	0	26	14	40	463	8,6
Број предузећа која су модернизовала производњу	0	0	26	14	40	463	8,6
Број предузећа која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	0	26	14	40	463	8,6
Број газдинстава која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	0	0	46	0
Укупна вредност инвестиција (EUR)	0	0	8.466.018	8.704.627	17.170.645	165.893.333	10,4
Број новостворених радних места (брutto)	0	0	0	0	0	160	0

Прва остварена исплата ИПАРД пројеката за Меру 3 била је у 2020. години, у којој је уједно остварен и највећи број исплаћених ИПАРД пројеката (26), док је у извештајној 2021. години исплаћено 14 пројеката, али са дупло већом просечном вредношћу инвестиције по пројекту (621.759 EUR) у односу на остварену вредност овог показатеља у 2020. години (325.616 EUR). Претходну констатацију потврђује и већи износ реализације ИПАРД подстицаја у 2021. години (8,7 мил. EUR) у односу на 2020. годину (8,5 мил. EUR), упркос мањем броју исплаћених пројеката у извештајној 2021. години. Стопа извршења за показатељ „Број подржаних пројеката” до краја 2021. године износила је 8,6% (пораст за 3 процентна поена у односу на ГИС 2020), док је за показатељ „Укупна вредност инвестиција (EUR)” износила 10,4% (пораст за 5,3 процентна поена у односу на претходни годишњи извештај). Стопа извршења за показатеље „Број предузећа која су модернизовала производњу” и „Број предузећа која напредују ка достизању стандарда ЕУ” закључно са 31.12.2021. године износила је 8,6%, што представља пораст у односу на претходни годишњи извештај за 3 процентна поена.

Мера 7**Табела 8: Показатељи и циљеви за Меру 7**

Показатељ	Реализација				Реализација 31.12.2021. (кумулатив)	Циљна вредност 2014-2020.	Стопа извршења 2021 (%)
	2018.	2019.	2020.	2021.			
					а	б	в = (а/б)
Број подржаних пројеката	0	0	0	0		463	0,0
Број пољопривредних газдинстава/предузећа која развијају додатне или диверзификоване изворе прихода у руралним подручјима	0	0	0	0	0	463	0,0
Број корисника који инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	0	0	463	0,0
Укупна вредност инвестиција (EUR)	0	0	0	0	0	165.893.333	0,0
Број новостворених радних места (брutto)	0	0	0	0	0	46	0,0

За пројекте поднете од стране потенцијалних корисника за Меру 7 до краја 2021. године није било исплате ИПАРД подстицаја, те је сходно томе и стопа извршења за све показатеље у оквиру ове Мере 0%. Ипак, значајно је напоменути да је током извештајне 2021. године донето 54 решења о одобравању пројекта са укупним износом одобрене подршке од 7,7 мил. EUR.

Посматрано према мери на основу ИПАРД резултата постигнутих до краја 2021. године може се констатовати да су највеће стопе извршења у односу на циљне вредности показатеља остварене у оквиру Мере 1, при чему је циљна вредност за показатељ „Број газдинства која напредују ка достизању стандарда ЕУ” до краја 2021. године премашена за 23,7 процентних поена и износила је 123,7%.

Реализација на програмском нивоу

Табела 9: Програмски циљеви (сума показатеља на нивоу мере)

Показатељ	Реализација				Реализација 31.12.2021. (кумулатив) а	Циљна вредност 2014-2020. б	Стопа извршења 2021 (%) в = (а/б)
	2018.	2019.	2020.	2021.			
Број пројеката који су добили ИПА подршку у пољопривредно-прехранбеном сектору и руралном развоју	0	145	72	293	510	1.439	35,4
Укупан износ инвестиција добијених кроз ИПА за пољопривредно-прехранбени сектор и рурални развој (EUR)	0	9.645.783	12.836.038	27.748.988	50.230.809	370.768.547	13,5
Број предузећа која спроводе пројекте за модернизацију у пољопривредно-прехранбеном сектору	0	145	72	293	510	1.063	48,0
Број предузећа која прогресивно напредују ка стандардима ЕУ	0	145	72	293	510	843	60,5
Број новостворених радних места (брuto)	0	0	0	0	0	260	0,0
Број корисника који улажу у промовисање ресурсне ефикасности и подржавају напредак ка ниској емисији угљеника, као и економију отпорну на климатске промене у пољопривредном, прехранбеном и сектору за шумарство	0	0	0	0	0	276	0,0

До краја 2021. године ИПА подршку у пољопривредно-прехранбеном сектору и руралном развоју кроз спровођење ИПАРД II програма добило је 510 корисника, што представља значајан пораст броја подржаних ИПАРД корисника у односу на онај који је остварен до краја 2020. године (191). Сходно томе, у погледу реализације на програмском нивоу (табела приказана у Поглављу 6.4. ИПАРД II програма) укупна стопа извршења за показатељ „Број пројеката који су добили ИПА подршку у пољопривредно-прехранбеном сектору и руралном развоју” је до краја 2021. године у односу на претходну годину такође остварила значајан пораст (за 20,3 процентних поена) и 31.12.2021. године износила је 35,4%. Исто тако, остварен је пораст реализације и финансијског програмског показатеља „Укупан износ инвестиција добијених кроз ИПА за пољопривредно-прехранбени сектор и рурални развој” (са 6,1% до краја 2020. године на 13,5% до краја 2021. године, односно за 7,4 процентних поена). Такође, у поређењу са претходном извештајном годином остварен је значајан пораст стопе извршења и за програмске циљеве изражене кроз показатеље: „Број

предузећа која спроводе пројекте за модернизацију у пољопривредно-прехрамбеном сектору” (стопа извршења до краја 2021. године износила је 48,0%, што представља пораст у односу на резултат остварен крајем 2020. године за 27,6 процентних поена) и „Број предузећа која прогресивно напредују ка стандардима ЕУ” (стопа извршења до краја 2021. године: 60,5%, пораст у поређењу са оствареном реализацијом у претходној години за 34,8 процентних поена).

3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА

ИПАРД II програмом дефинисан је максимални индикативни допринос ЕУ за период 2014-2020. године у износу од 175 мил. EUR. Камата зарађена на ИПАРД II евро рачуну отвореном код НБС, према подацима НФ, од почетка спровођења ИПАРД II програма износи 0 EUR.

Табела 10: Максималан индикативни допринос ЕУ за ИПАРД фонд, 2014–2020. год. (EUR)

Година	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014-2020.
Укупно (EUR)	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм

У оквиру укупне јавне подршке за акредитоване инвестиционе мере (Мера 1, Мера 3 и Мера 7), 75% износа подршке односи се на допринос ЕУ, док национални допринос износи 25% укупне јавне подршке. У случају Мере 9 допринос ЕУ износи 85% укупне јавне подршке, док национално кофинансирање износи 15% (Табела 11). Изменама ИПАРД II програма, како укупна јавна помоћ тако и допринос ЕУ, расподељени су на акредитоване мере: Мери 1, Мери 3, Мери 7 и Мери 9. Највеће учешће у укупно опредељеном ИПАРД фонду остварује Мера 1 са износом укупне јавне помоћи од 129.963.299 EUR, док је износ доприноса ЕУ 97.472.474 EUR (55,7%). У укупно опредељеном доприносу ЕУ Мера 3 остварује учешће од 28,2%, Мера 7 од 15%, док Мера 9 у укупном доприносу ЕУ оставрује учешће од 1,1%.

Табела 11: Финансијски план према мери у EUR, 2014–2020. год.

Мера	Укупна јавна помоћ (EUR)	Допринос ЕУ (EUR)	Допринос ЕУ (%)	Национални допринос (EUR)	Национални допринос (%)
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава (М1)	129.963.299	97.472.474	75	32.490.825	25
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних и производа рибарства (М3)	65.770.035	49.327.526	75	16.442.509	25
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње (М4)	0	0	85	0	15
Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ (М5)	0	0	90	0	10
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања (М7)	34.933.333	26.200.000	75	8.733.333	25
Техничка помоћ (М9)	2.352.942	2.000.000	85	352.942	15
Укупно	233.019.609	175.000.000	-	58.019.609	-

Извор: ИПАРД II програм

У 2021. финансијској години расписана су три позива - Шести позив за Мери 1, Четврти позив за Мери 3 и Други позив за Мери 7.

Током извештајног периода ИА је НФ поднела 32 захтева за средства и сви су одобрени. За достављене и одobreне захтеве за средства НФ је извршио трансфер средстава ИА, која је извршила исплате за 295 корисника, од чега 279 за Мериу 1 и 16 за Мериу 3 (укупна вредност подршке исплаћене корисницима износи 16.151.086,98 EUR, од чега допринос ЕУ износи 12.113.315,06 EUR).

До краја 2021. године донета су решења о одобрењу пројекта у вредности од 66.078.948 EUR (допринос ЕУ), што представља 37,8% укупне ИПАРД подршке предвиђене индикативним финансијским планом (пораст у односу на ГИС 2020 за 18,5 процентних поена). Од укупно одобреног износа доприноса ЕУ, 59,4% односило се на Мериу 1, 31,8% на Мериу 3 и 8,8% на Мериу 7, што представља 40,2%, 42,7% и 22,2% доприноса ЕУ предвиђеног индикативним планом респективно (Табела 12).

Табела 12: Финансијска имплементација доприноса ЕУ према ИПАРД мери (EUR)

Мера	Допринос ЕУ				
	Индикативни финансијски план	Одобен износ	Исплаћен износ	Стопа извршења одобравања (%)	Стопа извршења плаћања (%)
	а	б	в	$\Gamma=(\text{б}/\text{а})\cdot 100$	$\text{д}=(\text{в}/\text{а})\cdot 100$
Мера 1	97.472.474	39.223.358	15.581.227	40,2	16,0
Мера 3	49.327.526	21.045.056	6.221.997	42,7	12,6
Мера 4	0	0	0	0,0	0,0
Мера 5	0	0	0	0,0	0,0
Мера 7	26.200.000	5.810.533	0	22,2	0,0
Мера 9	2.000.000	0	0	0,0	0,0
Укупно	175.000.000	66.078.948	21.803.224	37,8	12,5

Извор: ИПАРД II програм, Заједничке табеле за праћење и евалуацију

До краја 2021. године исплаћено је 21.803.224 EUR од укупно одређеног износа доприноса ЕУ, од чега се 71,5% исплате односило на Мериу 1, а 28,5% на Мериу 3, уз стопу извршења индикативног доприноса ЕУ према мери од 16,0%, односно 12,6% респективно (Табела 12).

У поређењу са претходном извештајном годином (2020) остварен је значајан напредак у погледу искоришћености доприноса ЕУ за Мериу 1 и Мериу 3. У 2021. години у поређењу са 2020. годином остварено је повећање укупно одобреног износа доприноса ЕУ за 89,8%, док је укупно исплаћени износ доприноса ЕУ увећан за 125% (Табела 13).

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

Табела 13: Искористићеност доприноса ЕУ према години спровођења (EUR)

Мера	Индикативни финансијски план	2020				2021				Индекс 2021/2020	
		Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%	Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%	Одобрен износ	Исплаћен износ
Мера 1	97.472.474	21.808.384	22,4	6.645.923	6,8	39.223.358	40,2	15.581.227	16,0	179,9	234,5
Мера 3	49.327.526	11.945.784	24,2	3.043.987	6,2	21.045.056	42,7	6.221.997	12,6	176,2	204,4
Мера 7	26.200.000	0	0,0	0	0,0	5.810.533	22,2	0	0,0	0,0	0,0
Мера 9	2.000.000	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
Укупно	175.000.000	33.754.168	19,3	9.689.910	5,5	66.078.948	37,8	21.803.224	12,5	195,8	225,0

Извор: ИПАРД II програм, Заједничке табеле за праћење и евалуацију

У 2021. години извршена је исплата доприноса ЕУ у укупном износу од 12,1 мил. EUR (8,9 мил. EUR за Мери 1 и 3,2 мил. EUR за Мери 3), чиме је остварен пораст укупно исплаћеног доприноса ЕУ у 2021. у односу на 2020. годину за 125,0% (Табела 14).

Табела 14: ИПАРД алокације и извршене исплате доприноса ЕУ према години спровођења (EUR)

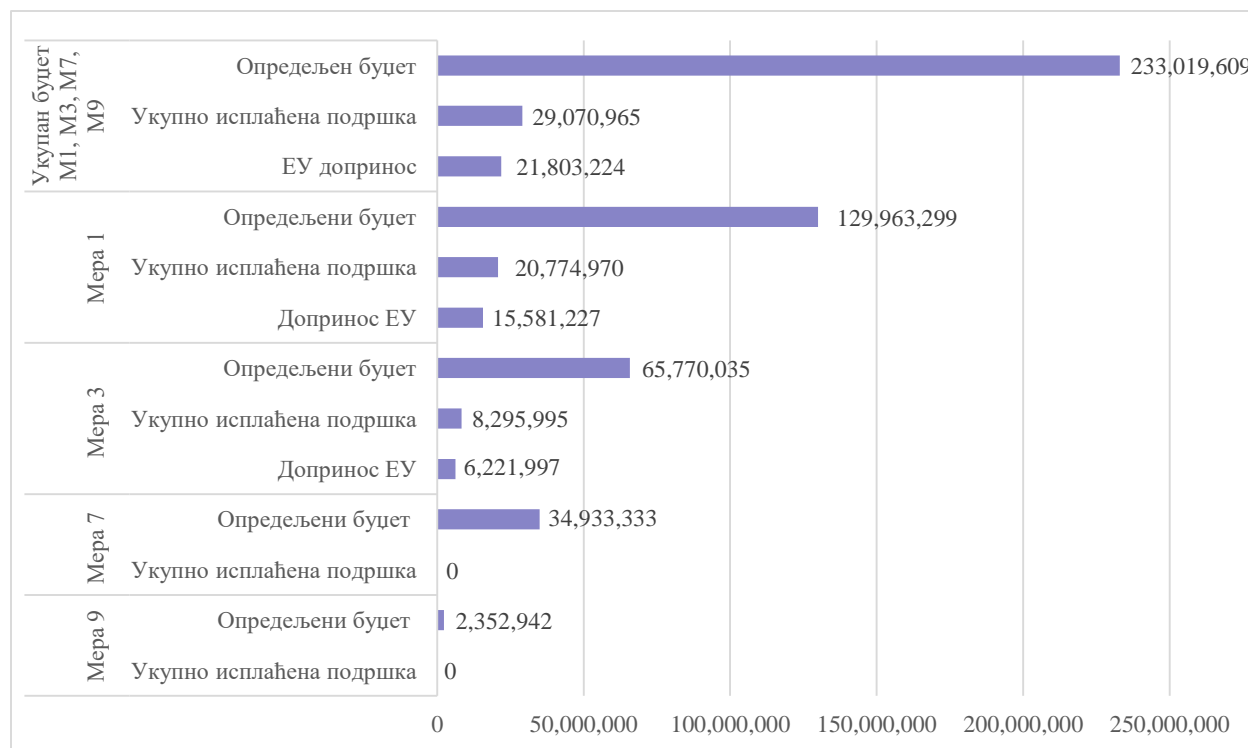
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2014 - 2020.
Индикативни допринос ЕУ	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	-	175.000.000
Мера 1	-	7.535.248	9.900.325	11.122.224	12.199.743	18.902.434	37.812.500	-	97.472.474
Мера 3	-	7.464.752	10.099.675	8.690.276	9.162.757	13.910.066	0	-	49.327.526
Мера 7	-	-	-	5.187.500	8.637.500	6.187.500	6.187.500	-	26.200.000
Мера 9	-	-	-	-	-	1.000.000	1.000.000	-	2.000.000
Исплаћени допринос ЕУ	-	0	0	0	0	4.577.520	5.112.390	12.113.315	21.803.224
Мера 1	-	0	0	0	0	4.577.520	2.068.403	8.935.305	15.581.227
Мера 3	-	0	0	0	0	0	3.043.987	3.178.010	6.221.997
Мера 7	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Мера 9	-	0	0	0	0	0	0	0	0

Извор: ИПАРД II програм, Заједничке табеле за праћење и евалуацију

У односу на укупан износ исплаћеног доприноса ЕУ (21,8 мил. EUR), 2021. година остварује удео од 55,6%, 2020. година остварује удео од 23,4%, а 2019. година 21%. Стопа извршења у односу на укупан финансијски план износила је 6,9% у 2021. години, 2,9% у 2020. години и 2,6% у 2019. години. Истовремено, исплаћеним износом укупног доприноса ЕУ од 21,8 мил. EUR закључно са 31.12.2021. године остварена је стопа извршења у односу на укупно расположива средства (175 мил. EUR) од 12,5%, при чему реализација укупног доприноса ЕУ за Мери 1 износи 16,0%, док за Мери 3 овај показатељ износи 12,6%.

Реализација укупне јавне подршке са становишта опредељеног буџета према објављеном јавном позиву представљена је на Графикону 21.

Графикон 21: Исплаћена подршка у односу на опредељени буџет према мери (EUR)

У оквиру објављених дванаест јавних позива за све акредитоване ИПАРД мере до краја 2021. године, реализација укупно опредељеног буџета са становишта исплаћене укупне јавне подршке износила је 12,5%, за Мери 1 (за шест објављених позива) 16,0%, за Мери 3 (за четири расписана позива) 12,6%, док за Мери 7 у оквиру два објављена позива закључно са 31.12.2021. године није било исплаћених пројеката (Графикон 21).

До краја 2021. године затворена су два позива са становишта обраде и исплате захтева: Први позив за Мери 1 и Први позив за Мери 3. Од укупног броја одобрених пројеката у оквиру Првог позива за Мери 1 за десет одобрених пројеката није поднет захтев за исплату, док у оквиру Првог позива за Мери 3 за три одобрена пројекта није поднет захтев за исплату (Табела 15).

Табела 15: Закључени позиви према ИПАРД мери, 31.12.2021. год.

Мера/позив		Поднети захтеви		Одбијени захтеви		Обустављени захтеви		Одобрени захтеви		Исплаћени захтеви	
		Број	Износ јавне подршке (EUR)	Број	Износ јавне подршке (EUR)	Број	Износ јавне подршке (EUR)	Број	Износ јавне подршке (EUR)	Број	Износ јавне подршке (EUR)
Мера 1	Први позив	85	7.209.545	25	2.077.058	18	814.188	42	6.234.202	32	2.801.390
Мера 3	Први позив	26	4.964.531	8	2.213.023	3	394.564	15	4.466.028	12	1.693.447
Укупно		111	12.174.077	33	4.290.080	21	1.208.751	57	10.700.230	44	4.494.836

4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА

У извештајном периоду настала је једна персонална промена у оквиру ИПАРД Оперативне структуре (ИПАРД агенција), док у Управљачкој структури у наведеном периоду није било персоналних промена.

4.1. Активности Управљачког тела

Управљачко тело је одговорно за припрему и спровођење ИПАРД II програма, и то за:

- израду нацрта ИПАРД II програма и свих његових измена и допуна;
- контролу и проверу мера дефинисаних ИПАРД II програмом;
- одабир мера у оквиру сваког позива за подношење захтева, одређивање услова прихватљивости и расподелу финансијских средстава по мерама и по позивима;
- израду и ажурирање одговарајућег националног правног основа за спровођење ИПАРД II програма;
- помоћ и подршку у раду ИПАРД II Одбора за праћење.

Управљачко тело одговорно је и за успостављање система за праћење и извештавање за прикупљање финансијских и статистичких информација о напретку у спровођењу ИПАРД II програма на основу података које доставља ИА. Систем за праћење и извештавање омогућава израду годишњих извештаја, као и завршног извештаја о спровођењу ИПАРД II програма које Управљачко тело доставља ИПАРД II Одбору за праћење, НАО, НИПАК и ЕК. Управљачко тело спроводи и вредновања ИПАРД програма и извештава о спроведеним активностима предвиђених Планом вредновања. Осим наведеног, Управљачко тело припрема и Годишњи акциони план за активности предвиђене у оквиру Мере 9, као и План активности видљивости и комуникације, и извештава чланове ИПАРД II Одбора за праћење о реализацији истих.

У извештајном периоду Управљачко тело је спровело следеће активности:

- Припремљен је предлог Четврте измене ИПАРД II програма који је усвојен на Седмој седници ИПАРД II Одбора за праћење, а 30. новембра 2020. године достављен је ЕК на одобравање. Имплементационом Одлуком ЕК број *C(2021) 2585* од 9. априла 2021. године, предлог Четврте измене ИПАРД II програма усвојен је и од стране ЕК. Закључком Владе РС, 05 број: *48-3420/2021* од 15. априла 2021. године, усвојен је Програм о изменама и допунама ИПАРД програма за РС за период 2014-2020. године. Наведена измена Програма односи се на финансијске табеле, чија измена је спроведена у циљу прерасподеле ИПАРД средстава по мерама и годинама у сврху повећања апсорпције средстава.
- Закон о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју објављен је 30. новембра 2021. године („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 - др. закон, 101/16, 67/21 - др. закон и 114/21). Разлози за доношење овог Закона огледају се, пре свега, у потреби испуњења захтева из одредби Секторског споразума између Владе РС и ЕК о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру ИПАРД програма и неопходности унапређења ефикасности у обради захтева, као и увођењу могућности авансног плаћања. Најважнија измена настала доношењем Закона односи се на могућност исплате аванса ИПАРД корисницима у висини до

50% одобреног износа ИПАРД подстицаја, уз достављање банкарске гаранције која одговара износу од 110% захтеваног износа авансне исплате. У циљу избегавања лоше праксе подношења „празних/непотпуних захтева” од стране ИПАРД корисника, што се одражавало на продужетак времена потребног за обраду захтева, изменом Закона о пољопривреди и руралном развоју прописана је обавезна документација коју ИПАРД корисник подноси приликом подношења захтева за одобравање пројекта за инвестиционе мере у склопу ИПАРД програма. Такође, важан предуслов за акредитацију Мере 5: Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ у оквиру ИПАРД III програма омогућен је изменом Закона, чиме је успостављен правни основ за спровођење ове Мере на начин прописан од стране ЕУ.

- Измене Правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18, 67/19, 53/21, 10/22 и 18/22) и Правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Службени гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18, 82/19, 74/21 и 10/22) уследиле су након усвајања Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју. Ове измене имале су за циљ увођење могућности авансног плаћања, као и отклањање уочених недостатака током спровођења јавних позива у претходном периоду.
- Измене и допуне Правилника о ИПАРД подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања објављене су у „Службеном гласнику РС”, број 87 од 10. септембра 2021. године и број 10 од 28. јануара 2022. године.
- Управљачко тело је припремило ИПАРД III програм Републике Србије за период 2021-2027. године, који је достављен Европској комисији на усвајање 16. новембра 2021. године. ИПАРД III програм усвојен је од стране ЕК 9. марта 2022. године.

Ризици у спровођењу ИПАРД II програма и предузете активности

У извештајном периоду, УТ је у координацији са ИА предузело активности како би се утврдили и отклонили ризици и недостаци који утичу на спровођење ИПАРД II програма. У табелама 16, 17 и 18 наведене су активности које се односе на измене правилника за Меру 1, Меру 3 и Меру 7, Четврту измену ИПАРД II програма, као и на усвајање Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју, а у циљу примене мера за отклањање идентификованих ризика и унапређења ефикасности спровођења.

Табела 16: Ризици и предузете активности у циљу отклањања ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма у 2021. години

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Потенцијални ризик од аутоматског отказивања додељених средстава (<i>de-commitment</i>) која су алоцирана на неакредитоване мере	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и ЕК. Одржани су састанци Радне групе за измену и допуну Закона о пољопривреди и руралном развоју.	Четврта измена ИПАРД II програма: измене финансијских табела – финансијска издвајања из алокације за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину су прерасподељена са Мере 5 на Меру 1. Финансијска издвајања за Меру 3 из алокације за 2020. годину су

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

		прерасподељена на Меру 1 на алокацију за 2020. годину (услед већег броја потенцијалних корисника у оквиру Мере 1). Такође, изменом Секторског споразума, као и усвајањем Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју уведена је могућност авансне исплате ИПАРД корисницима.
2. Пољопривредници млађи од 40 година на дан одобравања захтева остварују додатне бодове у случају рангирања, као и већи интензитет помоћи. С обзиром на дужину трајања административне обраде поднетих захтева, идентификован је ризик да подносилац захтева у моменту обраде захтева више не испуњава наведени критеријум.	Редовни састанци УТ и ИА. На седницама ИПАРД II Одбора за праћење постојала је иницијатива младих пољопривредника у вези са овим питањем. Обављене су додатне консултације са представницима ЕК.	Измена Секторског споразума и ИПАРД II програма, као и дефиниције младог пољопривредника у Правилнику за Меру 1 према којој је млади пољопривредник млађи од 40 година на дан подношења захтева за одобравање пројекта.
3. У оквиру Сектора осталих усева произвођачи хмеља нису прихватљиви корисници. Сходно томе, идентификован је потенцијални ризик да средства неће бити довољно искоришћена. Секторска анализа која је припремљена за потребе ИПАРД III програма указала је на потребу за обезбеђивањем подршке и произвођачима хмеља.	Редовни састанци УТ и ИА.	Изменом и допуном Правилника за Меру 1 произвођачи хмеља су обухваћени у оквиру Сектора осталих усева.
4. Због недовољно прецизне дефиниције „места инвестиције” у Правилнику за Меру 1 постојао је потенцијални ризик да се подносиоцима захтева не додели адекватан број бодова у ситуацијама када се место инвестиције разликује од места пребивалишта.	Након налаза ревизије у вези са недоследношћу приликом доделе бодова подносиоцима захтева у случају када се место инвестиције разликује од места пребивалишта одржани су редовни састанци УТ и ИА и обављене су консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 1 дефинисано је „место инвестиције” за подносиоце захтева код којих се место инвестиције разликује од места пребивалишта.
5. Ризик да сви потенцијални корисници не могу поднети захтев за ИПАРД подстицаје за инвестиције у изградњу на парцели која је предмет закупа.	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 1 омогућено је да корисници који подnose захтев за ИПАРД подстицаје за инвестиције у изградњу на парцели која је предмет закупа буду прихватљиви.
6. Постојао је значајан број потенцијалних корисника који су исказали интересовање за остваривање подршке за инвестиције у изградњу објеката на којима су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева. У складу са одредабама Правилника за Меру 1 наведене инвестиције нису биле прихватљиве.	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 1 омогућено је да инвестиције у изградњу објеката на коме су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева буду прихватљиве.
7. Ризик да подносиоци захтева нису у могућности да прибаве	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 1 уведена је одредба да употребна дозвола у случају промене власништва

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

неопходну документацију у случају промене власништва.		може гласити и на друго лице када је иста издата пре стицања власништва.
8. Корисници нису у могућности да обезбеде целокупан износ средстава за реализацију инвестиције.	Редовни састанци УТ и ИА, као и састанци Радне групе за измену и допуну Закона о пољопривреди и руралном развоју.	Изменом Секторског споразума, као и усвајањем Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју уведена је могућност авансне исплате ИПАРД корисницима.

Табела 17: Ризици и предузете активности у циљу отклањања ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма у 2021. години

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Потенцијални ризик од аутоматског отказивања додељених средстава (<i>de-commitment</i>) која су алоцирана на неакредитоване мере	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и ЕК. Одржани су састанци Радне групе за измену и допуну Закона о пољопривреди и руралном развоју.	Четврта измена ИПАРД II програма: измене финансијских табела – финансијска издвајања из алокације за 2020. годину за Меру 3 су прерасподељена на Меру 1 у оквиру алокације за 2020. годину (услед већег броја потенцијалних корисника у оквиру Мере 1). Такође, изменом Секторског споразума, као и усвајањем Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју уведена је могућност авансне исплате ИПАРД корисницима.
2. Постојао је значајан број потенцијалних корисника који су исказали интересовање за коришћење подстицаја за инвестиције у изградњу објеката на којима су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева. Према одредбама Правилника за Меру 3 наведене инвестиције нису биле прихватљиве.	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 3 омогућено је да инвестиције у изградњу објеката на коме су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева буду прихватљиве.
3. Ризик немогућности потпуног контролисања инвестиција у набавку линије за прераду пољопривредних производа с обзиром да нису праћене техничко-технолошким пројектом.	Редовни састанци УТ и ИА.	Изменом и допуном Правилника за Меру 3 уведена је обавеза достављања техничко-технолошког пројекта за инвестиције у набавку линије за прераду пољопривредних производа.
4. Ризик да сви потенцијални корисници не могу поднети захтев за ИПАРД подстицаје за инвестиције у изградњу на парцели која је предмет закупа.	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 3 омогућено је да корисници који подносе захтев за ИПАРД подстицаје за инвестиције у изградњу на парцели која је предмет закупа буду прихватљиви.
5. Корисници нису у могућности да обезбеде целокупан износ средстава за реализацију инвестиције.	Редовни састанци УТ и ИА, као и састанци Радне групе за измену и допуну Закона о пољопривреди и руралном развоју.	Изменом Секторског споразума, као и усвајањем Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју уведена је могућност авансне исплате ИПАРД корисницима.

Табела 18: Ризици и предузете активности у циљу отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 7 ИПАРД II програма у 2021. години

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Пољопривредници млађи од 40 година на дан одобравања захтева остварују додатне бодове у случају рангирања, као и већи интензитет помоћи. С обзиром на дужину трајања административне обраде поднетих захтева, идентификован је ризик да подносилац захтева у моменту обраде захтева више не испуњава наведени критеријум.	Редовни састанци УТ и ИА. На седницама ИПАРД II Одбора за праћење исказана је иницијатива младих пољопривредника у вези са овим питањем. Обављене су додатне консултације са представницима ЕК.	Измена Секторског споразума и ИПАРД II програма, као и дефиниције младог пољопривредника у Правилнику за Меру 7 према којој је млади пољопривредник млађи од 40 година на дан подношења захтева за одобравање пројекта.
2. Због недовољно прецизне дефиниције „места инвестиције”, у Правилнику за Меру 7, постојао је потенцијални ризик да се подносиоцима захтева не додели адекватан број бодова у ситуацијама када се место инвестиције разликује од места пребивалишта.	Након налаза ревизије у вези са недоследношћу приликом доделе бодова подносиоцима захтева у случају када се место инвестиције разликује од места пребивалишта, одржани су редовни састанци УТ и ИА и обављене су консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 7 дефинисано је „место инвестиције” за подносиоце захтева код којих се место инвестиције разликује од места пребивалишта.
3. Постојао је значајан број потенцијалних корисника који су исказали интересовање за остваривање подршке за инвестиције у изградњу објеката на којима су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева. У складу са одредабама Правилника за Меру 7 наведене инвестиције нису биле прихватљиве.	Редовни састанци УТ и ИА, као и консултације са потенцијалним корисницима.	Изменом и допуном Правилника за Меру 7 омогућено је да инвестиције у изградњу објеката на коме су поједине врсте радова извршене пре подношења захтева буду прихватљиве.
4. Корисници нису у могућности да обезбеде целокупан износ средстава за реализацију инвестиције.	Редовни састанци УТ и ИА, као и састанци Радне групе за измену и допуноу Закона о пољопривреди и руралном развоју.	Измена Секторског споразума, као и усвајање Закона о измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју, којим је уведена могућност авансне исплате ИПАРД корисницима.

4.1.1. Декларација о управљању

У складу са чланом 59 (2) ОС ИПА II и чланом 46 (1) СС, НАО је доставио ЕК Декларацију о управљању за 2021. годину, која обухвата:

- укупну одговорност за финансијско управљање фондовима ЕУ у РС и за законитост и регуларност основних трансакција;
- одговорност за ефикасно функционисање система управљања и интерне контроле у оквиру ИПА II.

НАО је извршио анализу годишњих декларација о управљању достављених од стране ИПАРД Оперативне структуре засноване на директном и континуираном надзору и праћењу адекватног функционисања система интерне контроле успостављеног за спровођење ИПАРД II програма за период 2014-2020. године.

У Годишњој декларацији о управљању за 2021. годину од стране НАО посебно су наглашене следеће области:

- **Правовремено спровођење ИПАРД програма за период 2014–2020. године**, како би се осигурало благовремено спровођење и апсорпција ИПАРД средстава. Посебна пажња посвећује се редовном праћењу и надзору кључних процеса и унапређењу сарадње између Управљачке и Оперативне структуре. Један од инструмената у примени су редовни састанци у циљу разматрања текућих задатака и проблема. Поред тога, МПШВ је иницирало формирање радне групе у циљу праћења и извештавања ЕК о реализацији активности предвиђених Акционим планом за унапређење искоришћености ИПАРД средстава.
- **Капацитет запослених у свим ИПАРД телима, са фокусом на:**
 - даље запошљавање у складу са анализом радне оптерећености;
 - примену различитих инструмената и механизма за задржавање кадрова;
 - континуирано усавршавање и унапређење институционалних капацитета.
- **Спровођење политике задржавања кадрова у ИПАРД телима.** Највиши нивои српских власти препознали су питање политике задржавања кадрова као један од приоритета. У наредном периоду биће настављене активности политике задржавања кадрова у оквиру целокупне ИПА/ИПАРД структуре. НАО и тела у оквиру Управљачке структуре пружају пуну подршку свим ИПАРД телима у постизању заједничког циља за повећање апсорпције ИПАРД средстава и одржавање система стабилним и ефикасним.
- **Промене правног основа и процедуралног оквира.** У циљу ефикасног спровођења ИПАРД II програма Радна група у оквиру МПШВ спровела је активности неопходне за измену националног законодавства, значајне са аспекта унапређења радних процеса у погледу њихове сложености и утрошка времена.
- **Третирање неправилности и борба против корупције и превара.** Заједнички рад и успешна сарадња ИПАРД тела и *AFCOS* наставиће се и током 2022. године.
- **Припрема институционалног, правног и процедуралног оквира за ИПАРД III програм.** Циљ НАО и тела у оквиру Управљачке структуре, као и свих ИПАРД тела је да примене научене лекције на најпродуктивнији начин како би се обезбедило благовремено поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД III програм.

4.2. Активности НАО СО и Националног фонда

Током извештајног периода ИА је поднела НФ 32 захтева за средствима и сви су одобрени. За достављене и одobreне захтеве за средствима НФ је извршио трансфер средстава ИА која је извршила исплату за 295 корисника, од чега 279 за Меру 1 и 16 за Меру 3 (укупна вредност исплаћена корисницима: 16.151.086,98 EUR, од чега допринос ЕУ: 12.113.315,06 EUR, национални допринос: 4.037.771,92 EUR).

Укупна стопа извршења од почетка спровођења ИПАРД II програма износи 12,5%. Током извештајног периода, НАО СО је активно спроводио праћење и надзор функционисања успостављеног система за спровођење ИПАРД II програма кроз анализу доступних података и извештаја, редовне састанке, као и спровођење контрола на лицу места у складу са годишњим планом.

Измене процедура

У извештајном периоду ИА је поднела два захтева за измену процедура због усвојених измена и допуна Правилника о ИПАРД подстицајима за улагања у физичку имовину пољопривредних газдинстава, Правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства и Правилника о ИПАРД подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања. Предложене измене нису утицале на услове поверавања, нити су оцењене као значајне према упутствима о значајним променама добијеним од стране ЕК. Све предложене измене су одобрене од стране НАО и односе се на техничке корекције, поједностављење процедура и сл.

Контроле на лицу места спроведене од стране Управљачке структуре

Током извештајног периода, а у складу са планом контроле на лицу места за 2021. годину, НАО СО спровео је осам контрола на лицу места у ИА (пет у складу са планом и три *ad-hock*), као и једну у УТ, укључујући и четири посете одабраним ИПАРД корисницима.

Контроле су се односиле на радне процесе, укључујући и хоризонталне процесе. Сврха контрола на лицу места била је провера усклађености спровођења радних процеса у ИА и УТ са акредитованим процедурама, ефикасности и ефективности успостављеног система за спровођење ИПАРД II програма, као и контрола инвестиција на терену.

Процеси који су одабрани за контролу у оквиру ИА у складу са планом били су следећи: одобравање пројеката, контрола на лицу места пре одобравања пројеката и пре одобравања плаћања, накнадна (*ex-post*) контрола, одобравање плаћања и хоризонтални процеси (хоризонтална питања, неправилности, управљање ризицима).

Документација је прикупљена унапред, административно проверена (*desk-based*), разматрана и проверавана током контрола на лицу места.

Главни налази су се односили на запошљавање кадрова, неадекватан приступ управљању ризицима, недостајуће одговоре у контролним листама, нејасне или нетачне референце у контролним листама, непоштовање рока за доношење одлуке, неусаглашеност у одговорима обрађивача А1 и А2 који су дати у контролним листама, коришћење различитих верзија контролних листа у поређењу са важећом верзијом према Приручнику о раду, доношење одлуке о одобравању захтева за остваривање права на подршку пре завршеног поступка верификације, непоштовање процедуре у погледу контрола за раније спроведене пројекте.

Што се тиче посета корисницима утврђено је да су инвестиције у употреби, обележене, и у складу са карактеристикама датим у документима.

Поред плана контроле на лицу места спроведене су и три *ad-hock* контроле које су се односиле на:

1. неправилности,
2. извршену једну проверу на лицу места ради утврђивања разлога за кашњење у поступку одобравања пројекта, и
3. праћење спровођења претходних налаза контроле на лицу места НАО СО.

Током контроле на лицу места у УТ у новембру 2021. године спроведене су административне провере (*desk-based*). Предмет контроле били су хоризонтални процеси (хоризонтална питања, неправилности, управљање ризицима и декларација о управљању).

Извештај који се односи на ову контролу садржи један налаз у вези са извештавањем о управљању људским ресурсима, као и једну препоруку у вези расподеле дужности.

Поред тога, НФ је спровео *desk-based* контроле у периоду септембар - октобар 2021. године. Предмет контроле била су извршена плаћања за три корисника која је ИА поднела НФ, и то за Мери 1 (два корисника) и за Мери 3 (један корисник).

Налаз НФ се односи на нетачно попуњавање Анекса ИА *DAP 05-01.15* - Усклађивање извршених плаћања.

Током треће *desk-based* контроле коју је спровео НФ закључено је да су релевантна одобравања/плаћања која су извршена за три одабрана корисника, као и да је евидентирање рачуноводствених трансакција у складу са акредитованим процедурама.

Међутим, уочене су одређене недоследности, и то: непоштовање рока од девет месеци за административну обраду захтева од дана његовог подношења, неисправно попуњавање одређених поља у акредитованим табелама, недостајући потписи, неадекватна усаглашавања.

4.3. Активности ИПАРД агенције

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ који је ступио на снагу 21.05.2021. године, у Управи за аграрна плаћања је систематизовано укупно 282 радна места, од чега је 235 на пословима спровођења ИПАРД II програма.

Укупан број запослених у УАП на дан 31.12.2021. године био је 261 (155 на неодређено време и 106 на одређено време), од чега је на ИПАРД пословима радило 154 запослених (122 на неодређено и 32 на одређено време).

Јавни конкурс за попуњавање 10 извршилачких радних места расписан је у јуну 2021. године и окончан је тако што је у радни однос у УАП примљено девет запослених (од чега осам на ИПАРД пословима), док је једно радно место након спроведеног конкурса остало упражњено. Такође, јавни конкурс за попуњавање 24 извршилачка радна места (од чега 22 на ИПАРД пословима) расписан је 29. септембра 2021. године и до краја извештајног периода још увек је у току.

ИПАРД агенција је током 2021. године припремила моделе аката за поступање по захтевима за одобравање ИПАРД пројеката, приговорима у поступку рангирања и захтевима за одобравање ИПАРД подстицаја за:

- Четврти, Пети и Шести јавни позив за Мери 1,
- Трећи и Четврти јавни позив за Мери 3, као и
- Први и Други јавни позив за Мери 7.

Израђени су нацрти уговора, споразума и меморандума којима се регулишу односи ИА са другим органима и институцијама у вези са спровођењем ИПАРД програма, а обављени су и послови координације и надзора у поступцима њиховог закључивања.

Када је реч о изузетим ситуацијама поднет је један захтев који је одобрен, а тиче се спровођења контроле пре одобравања пројекта у оквиру Шестог позива за Мери 1.

Током 2021. године ИА је поднела два захтева НАО за измену процедура:

- У циљу усаглашавања са Правилником о систематизацији радних места и усвојеним Правилником о изменама и допунама Правилника о ИПАРД субвенцијама за

улагања у физичка средства пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18, 67/19 и 53/21), али и у складу са препорукама ревизије. НАО је одобрио измену процедура.

- Као резултат измена Правилника који регулише спровођење Мере 7 НАО је одобрио измену процедура.

Неки од изазова са којима се суочавала ИА су се односили на пандемију вируса *COVID-19*, која је недвосмислено утицала на рад, недовољан број и флукуацију запослених, некомплетност достављене документације, прибављање документације по службеној дужности, спровођење поступка бодовања и рангирања у оквиру свих јавних позива, управљање документацијом и подацима, успорен рад обрађивача предмета услед неопходности доказивања порекла за сваку појединачну ставку инвестиције.

4.3.1. Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности

Спроведене контроле на лицу места од стране ИПАРД агенције

Током 2021. године спроведено је укупно 579 контрола на лицу места. У оквиру Мере 1 спроведене су 432 контроле на лицу места, укључујући проверу специфичних критеријума прихватљивости. Као резултат одлуке о изузетној ситуацији за Четврти јавни позив за Мери 1 - када нису спроведене контроле пре одобравања пројеката, у 2021. години по том Јавном позиву је спроведено 219 контрола пре исплате (што чини око 72% укупно спроведених контрола пре исплате у 2021. години). Иако је неспровођење контрола пре одобравања пројеката контроле пре исплате учинило сложенијим и захтевнијим, утврђено је одступање у односу на поднети захтев корисника само у једном случају.

Такође, донета је још једна одлука о изузетној ситуацији, и то у вези са Шестим јавним позивом за Мери 1 - када је реч о инвестицијама у механизацију. На основу ове одлуке спроводиће се контроле пре одобравања пројекта коришћењем алтернативних средстава. Поступање по захтевима за контролу на лицу места по наведеном јавном позиву започето је у децембру 2021. године.

Када је реч о Мери 3, спроведена је 81 контрола на лицу места, док је за Мери 7 спроведено 66 контрола. Другу годину заредом спроведене су и накнадне (*ex-post*) контроле.

Утврђене неправилности

Током 2021. године у Управи за аграрна плаћања регистровано је 10 сигнала неправилности. Након спроведених неопходних провера у складу са процедуром за управљање неправилностима потврђене су три неправилности. Потврђене неправилности нису имале финансијски ефекат, сходно томе није било повраћаја средстава.

4.3.2. Ревизорске мисије

Ревизорско тело је спровело системску ревизију ИПАРД II програма у периоду април-септембар 2021. године, а коначан извештај ревизије достављен је у октобру 2021. године. Предмет ревизије било је функционисање система управљања и контроле који су успостављени у оквиру индиректног управљања за ИПАРД програм у оквиру ИПА 2014-2020, у свим институцијама ИПАРД система.

Утврђена су два налаза високог ризика, 14 средњег и седам налаза ниског ризика. Најзначајнији налази односили су се на неефикасност и неефективност постојећег процеса

надзора у оквиру Одељења за међународну правну помоћ; неажурирање банкарских овлашћења у складу са кадровском променом која је настала на највишем нивоу руководства УАП (затворен налаз); нетачност, непоузданост и неконзистентност података о датуму и времену подношења захтева; недоследна примена принципа „два пара очију” и неприсутност провере свих докумената који се налазе у ИПАРД писарници на недељном нивоу од стране руководиоца; неуједначен приступ пружања података потребних за ажурирање Регистра ризика; недостављање извештаја интерне и екстерне ревизије службенику за неправилности ИПАРД агенције. ИПАРД тела су предузела кораке за спровођење препорука.

Ревизорско тело спровело је ревизију операција ИПАРД II програма за 2020. годину у периоду децембар 2020 - март 2021. године а коначан извештај достављен је 11. марта 2021. године. Утврђена су два налаза средњег ризика која немају финансијске последице, а односе се на недоследну примену Методологије за обрачун оправданости општих трошкова (анекс *DAP 02-02*), у делу који се односи на обрачун максимално прихватљивих трошкова за израду пословног плана и прекорачење шестомесечног рока исплате. Оба налаза су затворена.

Такође, Ревизорско тело је започело ревизију операција ИПАРД II програма за 2021. годину у новембру 2021. године, а завршило је 28. фебруара 2022. године. Коначан извештај достављен је 11. марта 2022. године и садржи један налаз високог ризика, четири средњег и један налаз ниског ризика. Поменути налаз високог ризика односи се на недоследну примену Контролне листе за Мету 3, у делу који се односи на проверу Листе одобрених објеката Генералног директората Европске комисије за здравље и безбедност хране.

Истовремено, Ревизорско тело је спровело ревизију годишњих финансијских извештаја или годишњих рачуна, као и процену у вези са доследношћу годишње Декларације о управљању за 2021. годину које је сачинио НАО са радом ревизије, спроведеном од 1. фебруара 2021. до 10. марта 2022. године. Ревизорско тело закључило је да су: износи препознати као прихватљиви трошкови, потпуни, поуздани, тачни и правилно унети у софтверски систем; све трансакције које се односе на узорак евидентиране на одговарајућој рачуноводственој шифри (у складу са Правилником о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем), као и да износ трошкова одобрених узорком који је пријављен Комисији одговара износу трошкова који је приказан у рачуноводственом систему ИА и НФ.

DG AGRI је у новембру 2020. године спровео ИТ ревизију (ангажована је екстерна компанија *PwC* из Београда). Извештај је достављен 1. фебруара 2021. године. Налази упућени ИА односили су се на безбедност људских ресурса, безбедност операција, усклађеност, организацију информационе безбедности, контролу приступа, односе са добављачима, правила праксе за управљање сигурношћу информација (*ISO 27002*), укључујући комуникацију/размену информација између Ревизорског тела и ИПАРД субјеката који су упућени ИА. ИПАРД тела су предузела кораке неопходне за спровођење препорука, те су два налаза затворена.

4.4. Активности ИПАРД Одбора за праћење

Испитивање постигнутих резултата ИПАРД II програма, достизања циљева дефинисаних за одређене мере, као и напретка у коришћењу финансијских средстава, неке су од функција које обавља ИПАРД II Одбор за праћење.

ИПАРД II Одбор за праћење чине представници надлежних државних органа и тела, релевантних економских, социјалних и еколошких партнера, а истим председава министар надлежан за пољопривреду и рурални развој. ЕК, НИПАК, НАО и ОС учествују у раду ИПАРД II Одбора за праћење са статусом посматрача, без права гласа. Седнице ИПАРД II Одбора за праћење одржавају се најмање два пута у току 12 месеци. Управљачко тело обавља улогу Секретаријата ИПАРД II Одбора за праћење и као такво припрема информације, анализе и извештаје о спроведеним активностима о којима информише ИПАРД II Одбор за праћење. Несметан рад постиже се обезбеђивањем кворума, односно присуством 2/3 чланова ИПАРД II Одбора за праћење на редовним седницама. Од почетка спровођења ИПАРД II програма одржано је укупно осам седница ИПАРД II Одбора за праћење.

Осмо заседање ИПАРД II Одбора за праћење одржано је 11. јуна 2021. године у Београду. Након усвајања Дневног реда и записника са претходног састанка, чланови ИПАРД II Одбора за праћење су одобрили Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма Републике Србије за 2020. годину. Поред наведеног, члановима ИПАРД II Одбора за праћење представљене су и актуелне информације у вези са спровођењем ИПАРД мера, као и садржај нацрта ИПАРД III програма и постигнути напредак у припреми истог.

ИПАРД УТ је припремило Акциони план за Меру „Техничка помоћ” за 2022. годину, као и ажурирани План вредновања у оквиру ИПАРД II програма, који су одобрени од стране чланова ИПАРД II Одбора за праћење 31. децембра 2021. године путем писане процедуре. Истовремено, чланови ИПАРД II Одбора за праћење информисани су о постигнутом напретку у спровођењу ИПАРД II програма посредством Извештаја о спровођењу ИПАРД II програма за извештајни период 01. јануар - 31. август 2021. године.

4.5. Систем за праћење и вредновање

Управљачко тело и ИПАРД II Одбор за праћење прате ефикасност и квалитет спровођења ИПАРД II програма, о чему се извештава ЕК. Праћење програма спроводи се посредством оперативних и финансијских показатеља представљених у ИПАРД II програму. Управљачко тело је одговорно за процес организације и управљања системом праћења, вредновања и извештавања у вези са спровођењем ИПАРД II програма. Прикупљене информације, након консултација са ИА и ЕК, представљају се члановима ИПАРД II Одбора за праћење у виду извештаја о спровођењу ИПАРД II програма.

4.5.1. Обезбеђивање и координација активности праћења

У складу са одговорностима преузетим из Меморандума о разумевању закљученог између ИА и УТ, ИА извештава УТ о спровођењу ИПАРД II програма. Достављање података спроводи се на основу Заједничких табела за праћење и евалуацију ИПА програма руралног развоја 2014-2020 и других припремљених извештаја. Табеле за праћење спровођења ИПАРД II програма обухватају релевантне информације представљене у виду оперативних и финансијских показатеља. Такође, ИА доставља и информације о извршеним контролама, утврђеним неправилностима, као и додатне информације и податке о спровођењу ИПАРД II програма. Прилог 1 овог Извештаја садржи кумулативне Заједничке табеле за праћење и евалуацију ИПАРД II програма са пресеком стања на дан 31.12.2021. године.

Прикупљање података спроводи се у форми *excel* докумената. У циљу унапређења ефикасности и квалитета рада ИА је током 2019. године започела са припремом софтвера

за прикупљање података. У плану је и увођење електронског система подношења захтева, што ће значајно смањити могућност грешака, онемогућити подношење непотпуних захтева и унапредити ефикасност и квалитет рада.

4.5.2. Активности вредновања Програма

Оквирним и Секторским споразумом предвиђена је обавеза спровођења вредновања програма претприступне помоћи ЕУ пољопривреди и руралном развоју РС. Основни принципи вредновања ИПАРД помоћи ЕУ Републици Србији дефинисани су чланом 55 Оквирног споразума. Активности које се тичу вредновања ИПАРД програма у оквиру ИПАРД Оперативне структуре у надлежности су УТ (Одељење за управљање ИПАРД програмом, МПШВ) - Група за праћење, вредновање и извештавање о ИПАРД програму, које наведене активности спроводи у блиској сарадњи са ИА и у консултацији са ЕК.

У склопу припреме ИПАРД програма за програмски период 2021–2027. год. током 2021. године спроведено је претходно (*ex-ante*) вредновање ИПАРД III програма. Резултати и препоруке претходног вредновања, као и активности ИПАРД Оперативне структуре по питању решавања истих, саставни су део ИПАРД III програма, чији је коначан нацрт од стране УТ достављен ЕК на усвајање 21. јануара 2022. године, а која је исти одобрила Одлуком Комисије *Commission Implementing Decision C(2022) 1537* од 9. марта 2022. године. Крајем 2021. године спроведене су припремне активности за ангажовање независне експертизе за друго периодично (*on-going*) вредновање ИПАРД II програма, а које се односи на имплементациони период 2020-2021. године, у оквиру којих је припремљен пројектни задатак. Тендерска процедура за набавку услуге периодичног (*on-going*) вредновања ИПАРД II програма је у току, док ће коначни резултати вредновања ИПАРД II програма за имплементациони период 2020-2021. године бити приказани у оквиру ГИС 2022.

4.6. Предузете активности за решавање проблема везаних за спровођење ИПАРД II програма

Превазилажење ризика од аутоматског отказивања додељених средстава

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је 25. октобра 2021. године упутило писмо ЕК са захтевом за продужење рока за искоришћавање ИПАРД средстава из алокације за 2018. годину за једну годину ($n+4$ правило финансирања уместо $n+3$).

Делегација ЕУ у РС је 19. новембра 2021. године доставила МПШВ одлуку којом *DG AGRI* (ЕК) одобрава продужење реализације буџетске обавезе за 2018. годину у оквиру ИПАРД II програма до краја 2022. године.

Власти РС су свесне могућности да се суоче са повраћајем неискоришћених средстава у 2022. години и сходно томе су предузеле бројне кораке у циљу смањења ризика.

Услед пандемије вируса *COVID – 19* настале су бројне непредвидиве околности. С једне стране, администрација је радила ограниченим капацитетом, док су с друге стране честе промене цена, као и немогућност увоза делова или инвестиција у целини довеле до измена пројеката и продужења рокова за реализацију истих.

Акционим планом за унапређење искоришћености ИПАРД средстава који је достављен ЕК предвиђене су активности које ће се реализовати у 2022. и у наредним годинама.

Главне активности обухваћене Акционим планом су следеће:

- **Опште активности:**
 - изградња административних капацитета (запошљавање и примена политике задржавања кадрова);
 - авансна плаћања пројеката;
 - развој ИТ решења (укључујући *LPIS* систем);
 - праћење динамике обраде захтева на недељном нивоу;
 - одржавање редовних састанака.
- **Спровођење Мере „Техничка помоћ“;**
- **Комуникација и видљивост:**
 - непосредна комуникација са корисницима;
 - промотивне активности.
- **Обуке:**
 - корисника и
 - релевантних актера укључених у процес спровођења ИПАРД програма.
- **Остале активности.**

Такође, формирана је Радна група за праћење и редовно извештавање Европске комисије о спровођењу Акционог плана. До сада су одржана два састанка и ЕК је упозната са постигнутим резултатима. У наредном периоду ће се интензивно радити на превазилажењу ризика од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава.

Закон о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју

Закон о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју објављен је 30. новембра 2021. године („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 - др. закон, 101/16, 67/21 - др. закон и 114/21). Разлози за доношење овог Закона огледају се, пре свега, у потреби испуњења захтева из одредби Секторског споразума између Владе РС и ЕК о механизмима примене финансијске помоћи Уније РС у оквиру ИПАРД програма и неопходности унапређења ефикасности у обради захтева, као и увођење могућности авансног плаћања.

Најважнија измена настала доношењем Закона односи се на увођење авансних плаћања корисницима у висини до 50% одобреног износа ИПАРД подстицаја, уз достављање банкарске гаранције која одговара износу од 110% захтеваног износа авансне исплате. У циљу избегавања лоше праксе подношења „празних/непотпуних захтева” од стране ИПАРД корисника, чиме се продужава време обраде захтева, изменом наведеног Закона прописана је обавезна документација коју ИПАРД корисник подноси приликом подношења захтева за одобравање пројекта за инвестиционе мере у склопу ИПАРД програма. Сходно томе, захтев за одобрење пројекта биће одбијен без разматрања ако не садржи: уредно попуњен образац захтева, јасне понуде за набавку предмета инвестиције, пословни план и попис покретне и непокретне имовине са стањем на дан 31. децембар претходне године у односу на годину у којој се подноси захтев. Такође, важан предуслов за акредитацију Мере 5: Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ у оквиру ИПАРД III програма омогућен је овом изменом, чиме је обезбеђен правни основ за спровођење ове Мере, на начин прописан од стране ЕУ.

Такође, још једна битна новина коју измена Закона доноси корисницима ИПАРД програма односи се на могућност само једне измене одобреног пројекта. Одредбама Закона је дефинисан и поступак за подношење захтева за одобравање пројекта који правно и формално није исправан и као такав захтева исправку, односно допуну. У том случају захтев се може допунити највише једном, а рок за допуну захтева је од најмање осам до највише 20 дана.

Четврта измена ИПАРД II програма

Предлог Четврте измене ИПАРД II програма усвојен је на Седмој седници ИПАРД II Одбора за праћење, а 30. новембра 2020. године достављен је ЕК на одобравање. Имплементационом Одлуком ЕК број С (2021) 2585 од 9. априла 2021. године, Предлог Четврте измене ИПАРД II програма усвојен је од стране ЕК. Закључком Владе РС, 05 број: 48-3420/2021 о усвајању Програма о изменама и допунама ИПАРД програма за РС за период 2014–2020. године од 15. априла 2021. године одобрена је Четврта измена ИПАРД II програма. Ова измена Програма укључује промене у финансијским табелама у циљу прерасподеле ИПАРД средстава по годинама и мерама.

Поред измена финансијских табела, Четврта измена ИПАРД II програма односи се и на финансијско разграничење, а у циљу спречавања двоструког финансирања руралног туризма путем ИПАРД Мере 7 и националне мере. Максимални износ подстицаја који се може остварити путем националне мере је до 20.000 ЕУР, док се путем ИПАРД мере може остварити минималан износ подстицаја од 20.000 ЕУР.

Такође, у складу са изменама СС у оквиру Четврте измене ИПАРД II програма промењена је дефиниција младог пољопривредника, према којој је „млади пољопривредник” особа млађа од 40 година у тренутку подношења захтева за одобравање пројекта уместо у тренутку доношења решења о одобравању пројекта.

Изградња капацитета

Изменом Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у МПШВ која је ступила на снагу 21. маја 2021. године формирана је нова организациона јединица – Одељење за управљање ИПАРД програмом. Издвајање Одељења за управљање ИПАРД програмом из Сектора за рурални развој не утиче на систем поверених институција, већ указује на спремност МПШВ да ојача сопствене капацитете за спровођење Програма, а такође доприноси и благовременом доношењу одлука.

У оквиру Одељења за управљање ИПАРД програмом формиране су четири групе. Број систематизованих радних места у Одељењу за управљање ИПАРД програмом је 17. Крајем 2021. године број запослених износио је 16, од чега је 14 запослених на неодређено време и два запослена по основу уговора. Сви запослени у Управљачком телу ангажовани су на пословима у оквиру надлежности УТ.

4.7. Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма

Пројекат ИПА 2018 FwC: „Подршка ИПАРД Оперативниј структури (УТ и ИА)” намењен је да подржи акредитацију и почетну фазу спровођења Мере 7 и Мере 9 ИПАРД II програма, израду ИТ софтвера за рурални развој (ИТ РР), као и да ефикасно допринесе свим активностима УТ током припреме ИПАРД III програма. Пројекат је започет у октобру 2020. године, а завршен је у јуну 2021. године. Укупан буџет пројекта износио је 299.000 EUR.

Кроз овај пројекат организоване су четири радионице за запослене у УТ и ИА у вези са спровођењем ИПАРД Мере 9: „Техничка помоћ” и ПРАГ правилима за јавне набавке (обука – симулација припреме тендерске документације у вези са спровођењем ИПАРД Мере 9 и претходне (*ex-ante*) контроле припремљених тендерских досијеа – Модули 1, 2, 3, 4). Запослени у УТ и ИА су уз помоћ ангажованог експерта за ПРАГ израдили пет тендерских досијеа, и то за: претходну (*ex-ante*) евалуацију ИПАРД III програма РС, организацију и учешће на догађајима и посетама које се односе на ИПАРД РС, дизајн, ажурирање и одржавање ИПАРД веб странице, набавку промотивног материјала и подршку ИПАРД агенцији у поједностављењу и унапређењу процедура.

Одељење за управљање ИПАРД програмом припремило је Акциони план за Мери „Техничка помоћ” (АПТП) за 2021. годину, који је усвојио ИПАРД II Одбор за праћење. Одељење за управљање ИПАРД програмом доставило је ИА попуњен документ *DAR 04-01.TA.01 - Информација о активностима*, за потребе Сектора за контролу на лицу места који садржи све активности планиране у АПТП за 2021. годину. У складу са АПТП, достављен је захтев за дизајн, ажурирање и одржавање ИПАРД веб-странице ИА у марту 2021. године, који није реализован. Као додатни правни основ за спровођење Мере 9 израђен је и објављен Правилник о условима, начину и поступку спровођења мере техничка помоћ у оквиру инструмента за претприступну помоћ руралном развоју („Службени гласник РС”, број 107 од 12. новембра 2021. године).

Уз подршку Пројекта техничке помоћи ИПА 2015: „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином у областима пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике”, Одељење за управљање ИПАРД програмом организовало је Осму седницу ИПАРД II Одбора за праћење, као и штампање специјалног издања билтена „ИПАРД на длану”, који је подељен на 88. Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду у септембру 2021. године.

4.8. Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма

У циљу решавања проблема разграничења и преклапања ИПАРД II програма са програмима мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији ЈЛС и АП Војводине, локални и регионални органи РС били су укључени у консултативни процес, као и у процес измене ИПАРД II програма.

Средства за спровођење локалних и регионалних програма пољопривреде и руралног развоја обезбеђују су из буџета АП Војводине и ЈЛС на годишњем нивоу.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде одобрава образац и садржину програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији АП и ЈЛС, као и образац извештаја о спровођењу пољопривредних мера и мера руралног развоја према Правилнику о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја („Службени гласник РС” бр. 24/15, 111/15, 110/16, 16/18 и 87/19). Министарство надлежно за пољопривреду и рурални развој утврђује усклађеност са законским одредбама путем доношења Одлуке о давању претходног одобрења програмима подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији АП и ЈЛС. Ове програме усваја надлежни орган АП, односно ЈЛС, уз претходну сагласност МПШВ.

Током 2021. године, одобрен је 121 програм подршке пољопривреди и руралном развоју, са буџетом од око 24,5 мил. EUR, од чега је 19,7 мил. EUR било опредељено за мере руралног развоја.

Током спровођења ИПАРД II програма АП Војводина и ЈЛС имају активну улогу као чланови ИПАРД II Одбора за праћење и до сада су активно учествовали на свим одржаним седницама. На овај начин они су редовно и благовремено обавештавани о статусу спровођења Програма, као и о изменама ИПАРД II програма и релевантних правилника.

Одобреним Планом активности видљивости и комуникације (ПАВК) предвиђено је учешће локалних органа у подршци спровођења ИПАРД II програма. АП Војводина и ЈЛС би требало да пруже потенцијалним корисницима све потребне и релевантне информације о могућностима финансирања, позивима и спровођењу ИПАРД II програма, као и о догађајима које организују АП Војводина и Стална конференција градова и општина (СКГО). Промотивни материјали деле се и путем електронске мреже за рурални развој локалних самоуправа. Локални и регионални органи захтевају непрекидно јачање капацитета у циљу пружања подршке потенцијалним корисницима приликом попуњавања захтева за одобравање пројеката и израде пословних планова. Поред тога, они су укључени у различите информативне догађаје које организује ИПАРД ОС.

4.9. Предузети кораци за осигурање промоције ИПАРД II програма

Промоција ИПАРД II програма обезбеђена је кроз различите врсте техничке помоћи. Штампане промотивног материјала, учешће на Пољопривредном сајму, као и организација Осме седнице ИПАРД II Одбора за праћење подржани су кроз пројекат Техничке помоћи ИПА 2015: „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике” у 2021. години.

Веб-странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације намењене (потенцијалним) корисницима. Током периода извештавања овим страницама приступило је 802.920 посетилаца.

Двомесечни билтен „ИПАРД на длану” покренут је крајем 2019. године и редовно се доставља на више од 2.000 мејл адреса. До краја извештајног периода укупно је објављено тринаест бројева билтена, као и једно специјално издање за дисеминацију на 88. Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, одржаном од 18. до 24. септембра 2021. године. За најновије информације о догађајима, најавама, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма и припремом ИПАРД III програма у Србији отворени су налози ИПАРД УТ на Инстаграму (@ipardnadlanu) и Фејсбуку (IPARD na dlanu) за (потенцијалне) кориснике и шири јавност.

Детаљан преглед спроведених активности у 2021. години у оквиру ПАВК ИПАРД II програма представљен је у Поглављу 8.

4.10. Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији

У складу са Законом о буџетском систему (члан 68.а) и Упутством за припрему буџета РС који издаје министар финансија, корисници буџета одговорни су за правилно планирање националног доприноса (укључујући неприхватљиве трошкове који се финансирају из националних ресурса, попут банкарских трошкова, губитака услед промене курса итд.). Национални допринос се не користи у друге сврхе. Међутим, корисници буџета који не

планирају довољан износ националног доприноса врше прераспodelу из својих других апропријација и/или програма.

Национални фонд под надлежношћу НАО проверава и потврђује да министарство надлежно за пољопривреду и рурални развој правилно планира буџетске апропријације за ИПАРД II програм. У оквиру финансијског плана министарства надлежног за пољопривреду и рурални развој ИА и УТ (само за Мери 9) одговорни су за планирање одговарајућих одредаба у оквиру својих надлежности и у складу са финансијским планом ИПАРД II програма. Национални фонд даје мишљење Сектору буџета Министарства финансија о постојању и исправности средстава планираних за национално јавно суфинансирање и других неприхватљивих трошкова који ће се покривати из националних ресурса. Такође, даје мишљење и о износима планираним за повраћај у случају неправилности, финансијских исправки и преплаћених сума.

Почев од 2016. године ИА планира неопходна средства за спровођење ИПАРД II програма у годишњем Закону о буџету Републике Србије, док је од 2020. године УТ започело планирање средства неопходних за спровођење, односно предфинансирање Мере 9.

5. КООРДИНАЦИЈА ИПАРД II ПРОГРАМА СА ДРУГИМ ПРЕТПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТИМА ЗАЈЕДНИЦЕ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ

5.1. Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти

Доношењем Одлуке Европске комисије (ЕК) *С (2014) 1722* о преносу права за управљање ИПА компонентом I од 20. марта 2014. године, ЕК је пренела права и обавезе за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА компоненте I на акредитована одговорна лица и тела у РС.

У оквиру децентрализованог (индиректног) система спровођења финансијске помоћи према ИПА правилима именована су одговорна лица и тела за управљање, спровођење и контролу ИПА финансијске помоћи у складу са чл. 3 Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи ЕУ у оквиру инструмента претприступне помоћи ИПА („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 124/07). У даљем тексту је код сваког пројекта дата ознака за индиректно спровођење - ИС и директно спровођење – ДС, Делегација ЕУ је директно уговорила.

ИПА 2013

ИС ИПА 2013 Пројекат техничке помоћи „**Подршка ИПАРД Оперативној структури (Управљачко тело, ИПАРД агенција и саветодавне службе)**” завршен децембра 2019. године пружио је подршку ИПАРД ОС током акредитације Мере 1 и Мере 3, помоћ током измене ИПАРД II програма, ажурирању релевантних процедура УТ и ИА, припреми пакета за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II Мери 7 и Мери 9, као и развоју ИТ решења руралног развоја. Поред тога, подигнута је свест о ИПАРД II програму у РС и унапређени су капацитети техничких тела. Као наставак тог пројекта, у периоду од октобра 2020. до октобра 2021 ДС оквирни уговор „Подршка ИПАРД Управљачком телу и ИПАРД агенцији у спровођењу ИПАРД мера” је успешно спроведен. Резултати пројекта били су подршка Управљачком телу у завршној фази поверавања послова спровођења буџета и почетној фази спровођења ИПАРД II Мере 7 и Мере 9, подршка ИА у спровођењу наведених мера, као и развој софтвера.

ИПА 2014

ИС Твининг пројекат **„Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње и политике квалитета хране”** је уговорен у вредности од око 1,1 мил. EUR и спроводио се од 4. фебруара 2018. до 3. фебруара 2021. године. Главни резултати остварени у оквиру пројекта су усвајање нацрта закона који регулише област органске производње усаглашеног на основу извештаја анализе неусклађености и одговарајућих правилника и процедура, као и усвајање нацрта закона о шемама квалитета пољопривредних и прехранбених производа и одговарајућих правилника и процедура. За три српска производа са ознаком географског порекла израђени су „Јединствени документ” и „Техничка спецификација” у складу са релевантним законодавством ЕУ. Капацитет релевантних заинтересованих страна је ојачан кроз обуке, радионице и студијске посете.

ИПА 2015

ДС Пројекат техничке помоћи: **„Јачање капацитета за усклађивање са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике”** покренут је 21. јануара 2019. године и координисан од стране Сектора за међународну сарадњу и европске интеграције, Одељење за ЕУ интеграције у саставу МПШВ.

У оквиру прве компоненте кључне активности и резултати су фокусирани на ажурирање Акционог плана за Поглавље 11, припрему преговарачке позиције за Поглавље 11, као и на израду докумената који могу послужити као основ за доношење неопходних одлука у циљу испуњавања обавеза које проистичу из процеса приступања ЕУ.

Такође, уз помоћ овог пројекта припремљен је и усвојен Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа („Службени гласник РС”, број 67 од 2. јула 2021. године).

У оквиру друге компоненте кључне активности и резултати су фокусирани на први Нацрт стратегије са акционим планом за транспозицију, имплементацију и ефективну и ефикасну имплементацију правних тековина (*acquis*) ЕУ у области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике, као и план за сузбијање класичне свињске куге (мерило 2 за отварање преговора), презентацију степена усклађености националног законодавства са правним тековинама ЕУ у оквиру Поглавља 12 и дефинисање законодавног оквира (мерило 1 за отварање преговора), израду Закона о службеној контроли, Закона о безбедности хране, Закона о ветеринарству, Закона о здрављу биља и Закона о семену и садном материјалу (део законодавног оквира) (мерило 1 за отварање преговора), израду Нацрта стратегије за граничну инспекцију безбедности хране и хране за животиње, као и ветеринарске и фитосанитарне контроле са акционим планом (БИПс стратегија), припрему преговарачке позиције за Поглавље 12, израду различитих анализа у вези са организационом структуром МПШВ потребном за имплементацију правних тековина ЕУ у области Поглавља 12, службене и референтне лабораторије и др., припрему програма обуке потребних за унапређење административних капацитета у циљу имплементације правних тековина у области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике, активности везане за регистрацију оператера и успостављање система регистрације биљног пасоша и др. Такође, припремљен је и Нацрт стратегије за постизање квалитета сировог млека у складу са стандардима ЕУ.

ИПА 2016

ИС Твининг пројекат **„Унапређење управљања шумама у Србији као допринос прилагођавању и ублажавању климатских промена”** ће спроводити изабрани конзорцијум Аустрија – Словачка. Пројекат се у потпуности финансира из ИПА 2016 у износу од 1,0 мил. EUR. Пројекат је уговорен 14. децембра 2020. године а планирано трајање је 24 месеца. Крајњи корисник пројекта је Управа за шуме, а његов општи циљ је унапређење управљања шумама у РС у складу са стандардима и захтевима ЕУ.

ДС ИПА 2016 пројекат техничке помоћи **„Јачање здравља и добробити животиња”** је почео са спровођењем у јуну 2019. године и продужен је до јуна 2022. године. Вредност пројекта је 1,4 мил. EUR. Крајњи корисник је Управа за ветерину, МПШВ. Очекивани резултати овог пројекта који се односе на добробит животиња су побољшање стандарда добробити животиња у складу са законодавством и праксом ЕУ.

ИПА 2017

ИС ИПА 2017 пројекат техничке помоћи **„Подршка ИПАРД Оперативној структури (Управљачко тело и ИПАРД агенција)”** уговорен је у новембру 2021. године и трајаће до новембра 2022. године. Прва компонента пројекта односи се на изградњу капацитета УТ за спровођење ИПАРД III програма. Управљачком телу треба пружити подршку у погледу припреме процедура и свих повезаних докумената неопходних за процес реакредитације поверених ИПАРД II мера (M1, M3, M7 и M9), као и за поверавање послова спровођења буџета за Мере 4 и Мере 5 у оквиру ИПАРД III програма. Друга компонента се односи на јачање капацитета ИА за спровођење ИПАРД II програма и припрему за спровођење ИПАРД III програма. Неопходно је ојачати капацитете ИА за спровођење контроле на лицу места за ИПАРД III мере, пружити им подршку приликом припреме процедура и свих повезаних докумената који се тичу реакредитације поверених ИПАРД II мера, као и за поверавање Мере 4 и Мере 5 у оквиру ИПАРД III програма. ИТ ревизија система интерне контроле компјутеризоване обраде захтева за ИПАРД мере треба да се изврши у складу са међународним стандардом *ISO 27002*: Правила праксе за контролу безбедности информација (*ISO*) или еквивалентним стандардом/припремом за е-акредитацију. Такође, потребно је надоградити ИТ РР решење за спровођење ИПАРД програма.

ИПА 2018

ИС ИПА 2018 неалоцирани Твининг пројекат **„Јачање и прилагођавање административних капацитета за увођење Организације пољопривредних тржишта”** чије спровођење је започето 5. маја 2022. године. Писмо обавештења је послато будућем твининг партнерском конзорцијуму Пољска-Литванија-Француска. Пројекат ће ојачати капацитете МПШВ у погледу увођења механизма ЗУТ, у складу са правним тековинама ЕУ кроз јачање сектора воћа и поврћа, сектора вина и ароматизованих вина, сектора животињских производа, сектора шећера, дувана и хмеља у РС, јачање административних капацитета у МПШВ у вези са стварањем услова за несметано оснивање и функционисање организација произвођача, удружења произвођачких организација и међусекторских организација у складу са захтевима ЕУ, стварање услова за несметано успостављање и функционисање тржишних интервенција (јавне интервенције и помоћ при приватном складиштењу) у РС у складу са правним тековинама ЕУ.

ИС ИПА 2018 Твининг пројекат **„Подршка успостављању система класификације животињских трупова у складу са заједничком пољопривредном политиком ЕУ”** је

прослеђен земљама чланицама ЕУ 20. јануара 2022. године. Рок за подношење предлога је 17. март 2022. године. Пројекат има за циљ пружање помоћи МПШВ да даље развија и спроводи законодавство и реформе у институционалном оквиру кроз успостављање усаглашеног система заједничке организације пољопривредних тржишта у области класификације трупова.

Два уговора из ИПА 2018 Пројект техничке помоћи и набавке „**Подршка за изградњу прве фазе функционалног IACS (Интегрисани административни и контролни систем)**” у износу од 2,9 мил. EUR техничке помоћи и око 0,9 мил. EUR за набавку опреме прераспоређена су на ИПА 2021 с обзиром на то да нису испуњени предуслови.

ИПА 2019

Пројекат „**Јачање отпорности сектора пољопривреде на климатске промене**” планиран је у износу од 2,5 мил. EUR. Спроводиће га Организација за храну и пољопривреду Уједињених нација (FAO). Планирано трајање је до 2025. године. Циљ пројекта је јачање сектора пољопривреде у овој области кроз јачање пољопривредних стручних служби, обуке запослених на локалном и централном нивоу, пружање подршке пољопривредницима, пољопривредним школама итд.

ИПА 2021

Акциони документ ИПА 2021 дефинише Активност 1.1: **Развој оперативног интегрисаног административног и контролног система (IACS) (1 фаза)** у складу са захтевима ЗПП ЕУ (техничка помоћ 2,9 мил. EUR и набавка опреме од око 0,9 мил. EUR). Активности кроз овај пројекат ће подржати припрему свих неопходних система потребних у оквиру ЗПП за период 2021-2027. године. Како би се успоставио IACS у складу са захтевима ЕУ предложена интервенција ће подржати набавку софтвера (искључујући LPIS) и хардвера за потпуну имплементацију IACS, као и јачање капацитета ИА за успешну финализацију овог сложеног процеса кроз развој преосталих компоненти IACS. Наведеном активношћу је предвиђена интеграција свих регистара, база података и софтвера у интегрисани систем (IACS). Наведено укључује јачање људских капацитета за IACS и LPIS систем на свим нивоима, као и подизање свести међу пољопривредницима. Наведено ће бити реализовано кроз пажљиво осмишљене кампање, које ће садржати новине у вези са правима на плаћање и функционалностима IACS.

Билатерални пројекти

Пројекти развоја финансијског система у руралним подручјима у РС реализовани су на основу Међувладиних протокола између Владе Савезне Републике Немачке и Владе РС о финансијској сарадњи. Ови пројекти су засновани на Протоколима о развојној сарадњи потписаним за Рурал I – Рурал IV, за период од 2010 – 2014. године. Сврха пројекта била је подршка развоју примарног пољопривредног сектора и пољопривредне индустрије давањем кредита крајњим корисницима кроз рефинансирање кредитних линија локалним финансијским институцијама. Циљ је био да се подрже микро, мала и средња предузећа, укључујући пољопривредна предузећа и регистроване пољопривреднике у руралној Србији кроз низ мера техничке помоћи како би се помогло кључним заинтересованим странама и олакшао приступ изворима финансирања. Пројекат је завршен у децембру 2021. године.

У мају 2017. године, Влада Јапана одобрила је утрошак финансијских средстава преосталих по завршетку претходног пројекта „**Подршка пољопривредном сектору Србије кроз**

витализацију домаће производње ђубрива”, који је реализован од 2008 до 2009. године у РС, за јачање капацитета ИА и УТ за спровођење ИПАРД II програма. Један део овог гранта искоришћен је за набавку материјала за реновирање нових канцеларијских просторија у ИА и набавку компјутерске опреме, у складу са критеријумима за акредитацију ИПАРД II програма. Друга компонента је коришћена за промоцију ИПАРД програма међу заинтересованим странама кроз промотивне ИПАРД видео-снимке на националном ТВ каналу, штампање промотивног ИПАРД материјала и организовање различитих догађаја у циљу праћења спровођења и промоције ИПАРД програма. Коришћење преосталих средстава за исту намену у складу је са планом за 2022. годину.

Пројекти Светске банке

PHRD Грант **„Јачање капацитета пољопривредног сектора за доношење политика заснованих на доказима”** спроводи се од фебруара 2020. године у трајању од три године. Вредност пројекта је око 1,6 мил. EUR. Циљ пројекта је јачање капацитета и система за праћење и вредновање МПШВ и његових децентрализованих служби за стратешко планирање на основу података у области пољопривреде и руралног развоја. Пројекат се састоји од следећих компоненти: а) изградња капацитета за доношење политика на основу података и б) управљање пројектима, администрација, праћење, вредновање и дисеминација знања.

Пројекти FAO

Пројекат **„Допринос одрживог управљања шумама у ниским емисијама и отпорном развоју у Србији”**, финансиран од стране Глобалног фонда за заштиту животне средине у вредности од 3,2 мил. USD, који се спроводи од 2018. године. *FAO* доприноси овој иницијативи кроз свој програм техничке сарадње (0,3 мил. USD) усмерен на одрживо управљање дивљачи, а одобрен је и пројекат из ГЕФ 7 алокације, у партнерству са Управом за шуме.

У Сектору за пољопривредну политику је завршен пројекат техничке сарадње **„Подршка МПШВ у усклађивању националног законодавства са захтевима добрих пољопривредних и еколошких услова (GAEC)”** у укупној вредности од 0,05 мил. USD.

Пројекат **„Процена стања и идентификовање потреба запослених у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде за развој родно сензитивних политика”** у вредности од 0,05 мил. EUR завршен је 2021. године.

Пројекат **„Помоћ подизању капацитета и подршка органској производњи у Србији”** у износу од 0,3 мил. USD, финансиран од стране *FAO* како би се подигли капацитети за органску производњу у РС, започео је са спровођењем на пролеће 2021. године.

У завршној фази је **Пројекат техничке сарадње (TCP)** који финансира *FAO* у вредности од око 0,4 мил. USD, а који има за циљ смањење ризика од природних непогода у пољопривреди и пољопривреду отпорну на климатске промене (*disaster risk reduction/ climate smart agriculture*).

У 2021. години започео је пројекат **„Очување генетичких ресурса Буше на Старој планини”**. Вредност пројекта је око 0,1 мил. USD.

Пројекат који има за циљ **унапређење мониторинга загађења пољопривредног земљишта**, у вредности од око 0,06 мил. USD, спроводи се у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине.

Пројекти финансирани из кредита

Закон о потврђивању Уговора о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој ступио је на снагу средином фебруара 2020. године, а датум завршетка је 31. децембар 2024. године. Вредност пројекта износи 45,8 мил. EUR. Корисник пројекта је МПШВ, док циљну групу корисника бесповратних средства пројекта чине микро, мали и средњи произвођачи како у сектору примарне пољопривреде, тако и у сектору прехранбене индустрије и маркетинга у РС. Тим за спровођење пројекта је формиран и оперативан а у складу са одредбама Уговора о зајму, повереничку функцију за пројекат обавља Централна повереничка јединица смештена у Министарству финансија. *SCAP* обезбеђује грантове за продуктивне инвестиције које предузимају микро, мали и средњи произвођачи пољопривредно-прехранбених производа, групе произвођача и предузећа која тренутно нису у могућности да предузму продуктивне инвестиције кроз постојеће националне мере руралног развоја и ИПАРД програм. Прихватљиве инвестиције за подршку су оне које су испод минималног прага физичке величине који се примењује у оквиру ИПАРД програма. *SCAP* подржава усаглашеност корисника са националним стандардима, што додатно оспособљава пољопривредне произвођаче у РС да конкуришу за подршку кроз ИПАРД програм.

5.2. Комплементарност ИПАРД II програма са НППР

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године представља основ за доношење оперативних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то:

- ИПАРД програма Републике Србије;
- Националног програма руралног развоја;
- Националног програма за пољопривреду.

Потенцијална преклапања **ИПАРД II програма са НППР** могу настати у погледу мера подршке, типа инвестиције, као и потенцијалних корисника. Ризик од преклапања најизраженији је у примарној пољопривредној производњи која се у ИПАРД II програму реализује кроз Меру 1, с обзиром на то да ова Мера обухвата велики број сектора (млеко, месо, воће, поврће, остали усеви, јаја и виноградарство), као и велики број потенцијалних корисника.

ИПАРД II програмом РС за период 2014–2020. године, Поглавље 10. Информације о комплементарности ИПАРД програма са мерама финансираним из других (државних или међународних) извора садржи образложење на који начин се обезбеђује комплементарност ИПАРД мера и националних мера подршке руралном развоју. Поглавље 10.3. ИПАРД II програма даје табеларни приказ којим је јасно дефинисано разграничење између мера, инвестиција и прихватљивих корисника који се подржавају кроз ИПАРД II програм и НППР. Након усвајања ИПАРД програма од стране ЕК Влада РС усваја НППР, који мора бити у складу са табелом демаркације ИПАРД програма.

Мера подршке унапређењу економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима предвиђена Националним програмом руралног развоја има за циљ да пружи подршку мањим инвестицијама у рурални туризам, као и опремању занатских и уметничких радионица. У циљу разграничења са ИПАРД Мером 7, у оквиру Четврте измене ИПАРД II програма утврђено је финансијско разграничење на тај начин што

је одређен максимални износ подстицаја из националног буџета који је нижи од минималног износа у оквиру ИПАРД Мере 7. Такође, након поверавања послова спровођења буџета за ИПАРД Мери 7 „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и објављивања Првог јавног позива, конкурс за остваривање подстицаја путем националне мере у 2020. години није објављен.

Програми подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију АП и ЈЛС не могу бити у супротности с националним програмима за пољопривреду и рурални развој, што је дефинисано Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, док се јасна разграничења са ИПАРД програмом морају поштовати.

Министарство надлежно за послове пољопривреде и руралног развоја даје сагласност покрајинским и локалним органима самоуправе на њихове програме за пољопривреду и рурални развој, чиме је обезбеђен механизам контроле и онемогућено преклапање потенцијалних корисника, мера подршке и типа инвестиције ИПАРД програма и локалних програма руралног развоја.

6. ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА

ИПАРД II средствима у РС управља се у складу са потписаним Протоколом о начину и условима управљања банковним рачунима у оквиру НБС за потребе управљања програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014–2020. године (у даљем тексту: Протокол). Основа за депоновање средстава обухваћена је чланом 15 Протокола, према коме средства морају бити депонована у складу са последњим Уговором који регулише однос према управљању девизног курса РС од стране НБС. У складу са горенаведеним уговором, НБС је у обавези плаћања камате по каматној стопи *EONIA/EURIBOR* у зависности од рочности депозита. Од тренутка пријема ИПАРД II средстава, обе каматне стопе су негативне. У случају да се вредност каматних стопа довољно увећа, депозити ће бити остварени.

Друга финансијска измена спроведена је у оквиру Четврте измене ИПАРД II програма и одобрена је на Седмој седници од стране чланова ИПАРД II Одбора за праћење. Наведена финансијска измена званично је одобрена од стране ЕК Одлуком *C (2021) 2585* од 9. априла 2021. године, док је Закључком Владе РС, 05 број: *48-3420/2021* од 15. априла 2021. године, одобрена у националном законодавству. Четвртом изменом ИПАРД II програма извршена је следећа прерасподела буџетских средстава:

- Финансијске алокације за Мери 4 за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину су прерасподелењене на Мери 7 на алокације за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину;
- Финансијске алокације за Мери 5 за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину су прерасподелењене на Мери 1 на алокације за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину;
- Финансијске алокације за Мери 9 за 2017. и 2018. годину су прерасподелењене на Мери 7 на алокације за 2017. и 2018. годину;
- Финансијска алокација за Мери 3 за 2020. годину је прерасподелењена на Мери 1 на алокацију за 2020. годину.

Преусмеравање буџетских средстава извршено је како би се ублажио ризик од аутоматског отказивања додељених ИПАРД средстава, с обзиром на то да поверавање послова спровођења буџета за Мери 4 и Мери 5 није извршено током ИПАРД II програмског

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

периода. Финансијска алокација за 2020. годину за Меру 3 је прерасподељена на Меру 1 услед значајнијег интересовања потенцијалних корисника за Меру 1 (Табела 19). Финансијска измена обезбедила је додатних 21,4 мил. EUR за Меру 1 и 11,2 мил. EUR за Меру 7.

Табела 19: Буџет по мерама за период 2014–2020. год. након Четврте измене ИПАРД II програма (EUR)

Мера	Допринос ЕУ							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	7.535.248	9.900.325	10.622.224 +(500.000 M5) = <u>11.122.224</u>	11.199.743 +(1.000.000 M5) = <u>12.199.743</u>	17.002.434 +(1.900.000 M5) = <u>18.902.434</u>	19.780.025 +(16.182475 M3) +(1.850.000 M5) = <u>37.812.500</u>	<u>97.472.474</u>
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	7.464.752	10.099.675	8.690.276	9.162.757	13.910.066	16.182.475	<u>49.327.526</u>
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	2.187.500	2.187.500	2.187.500	2.187.500	<u>8.750.000</u> 0
Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	500.000	1.000.000	1.900.000	1.850.000	<u>5.250.000</u> 0
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-	-	-	2.000.000 +(2.187.500 M4) +(1.000.000 M9) = <u>5.187.500</u>	5.000.000 +(2.187.500 M4) +(1.450.000 M9) = <u>8.637.500</u>	4.000.000 +(2.187.500 M4) = <u>6.187.500</u>	4.000.000 +(2.187.500 M4) = <u>6.187.500</u>	15.000.000 <u>26.200.000</u>
Техничка помоћ	-	-	-	1.000.000	1.450.000	1.000.000	1.000.000	<u>4.450.000</u> <u>2.000.000</u>
Укупно	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм

Табела 20: Допринос ЕУ по мерама за период 2014–2020. год. након Четврте измене ИПАРД II програма (%)

Мера	Допринос ЕУ						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	50,23	49,50	44,49	40,67	47,26	84,03
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	49,77	50,50	34,76	30,54	34,77	-
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	-	-	-	-
Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	-	-	-	-
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-	-	-	20,75	28,79	15,47	13,75
Техничка помоћ	-	-	-	-	-	2,50	2,22
Укупно	-	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: ИПАРД II програм

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

Актуелни финансијски план за извештајни период који се односи на финансијску 2021. годину приказан је у Табели 11 у Поглављу 3.

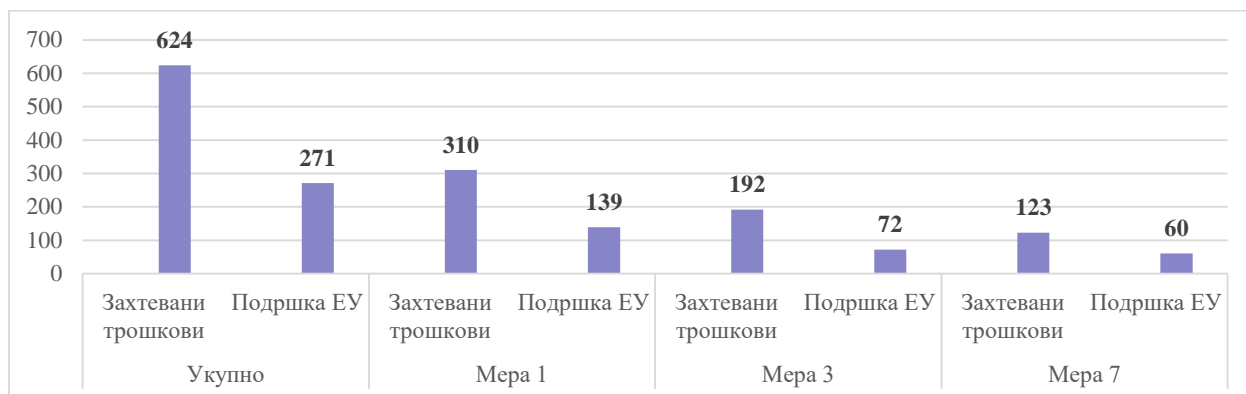
Кумулативни подаци о спровођењу ИПАРД II програма указују на то да је до краја 2021. године у оквиру дванаест објављених позива (шест за Мери 1, четири за Мери 3 и два за Мери 7) поднет укупно 2.521 захтев (1.604 за Мери 1, 313 за Мери 3 и 604 за Мери 7), са укупно захтеваном јавном подршком у износу од 361,5 мил. EUR, од чега је 185,9 мил. EUR за Мери 1, 96,0 мил. EUR за Мери 3 и 79,7 мил. EUR за Мери 7 (Табела 21).

Табела 21: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева према мери и позиву

ИПАРД II		Поднети захтеви			Одобрени захтеви			Исплаћени захтеви		
Мера	Позив	Број захтева	Укупна јавна подршка (EUR)	Подршка ЕУ	Број захтева	Укупна јавна подршка (EUR)	Подршка ЕУ	Број захтева	Укупна јавна подршка (EUR)	Подршка ЕУ
Мера 1	1	85	7.209.545	5.407.159	42	3.784.815	2.838.611	32	2.801.390	2.101.042
	2	393	11.481.365	8.611.024	189	5.232.209	3.924.157	136	4.024.230	3.018.173
	3	151	41.202.694	30.902.021	70	14.870.361	11.152.770	33	3.143.948	2.357.961
	4	437	15.565.977	11.674.483	292	10.717.140	8.037.855	241	9.075.207	6.806.405
	5	169	41.963.644	31.472.733	86	17.615.458	13.211.593	28	1.730.196	1.297.647
	6	369	68.458.613	51.343.960	1	77.829	58.372	0	0	0
Укупно М 1		1.604	185.881.840	139.411.380	680	52.297.811	39.223.358	470	20.774.970	15.581.227
Мера 3	1	26	4.964.531	3.723.399	15	2.233.014	1.674.761	12	1.693.447	1.270.085
	2	81	20.851.123	15.638.343	43	13.646.789	10.235.092	24	6.192.267	4.644.201
	3	95	29.311.655	21.983.741	42	12.108.272	9.135.204	4	410.282	307.711
	4	111	40.868.971	30.651.728	0	0	0	0	0	0
Укупно М 3		313	95.996.281	71.997.211	100	28.060.075	21.045.056	40	8.295.995	6.221.997
Мера 7	1	311	47.303.552	35.477.664	54	7.747.378	5.810.533	0	0	0
	2	293	32.357.213	24.267.910	0	0	0	0	0	0
Укупно М 7		604	79.660.765	59.745.574	54	7.747.378	5.810.533	0	0	0
Укупно М1+М3+М7		2.521	361.538.885	271.154.164	834	88.105.264	66.078.948	510	29.070.966	21.803.224

Укупна захтевана подршка ЕУ закључно са 31.12.2021. године износи 271,2 мил. EUR, од чега се 51,4% односи на Мери 1, 26,6% на Мери 3 и 22% на Мери 7. Посматрано према позиву, највећи износ захтеване подршке ЕУ односи се на Шести позив за Мери 1 (51,3 мил. EUR) и Први позив за Мери 7 (35,5 мил. EUR), а најмањи износ захтеване подршке ЕУ евидентан је у оквиру првог расписаног позива за Мери 3 (3,7 мил. EUR). У односу на ГИС 2020 остварен је пораст укупног броја поднетих захтева за 44%, а захтеване подршке ЕУ за 67%.

Графикон 22: *Захтевани трошкови за инвестицију и процењена подршка ЕУ према мери (мил. EUR)*

До краја 2021. године у процесу обраде поднетих захтева укупно је одбијен и обустављен услед одустанка подносиоца 581 захтев (23%), са припадајућим износом процењене подршке ЕУ у износу од 58,6 мил. EUR, односно 22% процењене укупне захтеване подршке ЕУ (Табела 22). Од наведеног броја захтева 355 је одбијено, док је 226 захтева обустављено услед одустанка подносиоца. Посматрано према мери, највећи број захтева одбијен је и обустављен у оквиру Мере 1: 75% у односу на укупан број одбијених и обустављених захтева, односно 27% у односу на укупан број поднетих захтева у оквиру ове Мере. У оквиру Мере 3, 15% захтева је одбијено и обустављено у односу на укупан број одбијених и обустављених захтева, док је од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере одбијено и обустављено 28%. Када је реч о Мери 7, 10% захтева је одбијено и обустављено како у односу на укупан број одбијених и обустављених захтева тако и у односу на укупан број поднетих захтева у оквиру ове Мере.

Табела 22: *Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма према мери (EUR)*

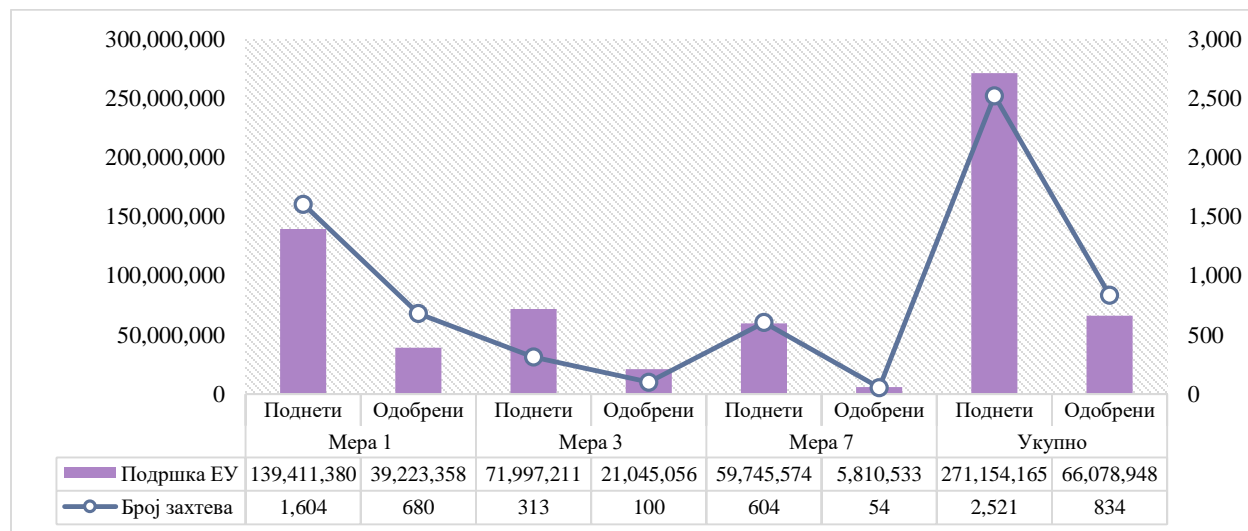
Мера	Одобрени захтеви		Одбијени и обустављени захтеви		Исплаћени захтеви		Подршка ЕУ (%)		
	Број	Подршка ЕУ	Број	Подршка ЕУ	Број	Подршка ЕУ	Одобрена/захтевана	Исплаћена/захтевана	Исплаћена/одобрена
Мера 1	680	39.223.358	434	57.952.318	470	15.581.227	28,1	11,2	39,7
Мера 3	100	21.045.056	87	13.952.106	40	6.221.997	29,2	8,6	29,6
Мера 7	54	5.810.533	60	8.530.751	0	0	9,7	0,0	0,0
Укупно	834	66.078.948	581	58.631.950	510	21.803.224	24,4	8,0	33,0

У односу на ГИС 2020 благи пораст остварио је показатељ учешћа укупно одобрене подршке ЕУ у укупно захтеваној подршци ЕУ (24,4%), показатељ учешћа исплаћене у захтеваној подршци ЕУ (8%), као и показатељ учешћа исплаћене у односу на одобрену подршку ЕУ (33%). У односу на претходно извештавање на годишњем нивоу, анализа података генерално указује на пораст учешћа одобрене у односу на захтевану подршку ЕУ за Мери 1, Мери 3 и Мери 7, исплаћене у односу на захтевану и одобрену подршку ЕУ за Мери 1 и исплаћене у односу на захтевану подршку за Мери 3, као и на смањење процентуалног учешћа исплаћене у односу на одобрену подршку ЕУ за Мери 3.

6.1. Одобрени пројекти

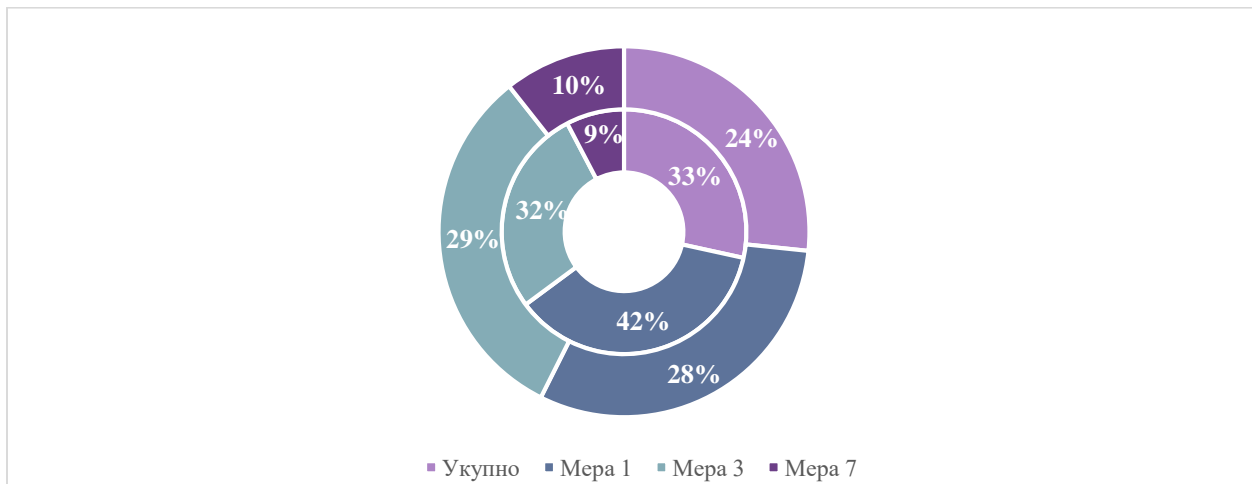
До краја 2021. године донето је 834 решења о одобравању ИПАРД подстицаја (66,1 мил. EUR подршке ЕУ), што представља пораст броја одобрених захтева у односу на ГИС 2020 за 251 захтев (пораст за 43%) и за 32,3 мил. EUR одобрене подршке ЕУ. Просечан износ укупно одобрене подршке ЕУ по захтеву, закључно са 31.12.2021. год., износио је 79.231 EUR (пораст у поређењу са ГИС 2020 за 21.334 EUR). За Мери 1 укупно је одобрено 680 захтева (39,2 мил. EUR подршке ЕУ), за Мери 3 одобрено је 100 захтева (21,0 мил. EUR подршке ЕУ), док је за Мери 7 одобрено 54 захтева у вредности од 5,8 мил EUR подршке ЕУ.

Графикон 23: Одобрени захтеви и подршка ЕУ према поднетим захтевима/захтеваној подршци ЕУ (EUR)

У односу на укупан број поднетих захтева и процењене подршке ЕУ, закључно са 31.12.2021. год., одобрено је 33,1% захтева и 24,4% подршке ЕУ (Графикон 23). Највећи број одобрених захтева односи се на Мери 1 (680). У оквиру Мере 3 одобрено је 100 захтева, док је у оквиру Мере 7 одобрено 54 захтева. Истовремено, и највеће учешће одобрених захтева у укупном броју поднетих захтева у оквиру мере односи се на Мери 1 (42%), Мера 3 у наведеном показатељу остварује учешће од 32%, док Мера 7 остварује учешће од 9%. Посматрано са становишта учешћа одобрене подршке ЕУ у захтеваној подршци ЕУ према мери, највеће учешће остварила је Мера 3 (29%), затим Мера 1 (28%), док је Мера 7 остварила учешће од 10% одобрене подршке ЕУ у односу на захтевану ЕУ подршку (Графикон 24).

Графикон 24: Учешће одобрених захтева и подршке ЕУ у односу на поднете захтеве/захтевану подршку ЕУ * (%)

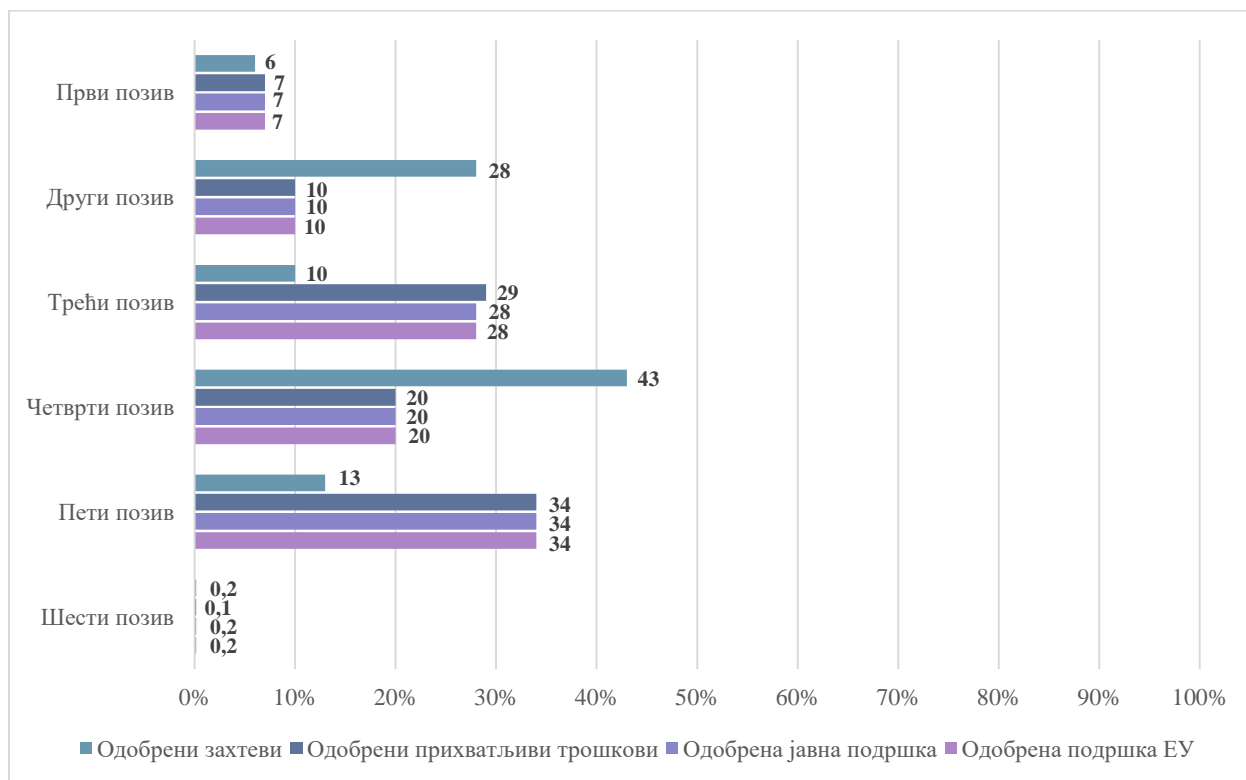
* Спољни прстен: учешће одобрене у укупно захтеваној подршци ЕУ; Унутрашњи прстен: учешће одобрених у укупном броју поднетих захтева

Мера 1

ИПАРД агенција је донела 680 решења о одобравању пројекта (42,4% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1), са укупним одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у износу од 85,1 мил. EUR и износом одобрене укупне јавне подршке од 52,3 мил. EUR, од чега је 39,2 мил. EUR допринос ЕУ. У поређењу са претходним извештавањем на годишњем нивоу остварен је значајан пораст по питању појединих показатеља: 29% за одобрене захтеве и 80% за одобрену укупну јавну подршку, као и за одобрену подршку ЕУ. Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву закључно са 31.12.2021. године износио је 57.681 EUR. Посматрано **према години спровођења Програма**, у 2021. години одобрено је 154 захтева, што представља смањење у поређењу са 2020. годином када је одобрено 297 захтева, односно 43,7% од укупног броја одобрених захтева за Мери 1 (Прилог 2: Табела 2).

Посматрано **према позиву**, највећи број одобрених захтева остварен је у Четвртог позиву (292 захтева, односно 43% укупно одобрених захтева за меру), док је највећи износ одобрене подршке ЕУ остварен у оквиру Петог позива (13,2 мил. EUR, односно 34% укупно одобрене подршке ЕУ). Највећи просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву остварен је у оквиру Трећег позива (159.325 EUR), а затим у оквиру Петог позива (153.623 EUR). У оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора остварене су значајно ниже просечне вредности одобрене подршке ЕУ по захтеву (Четврти позив: 27.527 EUR и Други позив 20.763 EUR). Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву у оквиру Првог позива износио је 67.586 EUR.

Графикон 25: Учесће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне подршке и подршке ЕУ према позиву (%), Мера 1

У оквиру Првог позива одобрено је 42 захтева, што чини 6% укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 49% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 6,2 мил. EUR, што чини 7% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 52% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Одобрена подршка ЕУ износила је 2,8 мил. EUR, што чини 7% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1. Овај позив за Меру 1 затворен је са становишта обраде и исплате захтева. За десет одобрених пројеката није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола биће спроведена у периоду до пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива одобрено је 189 захтева, што чини 28% укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 48% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 8,2 мил. EUR, што чини 10% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 43% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 3,9 мил. EUR, што чини 10% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Трећег позива одобрено је 70 захтева, што чини 10% укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 46% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 24,8 мил. EUR, што чини 29% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 36% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 11,2 мил. EUR, што чини 28% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

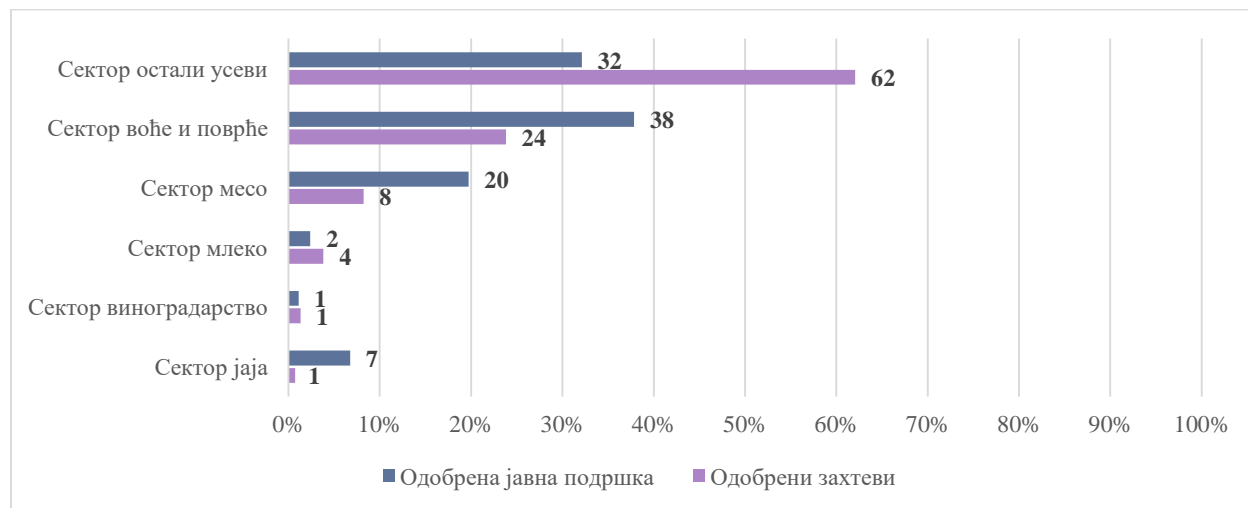
У оквиру *Четвртог позива* одобрено је 292 захтева, што чини 43% укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 67% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 16,7 мил. EUR, што чини 20% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 64% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 8,0 мил. EUR, што чини 20% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру *Петог позива* одобрено је 86 захтева, што чини 13% укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 51% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 29,0 мил. EUR, што чини 34% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 42% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 13,2 мил. EUR, што чини 34% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру *Шестог позива* одобрено је један захтев у вредности од 119.737 EUR одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 58.372 EUR, што чини 0,15% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1 (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће у укупном броју одобрених захтева у оквиру Мере 1 остварује Сектор осталих усева са 422 одобрена захтева, тј. 62%. У укупно одобреној јавној подршци за Меру 1, са износом од 16,2 мил. EUR наведени сектор остварује учешће од 32%. С друге стране, Сектор воћа и поврћа остварује највеће учешће у укупно одобреној јавној подршци у оквиру Мере 1 (38%, односно 19,1 мил. EUR), што је приказано на Графикону 26. Када је реч о Сектору јаја у извештајном периоду одобрено је пет захтева.

Графикон 26: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрене јавне подршке (%), Мера 1

Убедљиво највећи број поднетих и одобрених захтева у Сектору осталих усева односи се на Подсектор житарица (86% одобрених захтева), а у Сектору воћа и поврћа на Подсектор воћа (81%). У оквиру Сектора месо са становишта одобрених захтева највеће учешће остварује Подсектор свиња (46%), а затим Подсектор говеда (32%). У Сектору млека одобрено је 26 захтева за млечно говедарство. Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ „Одобрена јавна подршка”. Веће учешће у укупно одобреној подршци у односу на учешће у укупном броју одобрених захтева у оквиру Мере 1 остварили су Сектор воћа и поврћа, Сектор месо и Сектор јаја. Веће учешће у укупном броју одобрених захтева у односу

на учешће у укупној одобреној прихватљивој подршци остварили су Сектор осталих усева и Сектор млека. Сектор виноградарства је закључно са 31.12.2021. год. остварио подједнако учешће како у укупно одобреним захтевима за Мери 1 тако и у укупној одобреној подршци (Графикон 26). Просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву највећа је у Сектору јаја (682.170 EUR), затим следе Сектор меса и Сектор воћа и поврћа (177.735 EUR и 117.804 EUR, респективно).

Када је реч о одобреној јавној подршци за опште трошкове, највећи износ одобрен је у Сектору осталих усева и на нивоу сектора износи 994.502 EUR, док је најнижи износ јавне подршке за опште трошкове (35.533 EUR) одобрен у оквиру Сектора виноградарства.

Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број захтева у оквиру Мере 1 (635) одобрен је за набавку опреме, машина и механизације (укључујући тракторе), док се значајно мањи број одобрених захтева односио на инвестиције у изградњу и опремање објеката (45). Такође, највећи износ одобрене јавне подршке (67%) одобрен је за набавку нове опреме, машина и механизације (34,0 мил. EUR), док је за изградњу и опремање објеката одобрено 16,5 мил. EUR (33%). Са 481 одобреним захтевом (повећање у односу на ГИС 2020 за 73 одобрена захтева), набавка трактора представља доминантан тип инвестиције са 14,9 мил. EUR одобрене јавне подршке (повећање у односу на претходни годишњи извештај за 2,3 мил. EUR), а затим следи опрема за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење у Сектору воћа и поврћа са 39 одобрених захтева (6,9 мил. EUR одобрене јавне подршке). Просечан износ одобрене подршке по захтеву за трактор износи 31.069 EUR, а за опрему за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење 176.107 EUR.

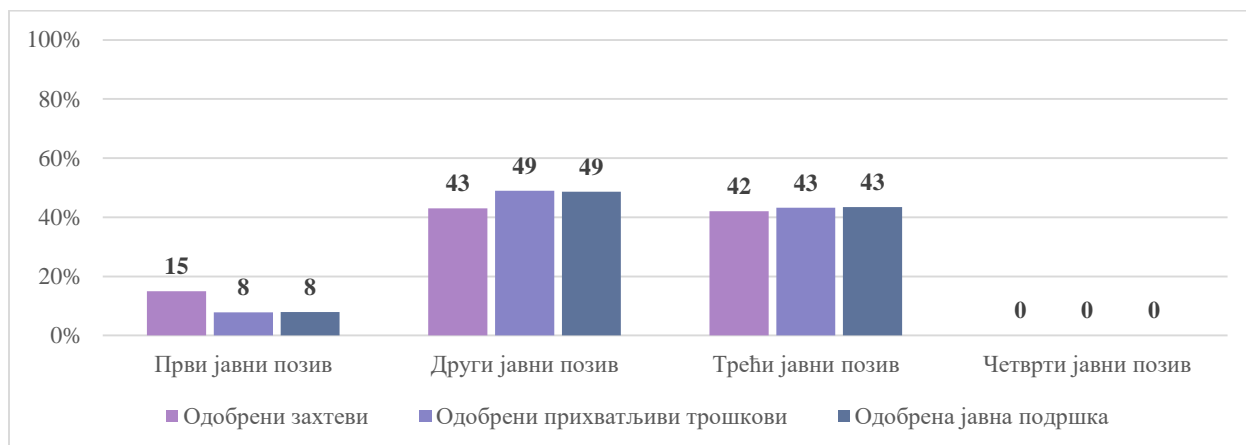
Мера 3

Када је реч о Мери 3, донето је 100 решења о одобравању пројеката (32% од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере), са одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у износу од 57,1 мил. EUR и укупном јавном подршком од 28,1 мил. EUR, од чега је допринос ЕУ 21,0 мил. EUR. Остварен је пораст у односу на претходно извештавање, и то за 43 одобрена захтева, односно за 75%, за 25,2 мил. EUR, односно за 79% за одобрене прихватљиве трошкове и за 12,1 мил. EUR, односно за 76% за одобрену јавну подршку. Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву за Мери 3 износио је 210.451 EUR, што је четвороструко већи износ просечно одобрене подршке ЕУ у поређењу са овим показатељем за Мери 1.

Посматрано **према години програмског спровођења**, у 2021. години одобрено је 43 захтева (повећање у односу на 2020. годину када је одобрено 23 захтева), што представља 43% укупног броја одобрених захтева за Мери 3 (Прилог 2: Табела 3).

Посматрано **према позиву**, готово подједнак број одобрених захтева остварен је у Другом и Трећем позиву (43 захтева, односно 42 захтева респективно), док је највећи износ одобрене подршке ЕУ остварен у оквиру Другог позива (10,2 мил. EUR, што представља чак 49% укупно одобрене подршке ЕУ у оквиру ове Мере). Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву је највиши у оквиру Другог позива (238.025 EUR), затим у оквиру Трећег позива (217.505 EUR), док је најнижа вредност овог показатеља остварена у Првом позиву, односно 111.651 EUR (Графикон 27).

Графикон 27: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву, Мера 3 (%)

У оквиру Првог позива одобрено је 15 захтева, што чини 15% од укупног броја одобрених захтева за Меру 3 и 58% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 4,5 мил. EUR, што чини 8% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 3 и 45% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Одобрена подршка ЕУ износила је 1,7 мил. EUR, што чини 8% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 3. Овај позив за Меру 3 затворен је са становишта обраде и исплате захтева. Од укупног броја одобрених захтева у оквиру овог позива за три захтева није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола биће спроведена у периоду до пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива одобрено је 43 захтева, што чини 43% укупног броја одобрених захтева за Меру 3 и 53% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 27,9 мил. EUR, што чини 49% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 3 и 67% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 10,2 мил. EUR, што чини 49% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 3.

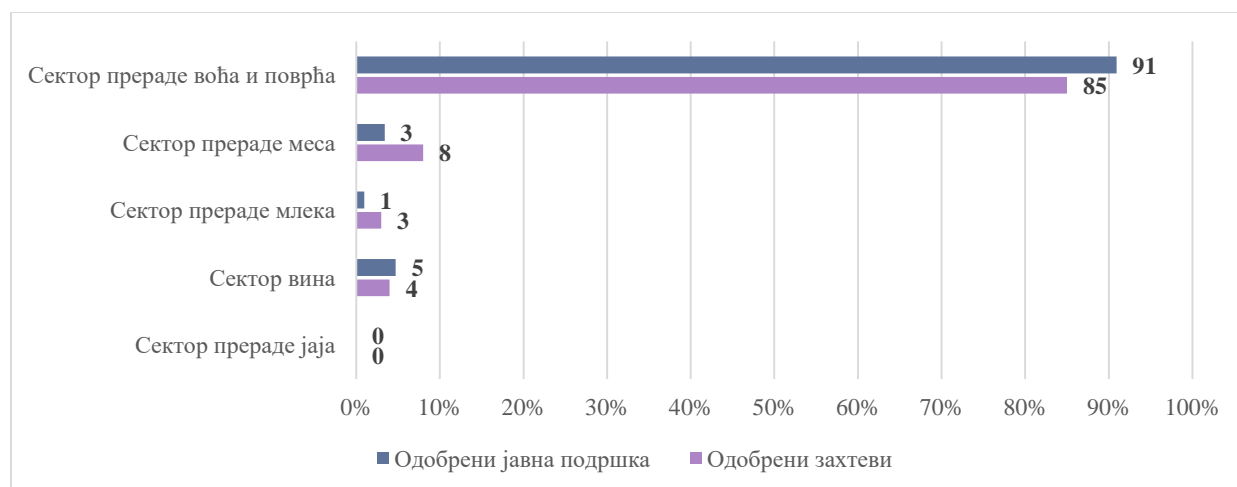
У оквиру Трећег позива одобрено је 42 захтева, што чини 42% укупног броја одобрених захтева за Меру 3 и 44% укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 24,7 мил. EUR, што чини 43% укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 3 и 42% укупно захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 9,1 мил. EUR, што чини 43% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 3.

У оквиру Четвртог позива закључно са 31.12.2021. год. није одобрен ниједан захтев.

Посматрано **према сектору**, убедљиво највеће учешће, како у укупном броју одобрених захтева тако и са становишта учешћа у укупно одобреној јавној подршци у оквиру Мере 3 остварује Сектор прераде воћа и поврћа (85 одобрених захтева, односно 85% укупног броја одобрених захтева и 25,0 мил. EUR, односно 91% од укупног износа одобрене јавне подршке). Сектор прераде воћа и поврћа остварује веће учешће у укупно одобреној јавној подршци у оквиру Мере 3 у односу на учешће у укупно одобреним захтевима (91,0%, односно 85%, респективно), што је и приказано на Графикону 28. Сектор прераде млека, Сектор прераде меса и Сектор вина су остварили значајно ниже учешће у укупном броју

одобрених захтева у оквиру Мере 3, док у оквиру Сектора прераде јаја није донето ниједно решење о одобравању пројекта, с обзиром на то да није било поднетих захтева од стране потенцијалних корисника.

Графикон 28: Учесће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрене јавне подршке (%), Мера 3

У Сектору прераде воћа и поврћа највећи број одобрених пројеката односио се на инвестиције за прераду (45 захтева, односно 45% укупног броја одобрених захтева за Мериу 3 и 53% одобрених захтева у оквиру овог сектора), док је за инвестиције за изградњу и реконструкцију објеката за прераду одобрено 26 захтева, односно 26% укупног броја одобрених захтева за Мериу 3 и 31% одобрених захтева у оквиру овог сектора. У Сектору прераде меса четири захтева су одобрена за инвестиције за прераду свињског меса и три захтева за инвестиције у кланице. Када је реч о Сектору прераде млека, одобрена су два захтева за инвестиције у оквиру млекара. Просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву највећа је у Сектору вина (326.961 EUR), затим у Сектору прераде воћа и поврћа (294.252 EUR), у Сектору прераде меса (116.056 EUR), док је најнижа остварена у оквиру Сектора прераде млека (87.258 EUR).

Када је реч о одобреној јавној подршци за опште трошкове, највећи износ је одобрен у Сектору прераде воћа и поврћа и на нивоу сектора износи 503.057 EUR, док је најнижи износ јавне подршке за опште трошкове (6.735 EUR) одобрен у оквиру Сектора прераде млека.

Посматрано према типу инвестиције, највећи број одобрених захтева у оквиру Мере 3 односио се на модернизацију опреме за прераду и паковање (55), као и за инвестиције за изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду (19) у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа. Следећи тип инвестиција, али са значајно мањим бројем одобрених захтева до краја 2021. године, односио се на инвестициона улагања у производњу енергије из обновљивих извора у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа (11), као и на инвестиције у модернизацију предузећа за прераду меса у оквиру Сектора прераде меса (шест одобрених захтева).

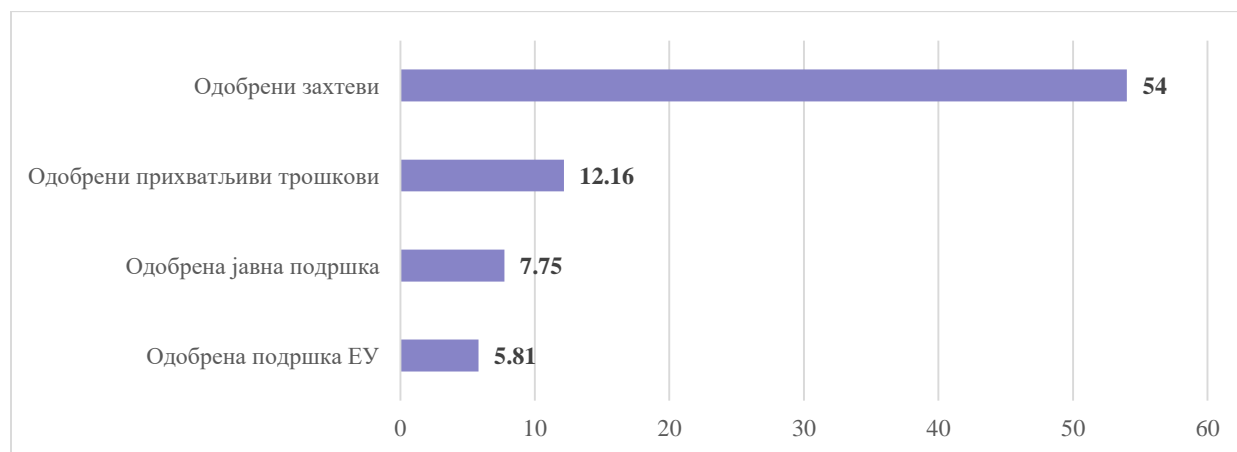
Просечан износ одобрене јавне подршке за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање воћа и поврћа по захтеву износи 282.007 EUR, а за инвестиције за изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду воћа и поврћа овај показатељ

износи 385.157 EUR. У Сектору прераде меса просечна вредност инвестиција за модернизацију предузећа која се баве прерадом меса по одобреном захтеву износи 135.993 EUR, а у Сектору прераде млека за инвестиције у модернизацију млекара овај показатељ остварује просечан износ по одобреном захтеву од 86.650 EUR.

Мера 7

Када је реч о Мери 7, донето је 54 решења о одобравању пројеката (9% укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере), са одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у износу од 12,2 мил. EUR и укупном јавном подршком од 7,7 мил. EUR, од чега је доринос ЕУ 5,8 мил. EUR. Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву за Мери 7 износио је 107.602 EUR. Закључно са 31.12.2021. год., сви одобрени захтеви у оквиру Мере 7 односили су се на Први позив, док у оквиру Другог позива није одобрен ниједан захтев поднет од стране потенцијалних корисника подршке.

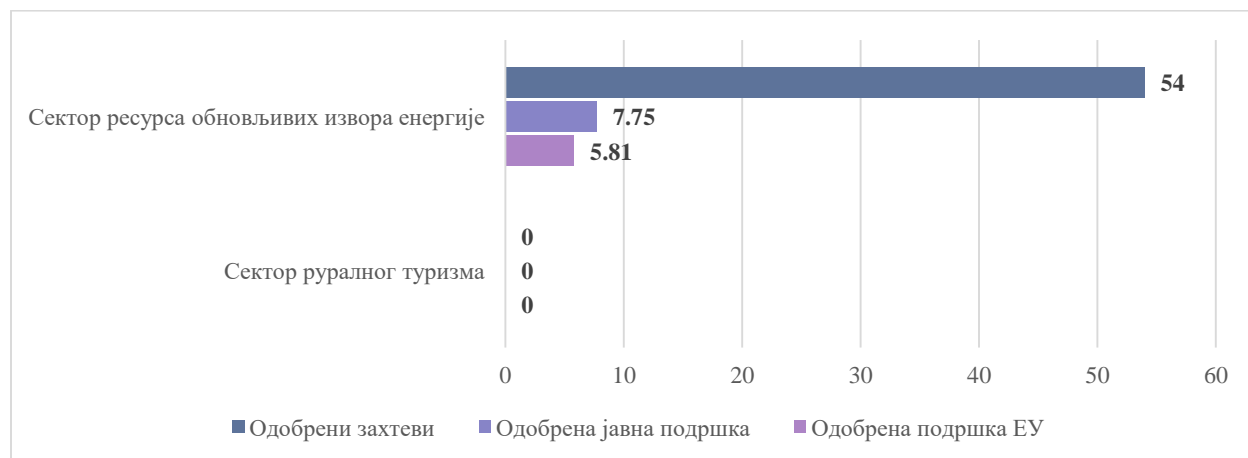
Графикон 29: Одобрени захтеви, одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију, одобрена јавна и подршка ЕУ (мил. EUR), Први позив, Мера 7

Посматрано **према сектору**, сви одобрени захтеви у оквиру Мере 7 односе се Сектор руралног туризма и рекреативних активности. Највећи број одобрених захтева у оквиру овог сектора односи на успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона (44 захтева у вредности од 6,7 мил. EUR одобрене јавне подршке). За инвестиције у модернизацију постојећих туристичких објеката одобрено је седам захтева у износу од 0,6 мил. EUR. Два захтева су одобрена за опрему за рекреативне активности и један захтев за објекте и опрему за рекреативни риболов, лов и јахање. До краја 2021. године у оквиру Сектора ресурси обновљивих извора енергије није било одобрених захтева, иако је поднето 15 захтева (Графикон 30). Просечан износ одобрене јавне подршке за инвестиције за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона износи 152.170 EUR, док је најнижи просечан износ по одобреном захтеву остварен за инвестиције у опрему за рекреативне активности (20.368 EUR).

Када је реч о одобреној јавној подршци за опште трошкове на нивоу Сектора рурални туризам и рекреативне активности исти износе 264.450 EUR.

Графикон 30: Одобрени захтеви, одобрена јавна подршка и подршка ЕУ (мил. EUR) према сектору, Мера 7

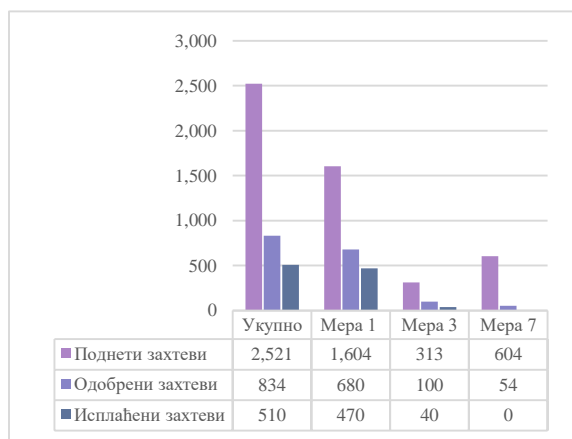
6.2. Исплаћени пројекти

До краја 2021. године донето је 510 решења о исплати ИПАРД подстицаја у износу исплаћене јавне подршке од 29,1 мил. EUR, при чему је допринос ЕУ износи 21,8 мил. EUR, што представља пораст броја исплаћених захтева у односу на ГИС 2020 за 293 захтева и за 16,2 мил. EUR исплаћене јавне подршке. Од укупно исплаћеног износа подршке ЕУ 6,5 мил. EUR је исплаћено из алокације за 2016. годину, док је 3,2 мил. EUR исплаћено из алокације за 2017. годину. Посматрано према мери, за Мери 1 из алокације за 2016. годину исплаћено је 4,6 мил. EUR, из алокације за 2017. годину 2,1 мил. EUR, док је из алокације за 2018. годину исплаћено 8,9 мил. EUR. Када је реч о Мери 3, из алокације за 2017. годину исплаћено је 3,0 мил. EUR, док је из алокације за 2018. годину исплаћено 3,2 мил. EUR. У оквиру Мере 7 до краја извештајног периода није било исплаћених захтева.

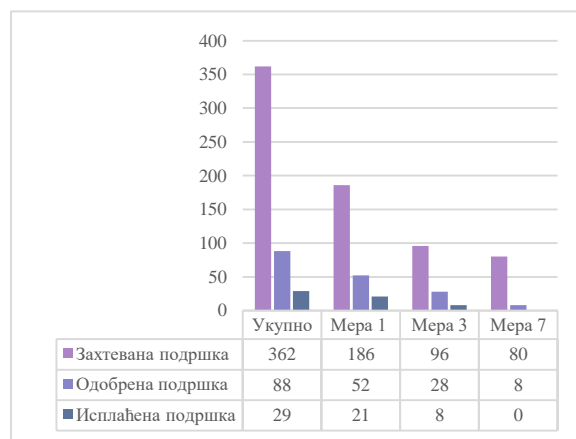
Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву, са пресеком стања на дан 31.12.2021. год., износио је 42.751 EUR (смањење у поређењу са ГИС 2020 за 1.903 EUR по исплаћеном захтеву). Мера 3 остварује значајно већи просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву (155.550 EUR) у односу на овај показатељ за Мери 1 (33.152 EUR). У 2021. години за Мери 1 исплаћено је 279 захтева (11,9 мил. EUR исплаћене јавне подршке), што представља значајно повећање у односу на број исплаћених захтева у 2020. години у оквиру ове Мере (46), као и у износу исплаћене јавне подршке (2,8 мил. EUR), док је за Мери 3 исплаћено 14 захтева (4,2 мил. EUR исплаћене јавне подршке).

Графикон 31: Исплаћени захтеви и јавна подршка у односу на поднете/одобрене захтеве/јавну подршку

31.а. Захтеви

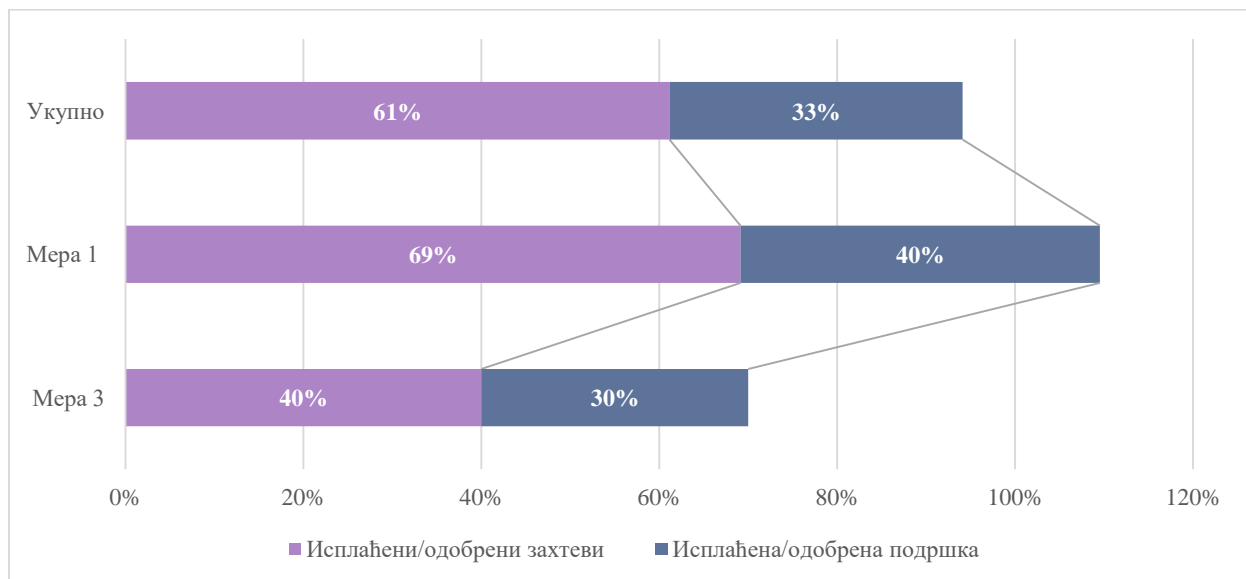

31.б. Јавна подршка (мил. EUR)

У односу на укупан број поднетих захтева и процењену захтевану јавну подршку, закључно са 31.12.2021. год. исплаћено је 20% захтева (510) и 8% јавне подршке: 29,1 мил. EUR (Графикон 31). Највећи број исплаћених захтева односи се на Меру 1 (470), док је у оквиру Мере 3 исплаћено 40 захтева. Истовремено, и највеће учешће исплаћених захтева у укупном броју поднетих захтева остварено је у оквиру Мере 1 (29%), док Мера 3 остварује учешће исплаћених у поднетим захтевима од 13%. Учешће у исплаћеној јавној подршци у односу на захтевану подршку за Меру 1 износи 11%, док за Меру 3 износи 9% (Графикон 31).

Графикон 32: Учешће исплаћених захтева/подршке у односу на одобрене захтеве/подршку

Закључно са 31.12.2021. године број исплаћених захтева (510) у укупном броју одобрених захтева (834) остварује учешће од 61%, док је учешће у погледу исплаћене/одобрене подршке знатно ниже (33%). Мера 1 у поређењу са Мером 3 остварила је значајно веће учешће како у погледу исплаћених према одобреним захтевима (69%), тако и у погледу исплаћене/одобрене подршке: 40% (Графикон 32). У оквиру Мере 7 до краја 2021. године није било исплаћених захтева.

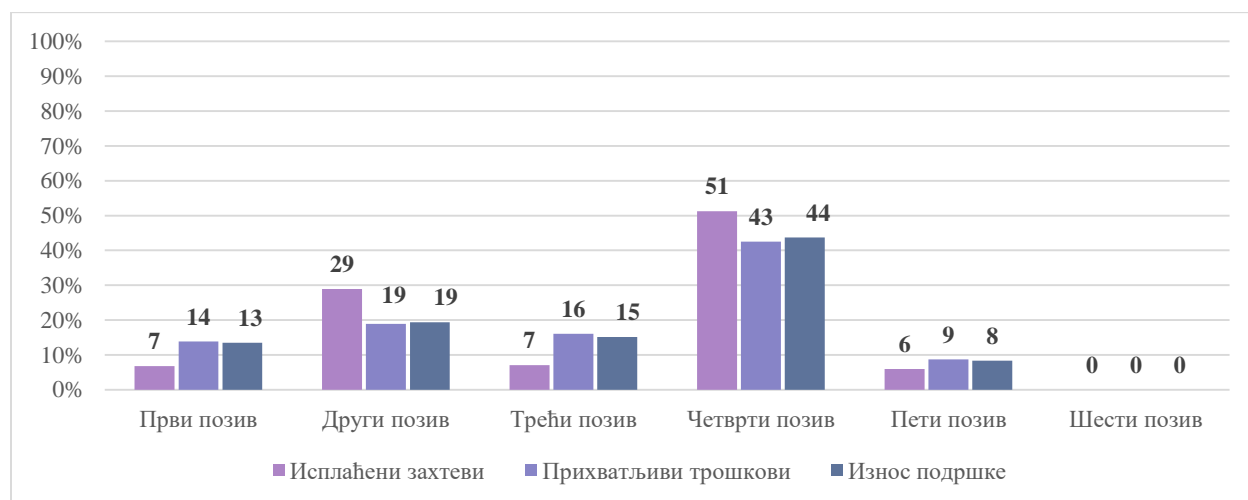
Посматрано **према позиву**, највећи број укупно исплаћених како захтева тако и подршке ЕУ односио се на Четврти позив у оквиру Мере 1 (за 241 захтев исплаћена је подршка ЕУ у износу од 6,8 мил. EUR). Када је реч о структури укупне исплате **према сектору**, закључно са 31.12.2021. год. највећи број захтева исплаћен је у оквиру Сектора осталих усева (пре свега у оквиру Подсектора житарица) за Мери 1: 12,7 мил. EUR (61% укупне исплате за Мери 1). Са укупном исплатом у износу од 7,6 мил. EUR у оквиру Мере 3 следи Сектор прераде воћа и поврћа. Са становишта **типа инвестиције**, највећи обим исплате до краја 2021. године извршен за тракторе у оквиру Мере 1: 13,1 мил. EUR (63% укупне исплате), а затим следи тип инвестиција који се односи на модернизацију опреме за прераду и паковање воћа и поврћа у оквиру Мере 3 (5,3 мил. EUR).

Мера 1

Закључно са 31.12.2021. године ИА је исплатила укупно 470 захтева, што у односу на укупан број поднетих захтева у оквиру Мере 1 износи 29,3%. Укупан износ исплаћене подршке ЕУ био је 15,6 мил. EUR. Посматрано **према години програмског спровођења** може се констатовати значајан пораст броја исплаћених захтева у оквиру Мере 1 у 2021. у односу на 2020. годину (279 према 46 исплаћених захтева). Следствено томе, и исплаћени износ јавне подршке у 2021. години је значајно већи у поређењу са 2020. годином (11,9 према 2,8 мил. EUR). Међутим, требало би напоменути да је у 2020. години одобрен највећи број захтева у оквиру ове Мере (297), односно 44% укупног броја одобрених захтева за Мери 1 (Прилог 2: Табела 2). Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по пројекту у оквиру Мере 1, закључно са 31.12.2021. год., износио је 33.152 EUR.

Посматрано **према позиву**, највећи број како исплаћених захтева тако и исплаћене подршке ЕУ односио се на Четврти позив (241 захтев са исплаћеном подршком ЕУ у износу од 6,8 мил. EUR). Такође, значајно нижи просечан износ исплаћене подршке ЕУ по пројекту остварен је у оквиру Другог и Четвртог позива (22.192 EUR, односно 28.242 EUR респективно) у поређењу са овим показатељем за остале позиве, с обзиром на то да је предмет инвестиције у оквиру ова два позива била набавка новог трактора.

Графикон 33: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке према позиву (%), Мера 1

У оквиру Првог позива исплаћено је 32 захтева, што чини 7% укупног броја исплаћених захтева за Меру 1, 38% укупног броја поднетих и 76% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су 4,6 мил. EUR, што чини 14% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату у оквиру Мере 1, 38% укупно захтеваних трошкова и 73% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Исплаћена подршка ЕУ износила је 2,1 мил. EUR, што чини 14% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1. Овај позив за Меру 1 затворен је са становишта обраде и исплате захтева. Накнадна (*ex-post*) контрола биће спроведена у периоду до пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива исплаћено је 136 захтева, што чини 29% укупног броја исплаћених захтева за Меру 1, 35% укупног броја поднетих захтева и 72% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су 6,2 мил. EUR, што чини 19% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату у оквиру Мере 1, 33% укупно захтеваних трошкова и 76% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 3,0 мил. EUR, што чини 19% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Трећег позива исплаћено је 33 захтева, што чини 7% укупног броја исплаћених захтева за Меру 1, 22% укупног броја поднетих захтева и 47% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су око 5,3 мил. EUR, што чини 16% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату за Меру 1, 8% укупно захтеваних трошкова и 21% одобрених трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 2,4 мил. EUR, што чини 15% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Четвртог позива исплаћен је 241 захтев, што чини 51% укупног броја исплаћених захтева за Меру 1, 55% укупног броја поднетих захтева и 83% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату за инвестицију у оквиру овог позива износили су 14,1 мил. EUR, што чини 43% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату за Меру 1, 54% укупно захтеваних трошкова и 84% одобрених трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 6,8 мил. EUR, што чини 44% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

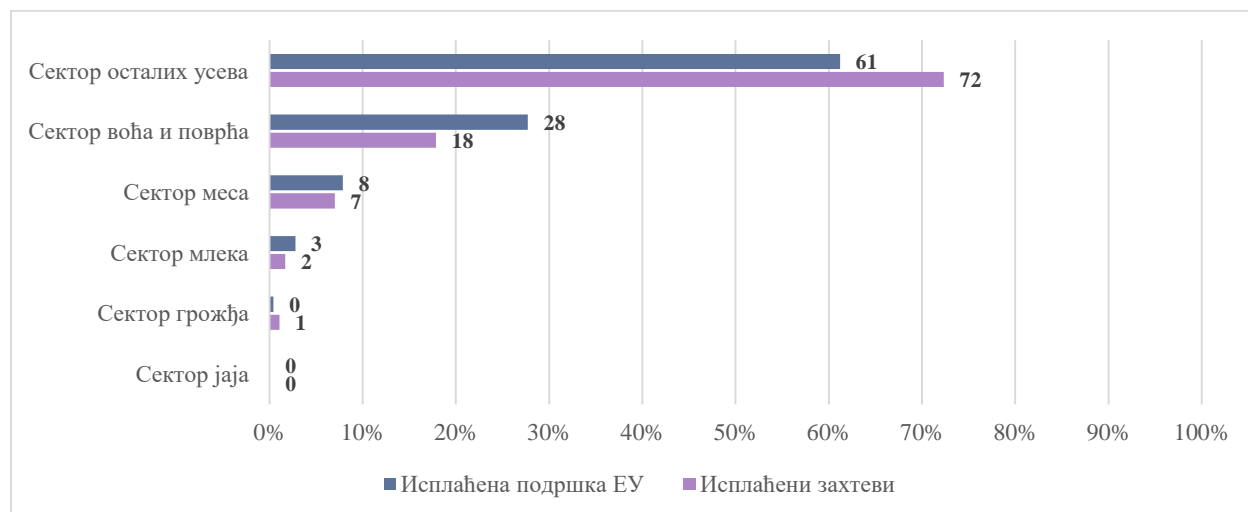
У оквиру Петог позива исплаћено је 28 захтева, што чини 6% укупног броја исплаћених захтева за Меру 1, 17% укупног броја поднетих захтева и 33% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су 2,9 мил. EUR, што чини 9% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату за Меру 1, 4% укупно захтеваних трошкова и 10% одобрених трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 1,3 мил. EUR, што чини 8% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Шестог позива за Меру 1 закључно са 31.12.2021. године није било исплате захтева (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће како у укупном броју исплаћених захтева тако и са становишта учешћа у укупно исплаћеној подршци ЕУ у оквиру Мере 1 остварује Сектор осталих усева (340 исплаћених захтева, 72% учешће и 9,5 мил. EUR, 61% учешће). Сектор воћа и поврћа остварује веће учешће у укупно исплаћеној подршци ЕУ у оквиру Мере 1 у односу на учешће у укупно исплаћеним захтевима (28%, односно 18% респективно), што је приказано на Графикону 34. У Сектору меса исплаћено је 33 захтева у

вредности од 1,2 мил. EUR подршке ЕУ. Сектор млека бележи осам исплаћених захтева закључно са 31.12.2021. године, док је у Сектору виноградарства евидентирано пет исплаћених захтева. До краја извештајног периода у Сектору јаја није исплаћен ниједан захтев, иако је поднето девет захтева.

Графикон 34: Учешће сектора у укупном броју исплаћених захтева и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 1

Убедљиво највећи број исплаћених захтева у Сектору осталих усева односи се на Подсектор житарица (292, односно 86%), а у Сектору воћа и поврћа на Подсектор воћа (71, односно 85%). У оквиру Сектора меса са становишта исплаћених захтева највеће учешће остварује Подсектор свиња (16 исплаћених захтева, односно 53%), затим следи Подсектор говеда (11 исплаћених захтева, односно 33%). У Сектору млека исплаћено је осам захтева за млечно говедарство. Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ „Исплаћена подршка ЕУ”. Веће учешће у укупно исплаћеној подршци ЕУ у односу на учешће у укупном броју исплаћених захтева у оквиру Мере 1 остварили су Сектор воћа и поврћа, Сектор меса и Сектор млека. Веће учешће у укупном броју исплаћених захтева у односу на учешће у укупно исплаћеној подршци остварио је Сектор осталих усева (Графикон 34). Просечан износ исплаћене подршке по захтеву највећи је у Сектору млека (53.998 EUR), затим у Сектору воћа и поврћа (51.425 EUR), у Сектору меса (37.171 EUR), у Сектору осталих усева достиже износ од 28.049 EUR, а најмањи је у Сектору виноградарства (13.253 EUR).

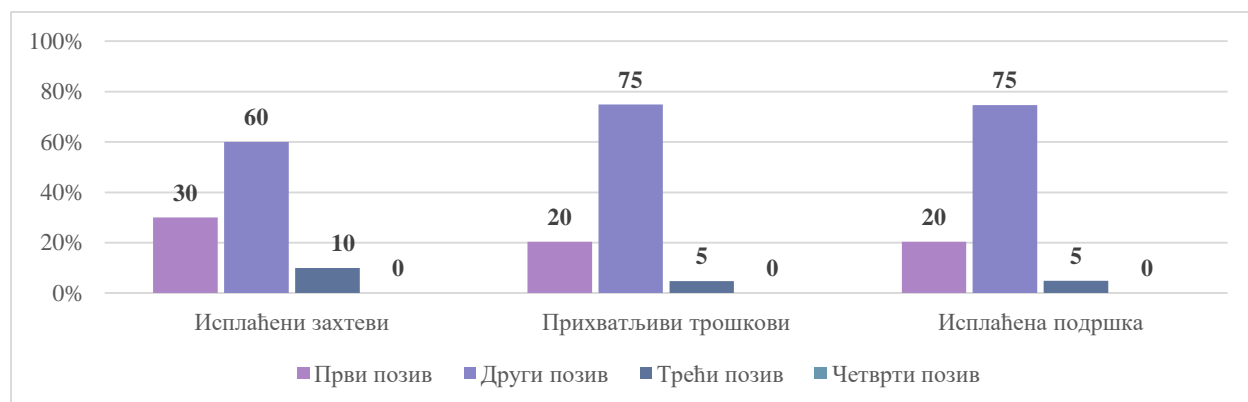
Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број исплаћених захтева (466) односио се на опрему, машине и механизацију (укључујући тракторе), док су се четири исплаћена захтева односила на инвестиције за изградњу и опремање објекта (од чега су три захтева у Сектору воћа и поврћа). Са 377 исплаћених захтева набавка трактора представља доминантан тип инвестиције у свим секторима: 9,8 мил. EUR исплаћене подршке ЕУ, а затим следи опрема за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење у Сектору воћа и поврћа са 26 исплаћених захтева (2,2 мил. EUR исплаћена подршка ЕУ). Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву за трактор износи 26.060 EUR, а за опрему за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење 84.500 EUR.

Мера 3

Када је реч о Мери 3, исплаћено је 40 захтева (13% од укупног броја поднетих захтева и 40% одобрених захтева у оквиру ове Мере), са исплаћеном подршком ЕУ у износу од 6,2 мил. EUR. Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву за Мери 3 износио је 155.550 EUR, што је скоро петоструко већи износ просечно исплаћене подршке ЕУ у поређењу са овим показатељем за Мери 1. У 2021. години исплаћено је 14 захтева са јавном подршком у износу од 4,2 мил. EUR, што представља мањи број исплаћених захтева у поређењу са 2020. годином (23) али је у обе посматране године исплаћен приближно исти износ јавне подршке: око 4,1 мил. EUR (Прилог 2: Табела 3) - што недвосмислено наводи на закључак о већој просечној вредности инвестиције по исплаћеном захтеву у 2021. години у односу на остварену вредност овог показатеља за претходну 2020. годину.

Посматрано **према позиву**, највећи број исплаћених захтева остварен је у Другом позиву (24 захтева, односно 24% укупно одобрених захтева за ову Мери), са износом исплаћене подршке ЕУ од око 4,6 мил. EUR, што представља 75% укупно исплаћене подршке ЕУ у оквиру ове Мере. Истовремено, и просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву је на вишем нивоу у оквиру Другог (193.508 EUR) у односу на Први позив (105,840 EUR), док је најнижи просечан износ исплаћене подршке ЕУ остварен у оквиру Трећег позива у износу од 76.928 EUR (Графикон 35).

Графикон 35: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке ЕУ према позиву (%), Мера 3

У оквиру Првог позива исплаћено је 12 захтева, што чини 30% укупног броја исплаћених захтева за Мери 3, 46% укупног броја поднетих и 92% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су 3,5 мил. EUR, што чини 20% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату у оквиру Мере 3, 35% укупно захтеваних трошкова и 78% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Исплаћена подршка ЕУ износила је 1,3 мил. EUR, што чини 20% укупно исплаћене подршке ЕУ за Мери 3. Овај позив за Мери 3 затворен је са становишта обраде и исплате захтева. Од укупног броја одобрених захтева у оквиру овог позива за три одобрена захтева није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола биће спроведена у периоду до пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива исплаћено је 24 захтева, што чини 60% укупног броја исплаћених захтева за Мери 3, 4% укупног броја поднетих захтева и 10% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили

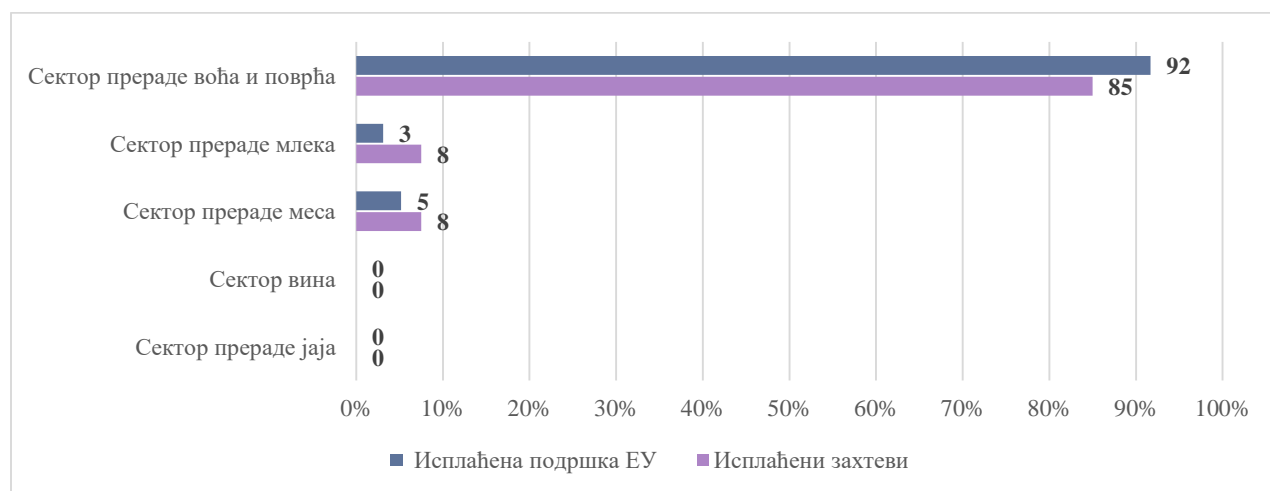
су 821.829. EUR, што чини 5% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату у оквиру Мере 3, 1% укупно захтеваних трошкова и 3% одобрених прихватљивих трошкова у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 4,6 мил. EUR, што чини 75% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 3.

У оквиру *Трећег позива* исплаћено је 4 захтева, што чини 10% укупног броја исплаћених захтева за Меру 3, 30% укупног броја поднетих захтева и 56% одобрених захтева у оквиру овог позива. Прихватљиви трошкови одобрени за исплату у оквиру овог позива износили су 12,9 мил. EUR, што чини 75% укупног износа прихватљивих трошкова одобрених за исплату у оквиру Мере 3, 31% укупно захтеваних трошкова и 46% одобрених прихватљивих трошкова у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 307.711. EUR, што чини 5% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 3.

У оквиру *Четвртог позива* за Меру 3 закључно са 31.12.2021. године није било исплате пројеката (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, за разлику од Мере 1, у оквиру Мере 3 доминантно учешће, како у укупном броју исплаћених захтева тако и са становишта учешћа у укупно исплаћеној подршци доприноса ЕУ остварује Сектор прераде воћа и поврћа (34 исплаћена захтева са учешћем од 85% у укупном броју исплаћених захтева, и 5,7 мил. EUR доприноса ЕУ, са учешћем од 92%). Сектор прераде млека и Сектор прераде меса остварују подједнако учешће у укупно исплаћеним захтевима (по 8%), док је са становишта учешћа у укупно исплаћеној подршци доприноса ЕУ Сектор прераде меса остварио веће учешће у односу на Сектор прераде млека (5%, односно 3% респективно). У оквиру Сектора вина и Сектора прераде јаја није било исплаћених захтева до краја 2021. године, уз напомену да је у оквиру Сектора вина поднето 23 захтева, док у Сектору прераде јаја није било поднетих захтева (Графикон 36).

Графикон 36: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 3

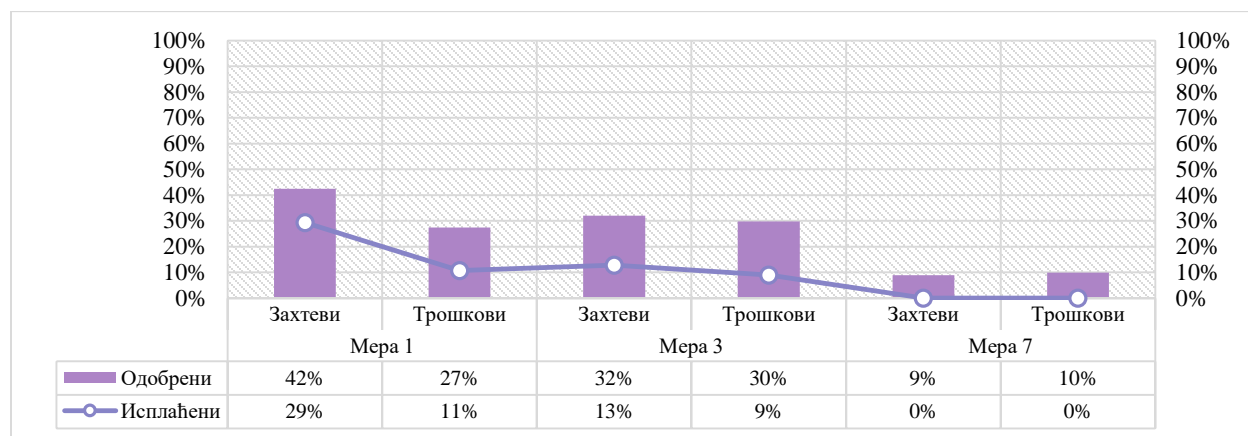

Просечан износ исплаћене подршке доприноса ЕУ по захтеву такође је највећи у Сектору прераде воћа и поврћа (167.791 EUR), док је у Сектору прераде меса и Сектору прераде млека остварен просечан износ исплаћене подршке доприноса ЕУ по захтеву од 107.592 EUR, односно 64.778 EUR респективно.

Доминантан **тип инвестиције** за коју су исплаћени захтеви у оквиру Мере 3 односи се на модернизацију опреме за прераду и паковање у сектору прераде воћа и поврћа, са укупно 28 исплаћених захтева у износу од 4,3 мил. EUR подршке ЕУ. За инвестиције у изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду исплаћено је пет пројеката у вредности од 1,3 мил. EUR подршке ЕУ, док су три захтева исплаћена за инвестиције у модернизацију предузећа која се баве прерадом меса у вредности од око 0,3 мил. EUR подршке ЕУ. Када је реч о инвестицијама у модернизацију млекара, исплаћена су два захтева у вредности од око 0,1 мил EUR, и по један захтев за инвестицију у управљање отпадним водама/отпадом из производње у Сектору прераде млека и за инвестицију у производњу енергије из обновљивих извора у Сектору прераде воћа и поврћа.

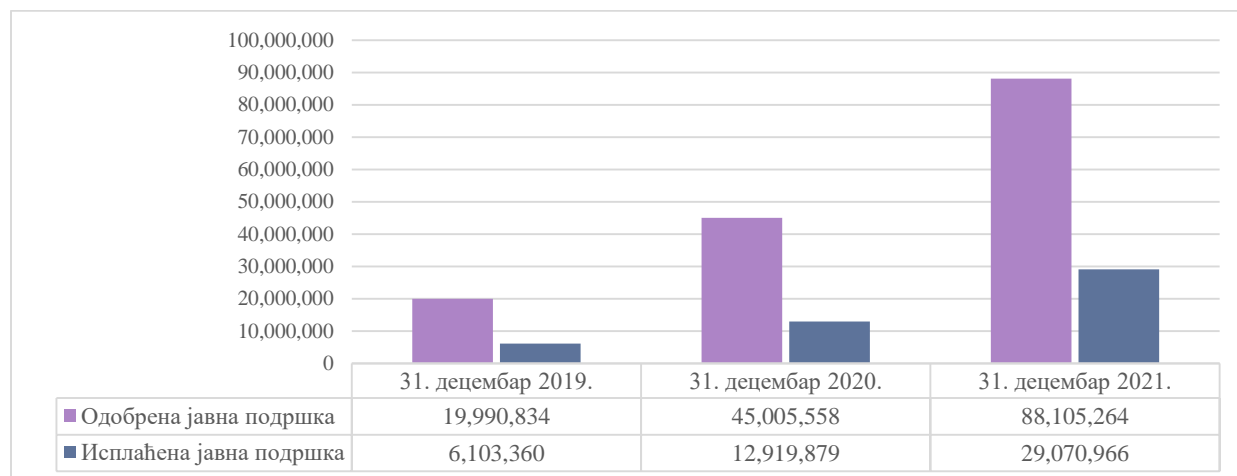
Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по пројекту за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање у Сектору прераде воћа и поврћа износи 154.363 EUR.

Графикон 37: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови за инвестицију према поднетим захтевима/трошковима за инвестицију (%)

До краја 2021. године остварен је већи проценат одобравања захтева за Мери 1 (42%) у односу на Мери 3 (32%). Такође, проценат исплаћених у односу на број поднетих захтева за Мери 1 већи је у поређењу са Мером 3 (29%, односно 13% респективно). По питању односа одобрених и захтеваних трошкова за инвестицију, ситуација је умногоме другачија: већи је проценат одобрених трошкова у односу на захтеване за Мери 3 (30%) у односу на Мери 1 (27%), док је проценат исплаћених трошкова у односу на захтеване трошкове 11% у оквиру Мере 1 и 9% у оквиру Мере 3. У извештајном периоду у оквиру Мере 7 одобрено је 54 захтева, док исплаћених захтева није било.

Графикон 38: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (EUR)

У периоду од последњег извештавања на годишњем нивоу, остварен је значајан напредак у погледу укупно одобрене и исплаћене јавне подршке. У 2021. у односу на 2020. годину остварен је пораст укупно одобрене јавне подршке за 43,1 мил. EUR, односно за 96%. Исплаћена укупна јавна подршка је у 2021. години кумулативно износила 29,1 мил. EUR, чиме је остварен пораст овог финансијског показатеља у односу на претходну годину за 16,2 мил. EUR, односно за 125%.

6.3. Осетљиви сектори

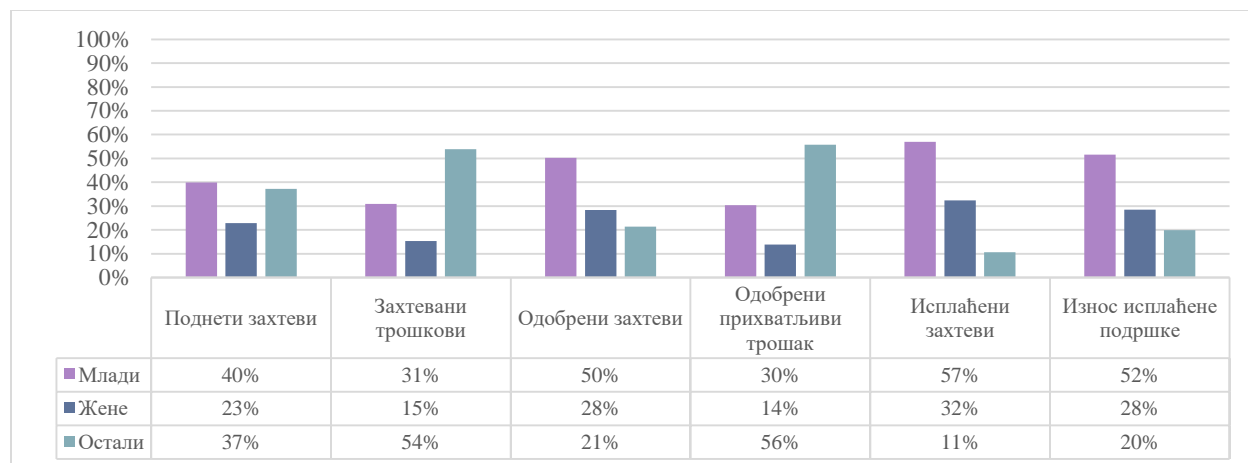
Осетљиве категорије корисника ИПАРД подстицаја (млади пољопривредници и жене), са укупно поднетих 1.222 захтева и износом захтеваних трошкова од 192,2 мил. EUR оствариле су надполовично учешће у укупном броју поднетих захтева у оквиру шест позива за Мери 1 и два позива за Мери 7 (55,3%) и мање учешће у укупно захтеваним трошковима (44,4%) за наведене ИПАРД мере. За осетљиве категорије корисника до краја 2021. године донето је 597 решења о одобравању пројекта са износом одобрених прихватљивих трошкова од 47,1 мил. EUR и 420 исплаћених пројеката са исплаћеним износом јавне подршке од 16,6 мил. EUR (допринос ЕУ: 12,5 мил. EUR). Укупан број одбијених и обустављених захтева услед одустанка подносиоца за осетљиве категорије корисника до краја 2021. године износио је 245, са укупно одбијеним и обустављеним трошковима за инвестицију у износу од 47,2 мил. EUR. У оквиру осетљивих категорија корисника у укупном броју поднетих захтева и укупно захтеваним трошковима млади учествују са 60%, а жене са 40%. Са аспекта броја поднетих захтева према мери, категорија младих корисника је заступљенија у оквиру Мере 1, а жена у оквиру Мере 7.

Мера 1

У оквиру Мере 1 осетљиве категорије корисника поднеле су укупно 1.004 захтева (млади 638 и жене 366) – 62,6% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1, са укупно захтеваним трошковима у износу од 143,0 мил. EUR (млади 95,7 мил. EUR и жене 47,3 мил. EUR) – 46,1% од укупно захтеваних трошкова за Мери 1. За осетљиве категорије ИПАРД корисника у оквиру Мере 1 одобрено је 535 захтева (78,7% од укупног броја одобрених захтева у оквиру Мере 1), са износом одобрених прихватљивих трошкова од 37,6 мил. EUR (44,2% укупно одобрених прихватљивих трошкова у оквиру Мере 1) и исплаћено је 420

пројеката (89% од укупног броја исплаћених захтева у оквиру Мере 1), са износом исплаћене јавне подршке од 16,6 мил. EUR, што представља 80% укупно исплаћене јавне подршке у оквиру Мере 1 (Графикон 39).

Графикон 39: Учешће осетљивих категорија у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима (%), Мера 1

Поређење са подацима из ГИС 2020 доводи до закључка о порасту учешћа осетљивих категорија ИПАРД корисника у укупном износу захтеваних трошкова, у укупном броју исплаћених пројеката и у укупном износу исплаћене јавне подршке, и смањењу учешћа ових категорија корисника у укупном броју поднетих и одобрених захтева, као и у укупном износу одобрених прихватљивих трошкова.

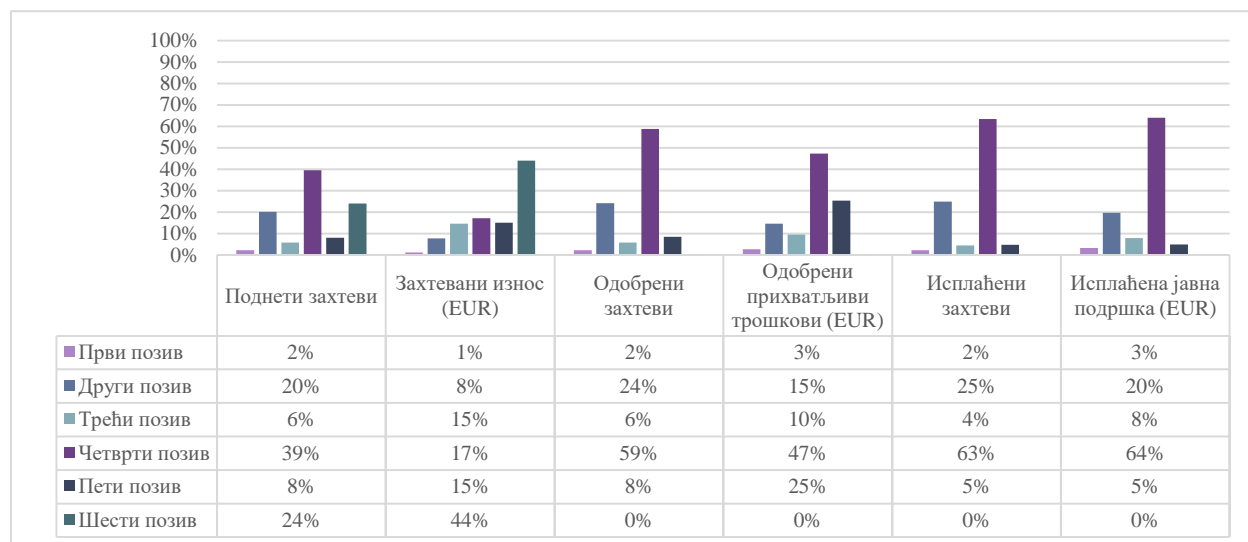
Осетљиве категорије корисника су највећи број захтева поднеле у оквиру позива који се тичу набавке трактора (Други, и посебно Четврти позив), као и за Шести позив. У оквиру наведених позива за Меру 1 поднето је од стране осетљивих категорија 844 захтева (534 од стране младих и 310 од стране жена), што представља 84% укупног броја поднетих захтева за Меру 1 од стране осетљивих категорија. Аналогно наведеном по питању поднетих захтева и највећи број одобрених и исплаћених захтева осетљивих категорија односи се на Четврти и Други позив. Посматрано према позиву са финансијског аспекта, убедљиво највећи износ трошкова од стране осетљивих категорија корисника захтеван је у оквиру Шестог позива за Меру 1: 62,6 мил. EUR, што представља 43,8% укупно захтеваних трошкова у оквиру Мере 1 од стране осетљивих категорија корисника. Највећи износ одобрених прихватљивих трошкова за осетљиве категорије корисника односи се на Четврти и Други позив, док је највећи износ исплаћене подршке за наведене категорије остварен у оквиру Четвртог позива. Сходно наведеном, највећи износи одбијених и обустављених трошкова захтеваних од стране осетљивих категорија корисника односили су се на Трећи (15,8 мил. EUR) и Пети јавни позив (11,2 мил. EUR).

Млади пољопривредници

Укупан број поднетих захтева од стране младих пољопривредника у Мери 1 износио је 638, што представља пораст у односу на претходно годишње извештавање за 22%. Захтевани трошкови износе 95,7 мил. EUR и учествују са 31% у укупно захтеваним трошковима за Меру 1 (пораст у поређењу са претходним ГИС за 62%). Иако је највећи број захтева од стране младих пољопривредника поднет у оквиру Четвртог позива за набавку новог

трактора: 252, убедљиво највећи износ захтеваних трошкова за ову осетљиву категорију корисника односио се на Шести јавни позив у оквиру Мере 1 (42,2 мил. EUR).

Графикон 40: Учешће младих пољопривредника у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима према позиву (%), Мера 1

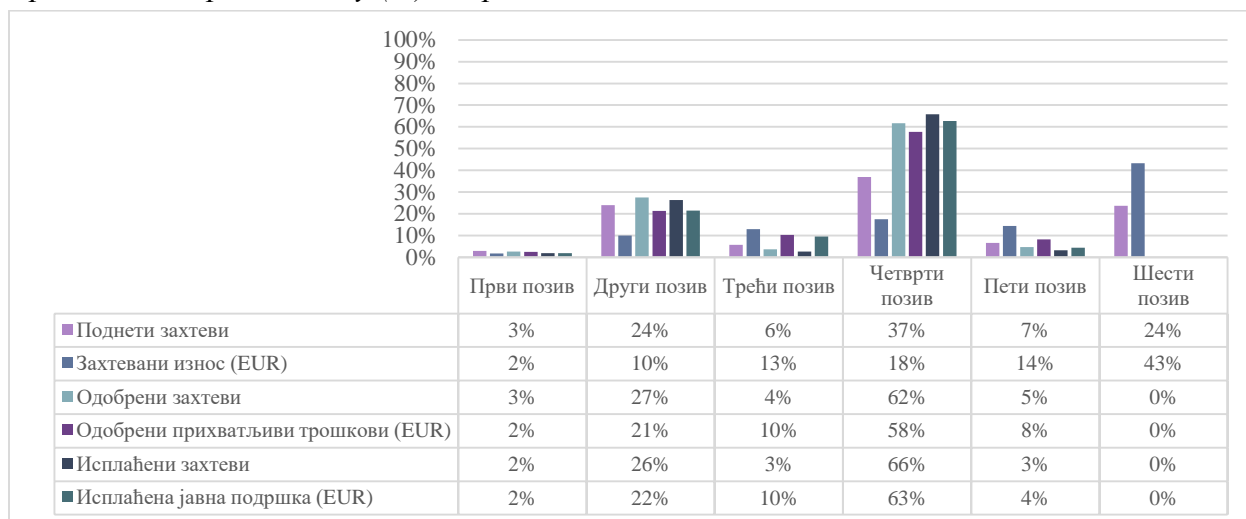

Посматрано према позиву у оквиру Мере 1, млади пољопривредници су најзначајније учешће остварили у укупно поднетим захтевима у оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора: Други, и посебно Четврти позив (укупно 59%) и у оквиру Шестог позива (24%), док је с друге стране ова категорија осетљивих корисника убедљиво највеће учешће у укупно захтеваним трошковима за Мери 1 остварила у оквиру Шестог позива (44%). Када је реч о одобравању захтева, највећи број пројеката одобрен је у оквиру Другог позива (41%), уз истовремено надполовично учешће у укупном износу одобрених прихватљивих трошкова у оквиру Трећег позива (54%). Са становишта исплате младим пољопривредницима за Мери 1 доминантан је Други јавни позив (75% исплаћених захтева и 61% учешћа у укупно исплаћеној јавној подршци за Мери 1). Највише захтева поднетих од стране младих пољопривредника одбијено је и обустављено у оквиру Другог позива (45), док је највећи износ одбијених и обустављених трошкова карактеристичан за Трећи позив за Мери 1 (11,0 мил. EUR).

Жене носиоци пољопривредних газдинстава

Укупан број захтева који је поднет од стране жена носилаца пољопривредних газдинстава за Мери 1 је 366, што представља пораст у односу на претходно годишње извештавање за 31%. Захтевани трошкови износе 47,3 мил. EUR, што представља пораст у поређењу са претходним ГИС за 79%. Учешће жена носилаца пољопривредних газдинстава у укупно захтеваним трошковима за Мери 1 износило је 15,3%. Као и у случају младих пољопривредника, највећи број захтева од стране жена поднет у оквиру Четвртог јавног позива: 135, док се убедљиво највећи износ захтеваних трошкова за ову осетљиву категорију односио на Шести јавни позив у оквиру Мере 1 (20,4 мил. EUR).

Графикон 41: Учешће жена у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и трошковима према позиву (%), Мера 1

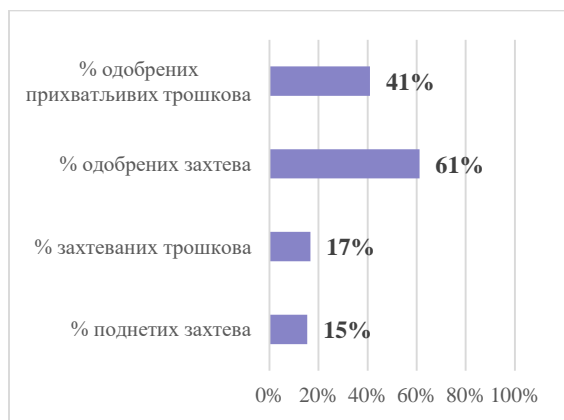
Учешће жена носилаца пољопривредних газдинстава у погледу броја поднетих захтева у оквиру Мере 1 је на знатно нижем нивоу у поређењу са учешћем младих пољопривредника. Посматрано према позиву у оквиру ове Мере са аспекта учешћа жена, Четврти јавни позив је доминантан за све посматране показатеље, осим по питању захтеваног износа трошкова, где је учешће у Шестом позиву најзначајније (Графикон 41). Жене су највеће учешће у укупном броју поднетих захтева оствариле у Четвртом позиву (37%), и подједнако учешће у Другом и Шестом позиву (по 24%), док је, с друге стране, ова категорија осетљивих корисника највеће учешће у укупно захтеваним трошковима за Меру 1 остварила у оквиру Шестог позива (43%). Када је реч о одобравању захтева, убедљиво највећи број захтева одобрен је у оквиру Четвртог позива (119, односно 62%), уз истовремено највеће учешће и у укупном износу одобрених прихватљивих трошкова у оквиру овог позива за Меру 1 (учешће од 58% за 6,8 мил. EUR одобрених прихватљивих трошкова). Са становишта исплате пројеката за ову осетљиву категорију ИПАРД корисника за Меру 1 такође је доминантан Четврти јавни позив, и то како са аспекта учешћа у укупном броју исплаћених захтева женама у оквиру Мере 1 (66% за 100 исплаћених пројеката) тако и са аспекта учешћа у укупно исплаћеној јавној подршци (63% за 3,7 мил. EUR исплаћене укупне јавне подршке). Највише захтева поднетих од стране жена одбијено је и обустављено услед одустанка од стране подносиоца у оквиру Другог позива (34), док је највећи износ одбијених и обустављених трошкова карактеристичан за Пети јавни позив за Меру 1 (5,4 мил. EUR).

Мера 7

У оквиру Првог позива за Меру 7 осетљиве категорије корисника су поднеле укупно 218 захтева (млади 93 и жене 125), са укупно захтеваним трошковима у износу од 49,3 мил. EUR (млади 20,5 мил. EUR и жене 28,8 мил. EUR). За ову категорију ИПАРД корисника одобрено је 62 захтева, уз износ одобрених прихватљивих трошкова од 9,6 мил. EUR (Графикон 42).

Графикон 42: Учешће осетљивих категорија у укупном броју поднетих и одобрених захтева и трошковима (%), Мера 7

42.а. Млади пољопривредници

42.б. Жене носиоци ПП

У укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 7 осетљиве категорије учествовале су са 36%, док је у захтеваним трошковима остварено учешће од 40%. Истовремено, значајно је ниже учешће осетљивих категорија корисника по питању одобрених захтева (17%), док је с друге стране њихово учешће у укупно одобреним прихватљивим трошковима за Меру 7 на значајно вишем нивоу (41%).

За разлику од Мере 1, код Мере 7 већи број захтева поднет је од стране жена (125) у односу на младе пољопривреднике (93). Последишно, исто важи и за износ захтеваних трошкова за инвестицију у оквиру Мере 7, који је на вишем нивоу код жена (28,8 мил. EUR) у поређењу са овим показатељем код младих пољопривредника (20,5 мил. EUR). На основу доступних података за Први позив за Меру 7, учешће жена у укупном броју поднетих захтева је 40,2%, а младих пољопривредника 29,9%, док је учешће ових осетљивих категорија корисника у укупно захтеваним трошковима 39,6%, односно 28,1% респективно. До краја 2021. године није било исплата корисницима у оквиру Мере 7.

Детаљнији подаци о броју пројеката и захтеваним и оствареним ИПАРД трошковима за осетљиве категорије корисника дати су у Прилогу 3 овог Извештаја.

6.4. Одбијени и обустављени пројекти

Од укупно 2.521 поднетих захтева за одобравање пројекта, до краја 2021. године укупно је одбијен 581 захтев (23%), са захтеваним износом укупне јавне подршке од 78,2 мил. EUR (22%), од чега је 226 захтева обустављено услед одустанка подносиоца: 9% у односу на укупан број поднетих захтева (Табела 23).

Највећи број одбијених и обустављених захтева је у оквиру Мере 1 (434 захтева). Посматрано према мери, у оквиру Мере 3 остварено је незнатно веће учешће одбијених и обустављених у укупном броју поднетих захтева (28%) у поређењу са Мером 1 (27%). Када је реч о Мери 7, учешће одбијених и обустављених захтева у укупном броју поднетих захтева за ову Меру је 10%. Посматрано према години спровођења, у 2021. години укупно је одбијено и обустављено 185 захтева, што представља повећање укупног броја одбијених и обустављених захтева у односу на 2020. годину (за укупно 52 захтева). У 2021. години у

поређењу са 2020. годином повећан је укупан број и одбијених и обустављених захтева (Прилог 2: Табеле 2-4).

Табела 23: Преглед одбијених и обустављених захтева према мери и позиву

ИПАРД II		Одбијени и обустављени захтеви, 31.12.2021. године		
Мера	Позив	Број захтева	Укупна јавна подршка (EUR)	Допринос ЕУ (EUR)
Мера 1	1	43	2.891.245	2.168.434
	2	203	4.970.613	3.727.960
	3	76	21.886.037	16.414.528
	4	39	1.069.995	802.496
	5	72	16.775.954	12.581.965
	6	1	604.948	453.711
Укупно М1		434	48.198.792	36.149.094
Мера 3	1	11	2.607.586	1.955.690
	2	38	5.319.252	3.989.439
	3	38	10.675.970	8.006.977
	4	0	0	0
Укупно М3		87	18.602.808	13.952.106
Мера 7	1	60	11.374.334	8.530.751
	2	0	0	0
Укупно М7		60	11.374.334	8.530.751
Укупно М1+М3+М7		581	78.175.934	58.631.950

Мера 1 доминира у укупном броју одбијених и обустављених захтева (434, односно 75% захтева са износом укупне јавне подршке од 48,2 мил. EUR), што је и разумљиво с обзиром на то да је реч о већем броју укупно поднетих и обрађених захтева у оквиру ове Мере. Од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1, одбијено је или обустављено 27% захтева, од чега се 244 захтева односи на одбијене, а 190 захтева је обустављено услед одустанка подносиоца. Током 2021. године дошло је до повећања броја одбијених и обустављених захтева у односу на 2020. годину. Убедљиво највећи број захтева је одбијен и обустављен у оквиру Другог позива (203), док је највећи износ одбијене и обустављене укупне јавне подршке у оквиру Трећег позива (21,9 мил. EUR, односно 45% од укупног износа одбијене и обустављене подршке у оквиру ове Мере). Важно је указати и на то да је у укупном броју одбијених и обустављених захтева значајно учешће обустављених захтева услед одустанка подносилаца: 190 захтева, односно 44% (Прилог 2: Табела 11).

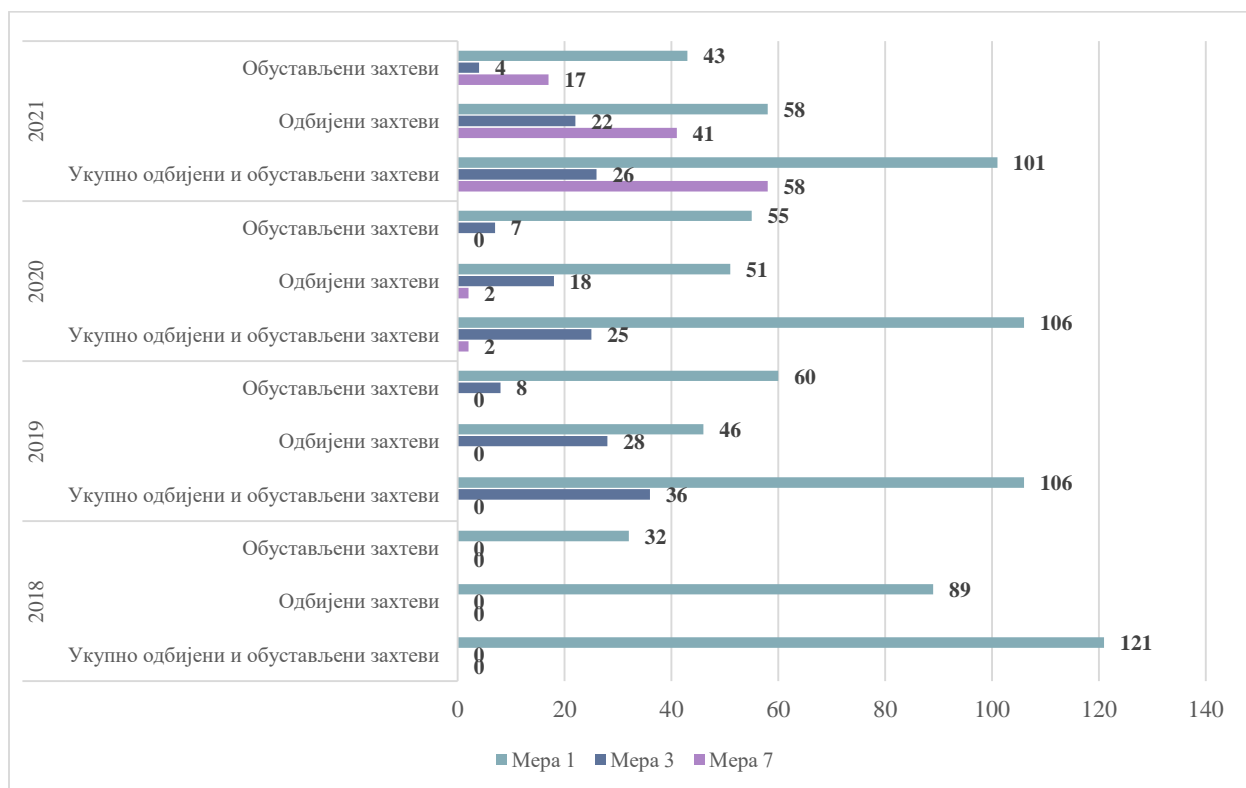
У оквиру **Мере 3** одбијено је и обустављено 87 захтева (са износом укупне јавне подршке од 18,6 мил. EUR), што представља 28% укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере и 15% укупног броја одбијених и обустављених захтева. Кумулативни подаци до краја 2021. године указују на пораст броја одбијених и обустављених захтева у оквиру ове Мере у поређењу са претходном извештајном годином (са 61 у 2020. на 87 захтева у 2021. години). Од укупног броја одбијених и обустављених захтева, чак 68 се односи на одбијене захтеве, док је 19 захтева обустављено услед одустанка подносиоца. Посматрано према години,

незнатно је повећан број одбијених и обустављених захтева у оквиру ове Мере (са 25 у 2020. на 26 захтева у 2021. години), при чему је смањен број обустављених захтева (са 7 на 4 захтева). Са аспекта позива у оквиру Мере 3 доминантан је број одбијених и обустављених захтева у оквиру Другог и Трећег позива (по 38 захтева у оба позива), док је 57% укупно одбијеног и обустављеног износа јавне подршке у оквиру ове Мере остварено у Трећем позиву. У оквиру Мере 3 значајно је нижа стопа обустављених захтева услед одустанка подносиоца (22%) у укупном броју одбијених и обустављених захтева у поређењу са овим показатељем за Мери 1 (Прилог 2: Табела 11).

У оквиру **Мере 7** одбијено је и обустављено 60 захтева (са износом укупне јавне подршке од 11,4 мил. EUR), што представља 10% од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере и 10% укупног броја одбијених и обустављених захтева. Од укупног броја одбијених и обустављених захтева, чак 43 се односи на одбијене захтеве, док је 17 захтева обустављено услед одустанка подносиоца. У оквиру Мере 7 стопа обустављених захтева услед одустанка подносиоца у укупном броју одбијених и обустављених захтева за ову Мери износи 28% (Прилог 2: Табела 11).

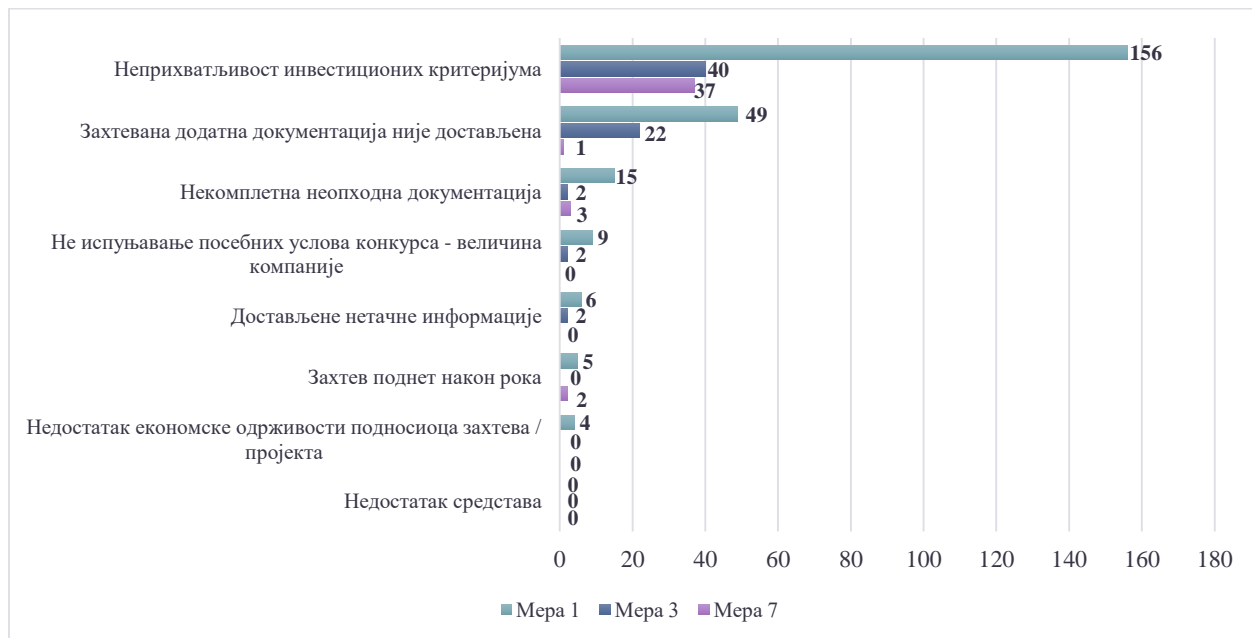
Посматрано кумулативно према години програмског спровођења, евидентан је апсолутни пораст одбијених и обустављених ИПАРД захтева: укупно (са 138 у 2018. години на 581 у 2021. години) и по мерама, при чему наведени пораст прати опадајућа тенденција раста по годинама (пораст укупног броја одбијених и обустављених захтева у 2019. у односу на 2018. годину за 90,6%, у 2020. у односу на 2019. годину за 49,8%, док је у 2021. години у односу на 2020. годину остварен пораст одбијених и обустављених захтева за 47,5%). Мера 1 и Мера 3 бележе тенденцију смањења укупног броја одбијених и обустављених захтева по годинама, док је број одбијених и обустављених захтева за Мери 7 у 2021. години (58) знатно већи у поређењу са 2020. годином (2), када је објављен и Први позив за ову Мери (Графикон 43).

Графикон 43: Одбијени и обустављени захтеви према мери и години спровођења

Најчешћи разлози за одбијање пројеката су неиспуњавање услова који се односе на инвестиционе критеријуме, недостављање тражене документације након пријема захтева за допуну и др. Најчешћи разлози за одбијање захтева приказани кумулативно са пресеком стања на дан 31.12.2021. године су представљени Графиконом 44.

Графикон 44: Најчешћи разлози за одбијање захтева према мери

Доминантан разлог за одбијање захтева за све три мере односи се на неприхватљивост инвестиционих критеријума (156 за Мери 1, 40 за Мери 3 и 37 за Мери 7), док се по учесталости као други разлог наводи недостављање тражене документације након пријема захтева за допуну (49 за Мери 1, 22 за Мери 3). Када је реч о Мери 7, други најчешћи разлог за одбијање захтева јесте некомплетна неопходна документација. Други позив за Мери 1 који је објављен 2018. године бележи највећи број одбијених и обустављених захтева (203), затим следи Трећи позив за Мери 1 из 2018. године са 76 одбијених захтева. У оквиру Мере 3 највећи број одбијених и обустављених захтева остварен је у оквиру Другог позива из 2018. године и Трећег позива из 2019. године (по 38 захтева). У оквиру Првог позива за Мери 7 одбијено је и обустављено 60 захтева.

7. РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ВРЕДНОВАЊА У ОДНОСУ НА ПЛАН ВРЕДНОВАЊА

План вредновања ИПАРД II програма који је припремљен од стране УТ уз подршку спољних стручњака и у консултацији са ЕК ИПАРД II Одбор за праћење одобрио је на Првој седници која је одржана 11. фебруара 2016. године. Овим документом обухваћене су планиране активности вредновања ИПАРД II програма за целокупан имплементациони период, а такође и претходна (*ex-ante*) евалуација ИПАРД III програма.

У сврху усклађивања са динамиком и тренутним потребама за унапређење програмске имплементације са примарним циљем повећања укупне апсорпције ИПАРД фонда План вредновања је ажуриран, са обухваћеним периодом од 2021. године до краја спровођења Програма. Ажурирани План вредновања за ИПАРД II програм одобрен је од стране чланова ИПАРД Одбора за праћење у децембру 2021. године, уз примену писане процедуре за усвајање докумената. Спроведене и планиране активности вредновања за наредни период представљене су у оквиру овог поглавља.

Периодична (*on-going*) евалуација ИПАРД II програма за период имплементације 2017-2019. год. спроведена је у последњем кварталу 2019. и првом кварталу 2020. године, са обимом активности усаглашеним са ЕК. Циљ ове евалуације био је отклањање уских грла у циљу повећања апсорпционог капацитета ИПАРД фонда, као и процена доступности и квалитета података за заједничке контекст показатеље. Налази и препоруке ове евалуације, као и предузете активности ИПАРД ОС на њиховом решавању представљени су у ГИС 2020.

Активности вредновања ИПАРД програма спроведене током 2021. године

Претходно (ex-ante) вредновање ИПАРД III програма

Паралелно са имплементацијом ИПАРД II програма ИПАРД УТ је припремило ИПАРД програм за наредни програмски период: 2021-2027. године (ИПАРД III програм). У склопу ових активности, након припреме првог нацрта ИПАРД III програма и пре достављања Програма ЕК на одобрење спроведено је претходно (*ex-ante*) вредновање истог, како је и предвиђено Планом вредновања.

Претходно вредновање ИПАРД III програма представља саставни део процеса програмирања са аспекта процене усклађености одабраних мера са потребама и стратешким циљевима сектора пољопривреде и руралног развоја са једне, и алокације расположивог ИПАРД буџета сходно приоритетима са друге стране.

У складу са Водичем ЕК за претходно вредновање у оквиру Инструмента за претприступну помоћ за рурални развој 2021-2017 (ИПАРД III програм), вредновањем нацрта ИПАРД III програма РС обухваћене су следеће активности:

- Процена потреба, укључујући процену *SWOT* анализе тренутне ситуације;
- Процена стратегије интервенције, укључујући избор мера, циљање корисника и постављање циљних вредности показатеља;
- Процена предложеног система за спровођење, укључујући праћење, вредновање и финансијско управљање.

Претходно вредновање ИПАРД III програма спроведено је у периоду јул - септембар 2021. године од стране независног експерта. Услуга претходног вредновања ИПАРД III програма обезбеђена је путем јавне набавке у оквиру *PHRD* грант пројекта Светске банке подршке МПШВ јачању капацитета пољопривредног сектора за планирање и спровођење политика на основу доказа (*evidence-based policy*).

Током спровођења процеса вредновања одржано је више оперативних састанака евалуатора са релевантним представницима ИПАРД ОС, а такође и низ састанака са представницима најзначајнијих заинтересованих страна које су биле укључене у припрему овог планског документа РС. Три периодична извештаја са укљученим налазима и препорукама по основу кључних активности вредновања нацрта ИПАРД III програма које су предвиђене Водичем ЕК за спровођење претходног вредновања ИПАРД програма за програмски период 2021-2027. године достављена су УТ од стране тима за вредновање крајем августа, док је коначан извештај о претходном вредновању ИПАРД III програма УТ достављен крајем септембра 2021. године.

Налази и препоруке претходног вредновања, као и активности предузете од стране ИПАРД ОС у сврху решавања истих саставни су део ИПАРД III програма. Највећи број препорука претходног вредновања прихваћен је од стране ИПАРД ОС и инкорпориран у коначну верзију ИПАРД III програма која је достављена ЕК, док је за мањи број препорука које нису прихваћене дато одговарајуће образложење. Комплетан извештај о претходном (*ex-ante*) вредновању ИПАРД III програма доступан је на ИПАРД страници МПШВ путем линка: <http://www.minpolj.gov.rs/download/Ex-ante-evaluation-report-IPARD-III-Programme-2021-2027.pdf>.

Периодично (on-going) вредновање ИПАРД II програма за имплементациони период 2020-2021. године

Планом вредновања за ИПАРД II програм предвиђено је спровођење периодичног вредновања ИПАРД II програма за имплементациони период 2020-2021. године, односно друго периодично (*on-going*) вредновање ИПАРД II програма.

Током 2021. године од стране УТ у консултацији са ЕК припремљен је пројектни задатак за ангажовање независне спољне експертизе за спровођење овог вредновања. Пројектним задатком обухваћене су активности које су кључне за завршну фазу имплементације ИПАРД II програма, и које су од значаја за предстојећу накнадну (*ex-post*) евалуацију ИПАРД II програма. У циљу унапређења ефикасности програмске имплементације, пројектним задатком предвиђено је и праћење спровођења препорука претходне периодичне (*on-going*) евалуације ИПАРД II програма. Истовремено, приликом израде пројектног задатка узете су у обзир и препоруке претходног (*ex-ante*) вредновања ИПАРД III програма.

Сходно наведеном, пројектним задатком за вредновање ИПАРД II програма за имплементациони период 2020-2021. године предвиђене су следеће активности:

Активност 1. *Праћење спровођења препорука вредновања ИПАРД II програма за период имплементације 2017-2019. год.;*

Активност 2. *Процена препрека апсорпцији ИПАРД фонда (укључујући препреке приступу финансијама) и административног поједностављења на основу спроведених препорука претходног периодичног (on-going) вредновања ИПАРД II програма;*

Активност 3. *Процена система за праћење и вредновање, укључујући процену методологије прикупљања података за показатељ резултата који се односи на број новоотворених радних места у оквиру Мере 3 и Мере 7 ИПАРД II програма;*

Активност 4. *Процена остварених резултата и утицаја ИПАРД II програма;*

Активност 5. *Процена изградње и јачања капацитета за праћење, вредновање и извештавање.*

Поступак јавне набавке услуге вредновања ИПАРД II програма је у току у моменту припреме Извештаја. Резултати овог вредновања биће представљени у оквиру ГИС 2022.

Активности вредновања ИПАРД II програма планиране за наредни период

Током 2022. године очекује се завршетак периодичног (on-going) вредновања ИПАРД II програма за имплементациони период 2020-2021. године. Већи број активности у оквиру другог периодичног (on-going) вредновања ИПАРД II програма разумљив је имајући у виду да је процес имплементације значајно одмакао и самим тим подразумева већи број елемената који су значајни за вредновање са становишта изналажења могућности повећања укупне апсорпције ИПАРД фонда. Такође, већи број активности у оквиру друге периодичне (on-going) евалуације ИПАРД II програма оправдан је и са становишта праћења спровођења препорука претходне (ex-ante) евалуације ИПАРД III програма, као и са аспекта припреме за накнадну (ex-post) евалуацију ИПАРД II програма након завршетка имплементационог периода.

Осим наведеног, Планом вредновања током 2023. године предвиђено је и спровођење периодичног (on-going) вредновања ИПАРД II програма за 2022. имплементациону годину, мањег обима са аспекта броја укључених активности и буџетских средстава. Акцент у оквиру овог вредновања биће на процени напретка у односу на постављене циљне вредности показатеља, као и на процени критеријума селекције. Такође, наведеним вредновањем планирана је и процена коришћења буџетских средстава из Мере 9 „Техничка помоћ”, с обзиром на то да је иста акредитована и да је успостављен правни основ за њено спровођење.

Сходно Секторском споразуму, накнадно (ex-post) вредновање ИПАРД II програма планирано је за спровођење током прве године након завршетка имплементационог периода. Истим ће бити обухваћено вредновање резултата остварених током последње имплементационе године, као и целокупно остварених резултата ИПАРД II програма на основу већ доступних резултата претходних вредновања са аспекта процене степена искоришћености ИПАРД фонда и ширег утицаја ИПАРД II програма.

Наведено вредновање ИПАРД програма спада у ред тзв. „великих” евалуација са становишта броја укључених активности, као и обима потребних средстава. На основу ажурираног Плана вредновања, накнадним (ex-post) вредновањем обезбедиће се подаци и

информације значајни са становишта остварених ефеката на нивоу ИПАРД мера, утицаја Програма на поједине осетљиве категорије корисника, затим на развојне друштвено-економске трендове, као и трендове на нивоу сектора и у области заштите животне средине. Такође, накнадно вредновање допринеће и идентификацији чинилаца који су допринели успеху/неуспеху Програма, што ће представљати основ за извлачење поука, односно научених лекција за наредни програмски период.

8. ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ

Информисање и промотивне активности имају значајну улогу у успешном спровођењу ИПАРД II програма и доприносе видљивости финансијске подршке ЕУ. Ове активности се планирају, спроводе, прате и оцењују у оквиру Плана активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020. ПАВК припремљен је од стране УТ у сарадњи са ИА, усаглашен је са ЕК и одобрен је на Првој седници ИПАРД II Одбора за праћење.

Главни циљеви ПАВК су повећање свести јавности о доприносу ЕУ руралном развоју у РС, обезбеђивање транспарентних информација о могућностима ИПАРД II програма и приказивање резултата остварених путем подршке коју пружа ИПАРД II програм.

Спровођење ПАВК и промоција ИПАРД II програма РС започети су након Прве измене ИПАРД II програма, након поверавања послова спровођења буџета за ИПАРД Мери 1 и Мери 3 и настављени су поверавањем послова спровођења буџета за Мери 7.

Највећи број циљева дефинисаних ПАВК у извештајном периоду је остварен. Показатељи активности видљивости и комуникације за 2021. годину представљени су у Табели 24.

Табела 24: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у 2021. години

Тип показатеља	Показатељ	Остварена вредност на дан 31.12.2021.год.	Циљ	Стопа извршења (%)
Учинак	Број потенцијалних корисника који присуствују информативним догађајима	580	4.000	14,5
	Број реализованих промотивних догађаја	10	30	33,3
	Број националних догађаја	2	5	40,0
	Број подељеног промотивног материјала	500 брошура	6.000	8,3
	Број националних и регионалних медија до којих долазе информативни материјали (конференције за штампу, саопштења за јавност)	126 кроз вести агенција (штампани, електронски и интернет медији)	20	Остварено
	Број заинтересованих страна у сектору који делују као мултипликатори (пружају везе са ИПАРД II веб-сајтом, дистрибуирају промотивне материјале)	6 (42 са ПСС)	10	60,0
	Број ТВ и/или радио презентација	199	1 по позиву	Остварено
	Број организованих конференција за штампу	3	најмање 5 националних и најмање 4 регионалних	60,0
	Број достављених саопштења за јавност	22	најмање 20	Остварено
	Број људи који приступају ИПАРД II веб-сајту	802.920, око 65.000 месечно	2.000	Остварено
Тип показатеља	Показатељ	Вредност на дан 31.12.2021.год.	Циљ	Стопа извршења (%)
Резултат	Степен задовољства информативним догађајима	Н/П	најмање 80% задовољних садржајем и организацијом	Остварено
	Број публикација/чланака, ТВ и радио репортажа за ИПАРД II програм	1.323	60	Остварено
	Број захтева за бесповратна средства према мери	Мера 1: 369 Мера 3: 111 Мера 7: 293	најмање 80 за Мери 1 45 за Мери 3 219 за Мери 7	Остварено за Мери 1, Мери 3 и Мери 7

Извор: УАП, обрада УТ

Услед пандемије изазване вирусом *COVID-19* смањен је обим промотивних активности у 2021. години и активности су спровођене *online*. У 2021. години промоција ИПАРД II програма спроведена је кроз 10 информативних/едукативних догађаја који су организовани за представнике ЈЛС, пољопривредних задруга, пољопривредних удружења, консултантских кућа, регионалних развојних агенција, саветодавних служби итд.

Исте године, активности спровођења ИПАРД II програма представљене су на конференцији „ИПАРД III програм – шта ту има за мене?“, која је одржана 22. септембра у оквиру 88. Међународног пољопривредног сајма у Новом Саду. Поред могућности предвиђених новим

ИПАРД III програмом, учесници конференције имали су и прилику да се из прве руке информишу о помоћи ЕУ Републици Србији у области пољопривреде и руралног развоја, у оквиру примера добрих пројеката подржаних ИПАРД II програмом, а који су представљени од стране корисника ИПАРД Мере 1 „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава“ и ИПАРД Мере 3 „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства“. У делу дискусије, представници ИА одговарали су на питања у вези са спровођењем мера ИПАРД II програма. Пољопривредне саветодавне службе су значајан партнер у активностима везаним за ИПАРД II програм, као и у директном раду са (потенцијалним) ИПАРД корисницима. У 2021. години одржан је један онлајн едукативни модул за 77 саветодавца о идентификацији и подршци потенцијалних ИПАРД корисника за Мере 1 и Мере 7.

Како би се ИПАРД II програм и у пандемијским условима приближио (потенцијалним) корисницима и широј јавности, у сарадњи са телевизијом „Агро ТВ“ (првом специјализованом телевизијом у области пољопривреде), покренут је серијал под називом „У вашој служби“. Кроз позитивне примере и појашњење ИПАРД поступака за остваривање права на подстицаје, ИПАРД програм постао је доступнији широј јавности и (потенцијалним) корисницима. Девет епизода, од укупно 13 снимљених у оквиру овог серијала, емитовано је четири пута на телевизијском каналу „Агро ТВ“, док се епизоде могу преузети и са портала „Агро ТВ“ и Јутјуб канала.

Водичи за (потенцијалне) кориснике ИПАРД Мере 1, Мере 3 и Мере 7 доступни су на веб-страницама МПШВ и УАП (<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/> и <http://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>). Веб-странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације намењене (потенцијалним) корисницима. Током периода извештавања овим страницама приступило је 580.780 посетилаца. Услед смањене директне комуникације са потенцијалним корисницима ојачана је комуникација путем телефона (око 2.400 позива), мејла (1.351 у периоду извештавања) и апликације за кореспонденцију на веома посећеној веб-страници УАП (око 65.000 посетилаца месечно).

Узимајући у обзир ИПАРД информативни канал успостављен путем мејл адресе ipard.info@minpolj.gov.rs за питања у вези са актуелним јавним позивима, током редовних недељних састанака ИПАРД ОС припремљено је више од 146 нових одговора, који су достављени свим заинтересованим странама. Директна подршка корисницима је у мањем обиму (услед COVID-19 пандемије) пружана и у просторијама ИА.

Двомесечни билтен „ИПАРД на длану“, покренут је крајем 2019. године и редовно се доставља на више од 2.000 мејл адреса. У периоду извештавања, објављено је шест издања билтена (од укупно 13) и једно специјално издање, за дисеминацију на 88. Међународном пољопривредном сајму, одржаном од 18. до 24. септембра 2021. године. За најновије информације о догађајима, најавама, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма и припремом ИПАРД III програма у Србији, отворени су налози ИПАРД УТ на Инстаграму (@*ipardnadlanu*) и Фејсбуку (*IPARD na dlanu*) за ширу јавност и (потенцијалне) кориснике.

ИПАРД II програм промовисан је и кроз активности ПСС, које су део њиховог Годишњег плана за 2021. годину и пружају информације потенцијалним корисницима о ИПАРД II програму путем форума, радионица, медија и билтена. ПСС спроводе обуке (потенцијалних) ИПАРД корисника који немају адекватно формално образовање или искуство у пољопривреди. Регистрација за похађање обуке у трајању од 50 часова у

одговарајућем сектору омогућена је путем интернет странице Института за примену науке у пољопривреди (<https://www.psss.rs/licenciranje/ipard-50h.html>). У периоду извештавања, наведену обуку („ИПАРД 50 часова”) успешно је завршило и добило сертификат пет полазника ПССС Централне Србије и 18 полазника ПСС АП Војводине.

Током извештајног периода ПССС Централне Србије припремиле су укупно 13 пословних планова за потенцијалне кориснике ИПАРД подршке. Саветодавцима ПСС АП Војводине пружено је 155 савета о ИПАРД мерама за 127 пољопривредних газдинстава.

Спроведене активности ПССС у Централној Србији и ПСС у АП Војводини представљене су у табелама 25 и 26.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину

Табела 25: ПССС Централна Србија

Средство информисања	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	299	7,439	311	7.300	327	6.618	144	4,632	180	4.439	120	3.291
Медији (локална телевизија, радио, новине)	163	/	366	/	126	/	195	/	141	/	135	/
Билтен/портал ПССС	41	/	63	/	126	/	91	/	41	/	53	/

Извор:ПССС, обрада УТ

Табела 26: ПСС АП Војводина

Средство информисања	2017		2018		2019		2020		2021	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	108	2.020	220	4.306	49	756	66	1.252	57	652
Медији (локална телевизија, радио, новине)	34	/	90	/	5	/	3	/	3	/
Билтен/портал ПСС	2	/	24	/	3	/	2	/	3*	/

*Предавања у вези са ИПАРД II програмом постављена на Јутјуб каналу

Извор:ПССС, обрада УТ

ЗАКЉУЧАК

Спровођење ИПАРД II програма у Републици Србији започето је крајем 2017. године, иако је Програм био одобрен 2015. године. До краја 2021. године спроведене су четири измене ИПАРД II програма. Измене су се односиле на увођење нових сектора, што је резултирало ширим обухватом корисника, као и на прерасподелу средстава по мерама са циљем повећања апсорпције средстава.

Након четири измене Програма, од укупно опредељеног доприноса ЕУ ИПАРД фонда за период 2014–2020. године (175 мил. EUR) до краја 2021. године укупно је одобрено 37,8% (66.078.948 EUR) и исплаћено 12,5% (21.803.223 EUR) подршке доприноса ЕУ.

У оквиру ИПАРД II програма до 31. децембра 2021. године објављено је укупно 12 јавних позива, од чега је за Меру 1 „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” објављено укупно шест јавних позива, за Меру 3 „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства” објављена су четири јавна позива, док су за Меру 7 „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” објављена два јавна позива.

Укупно је поднет 2.521 захтев, одобрено је 834 и исплаћено 510 пројеката. Број одбијених и обустављених захтева је 581, од чега је 226 захтева обустављено услед одустанка подносиоца (стопа одбијања и обустављања захтева износи 23%).

Узимајући у обзир укупан број поднетих захтева до краја 2021. године, стопа одобравања износи 33,1%. Од укупног броја одобрених захтева исплаћено је 61,2%.

Укупан износ одобрене подршке ЕУ од 66.078.948 EUR представља 24,4% од укупно захтеваног износа подршке ЕУ за све поднете захтеве. Укупан износ исплаћене подршке ЕУ у вредности од 21.803.224 EUR чини 33% одобреног износа подршке ЕУ.

У односу на укупно исплаћени износ подршке ЕУ, највише средстава исплаћене подршке односи се на Меру 1 (71%), затим на Меру 3 (29%), док за Меру 7 није било исплаћених захтева до краја 2021. године.

Посматрано према региону, у оквиру Мере 1 са аспекта учешћа у укупном броју поднетих захтева и захтеване подршке доминантан је Регион Војводине (67%, односно 69% респективно), док у оквиру Мере 3 значајније учешће по наведеним показатељима остварује Регион Шумадије и Западне Србије (50%, односно 41%, респективно). Регион Шумадије и Западне Србије значајно учешће у оствареним вредностима за горепоменуте показатеље остварује и у оквиру Мере 7 (60% и 58%, респективно).

Посматрано према сектору, у оквиру Мере 1 највеће учешће поднетих захтева остварено је у Сектору осталих усева (50%). Када је реч о Мери 3, највеће учешће поднетих захтева остварено је у Сектору прераде воћа и поврћа (66%), док се 64% поднетих захтева у оквиру Мере 7 односило на инвестиције у успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона у оквиру Сектора рурални туризам и рекреативне активности.

Посматрано према години, највећи број како поднетих тако и одобрених захтева остварен је у 2020. години. Највећи број захтева исплаћен је током 2021. године (293 захтева), са износом исплаћене подршке од 16.151.086 EUR, што представља 56% од укупно исплаћене јавне подршке до краја 2021. године.

Искуство стечено током спровођења ИПАРД II програма имаће позитиван утицај на спровођење ИПАРД III програма у новом програмском периоду.